

દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

: લેખક :

હુજ્જતુલ ઇસ્લામ અલી નઝરી મુનફરીદ

: ગુજરાતી અનુવાદ :

ઈબ્રાહીમ બી. પટેલ

: પ્રકાશક :

અમીરુલ મોઅમેનીન લાયબ્રેરી, ભરૂચ

એ-૭૦/૨, એહમદનગર, મનુબર રોડ,

ભરૂચ-૩૯૨૦૦૧.

મોબાઈલ : ૯૪૨૬૪૦૩૬૭૨

એક જરૂરી નોંધ

અમીરુલ મોઅમેનીન લાયબ્રેરી, ભરૂચ
પાસે આયતુલ્લાહ અલ ઉઝમા
અસ્સવ્યદ અલી હુસૈની સીસ્તાની
(દા.બ.), રેહબર આયતુલ્લાહ અલ
ઉઝમા સૈયદ અલી ખામેનાઈ (દા.બ.)

તથા

આયતુલ્લાહ અલ ઉઝમા બશીર હુસૈન
નજફી (દા.બ.) ત્રણેય બુઝુર્ગોનો સેહમે
ઈમામ ખર્ય કરવાનો ઈજાઝો છે.
ઈજાઝો સંસ્થાકીય અને કાયમી છે.

અવર બેંકર્સ

નીચેની બેંકોમાંથી કોઈપણ બેંકમાં
નાણા જમા કરાવી શકાય છે.

(૧) હુસૈનઅહમદ ઈબ્રાહીમ પટેલ

AC : 25520100007654

IFSC : BARBOBRODAN

બેંક ઓફ બરોડા, શાખા મોહંમદપુરા, ભરૂચ.

(૨) શબ્બીરઅહમદ પટેલ

AC : 32598176055

IFSC : SBIN0003522

સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, શાખા કતોપોર

દરવાજા, ભરૂચ.

દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

અનુક્રમણીકા

ક્રમ	વિગત	પેજ નં.
	પ્રસ્તાવના	૦૮
(1)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૨૫
(2)	હ.યુસુફ(અલ.)કા ખ્વાબ	૨૯
(3)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૩૧
(4)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૩૩
(5)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૩૫
(6)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૩૮
(7)	હ.યુસુફ(અલ.)કા ભાઈઓકે સાથ જાના	૪૩
(8)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૪૪
(9)	યુસુફ(અલ.)કે મુતઅલ્લિક	૪૬

	ભાઇઓંકા મશ્વેરા	
(10)	યુસુફ(અલ.)કે મુતઅલ્લિક ભાઇઓંકી ગલતબયાની	૫૧
(11)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૫૪
(12)	હ.યુસુફ(અલ.)કો અઝીઝે મિસરકા ખરીદના	૫૭
(13)	યુસુફ(અલ.)કી બેગુનાહીકી ગવાહી	૬૮
(14)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૭૯
*	ઝનાને મિસરકા અપને હાથ કાટના	૮૪
(15)	હઝરત યુસુફ(અલ.)કા કૈદ હોના	૮૮
(16)	કૈદિયોંસે હ.યુસુફ(અલ.)કા તઅબીરે ખ્વાબ બયાન કરના	૯૪
(17)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૯૭

*	બાદશાહે મિસરકા ખ્વાબ	૯૮
*	યુસુફ(અલ.)કા તઅબીરે ખ્વાબ બતાના	૧૦૦
(18)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૦૨
(19)	હ.યુસુફ(અલ.)કી બેગુનાહીકા ઇકરાર	૧૦૯
(20)	હ.યુસુફ(અલ.)કા બાદશાહે મિસર બનના	૧૧૭
(21)	હ.યુસુફ(અલ.)કે ભાઇઓકા ગલ્લાલેને મિસરમેં આના	૧૨૫
(22)	ઇબ્ને યામીનકો બુલાનેકી ખ્વાહિશ	૧૨૮
(23)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૩૩
(24)	બાપસે ઇબ્ને યામીનકો સાથ લેજાનેકી ખ્વાહિશ	૧૩૬

(25)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૩૯
(26)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૪૩
*	યાકુબ(અલ.)કી નસીહત	૧૪૫
(27)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૪૬
(28)	બિરાદરાને યુસુફ(અલ.)પર સરકા(ચોરી)કા ઇલ્ઝામ	૧૪૯
(29)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૬૬
(30)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૭૩
(31)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૧૭૭
(32)	હ.યાકુબ(અલ.)કા યુસુફ(અલ.)કી બૂ સૂંઘના	૧૮૨
(33)	હ.યુસુફ(અલ.)કા મિસર આના	૧૯૫
*	ઝુલેખાકા હાલ	૨૦૯
*	બુઢિયાકા કિસ્સા	૨૧૨
(34)	દાસ્તાને યુસુફ(અલ.)	૨૧૪

પ્રસ્તાવના

હઝરત યુસુફ (અલ.)ની દાસ્તાન આપણને શું બોધપાઠ આપે છે ?

ઇમાનવાળા દિલોને આ કિસ્સો ઢંઢોળી જાય છે. જે વ્યક્તિ ઉચ્ચ અખ્લાક શીખવા માંગતો હોય. તેના માટે હઝરત યુસુફ(અલ.)ના કિસ્સામાં ઘણો બોધપાઠ છે. આ કિસ્સો ખુદાના રસ્તામાં સાબિતકદમ રહેવું, અડગ રહેવું, ગમે તેવી મુશ્કેલમાં મુશ્કેલ પરિસ્થિતિમાં ખુદાને ન ભૂલવું. ગુનો ન કરવો. શીખવી જાય છે.

આ કિસ્સો ઇન્સાની નફસિયાત જેને આપણે માનસશાસ્ત્ર કહીશું. Psychology (સાયકોલોજી) જેને વધારે વિસ્તૃત રીતે સમજતાં The Study of the human mind. માનસશાસ્ત્રના અભ્યાસીઓ અખ્લાક અને નફસિયાતના વિષય ઉપર કંઈક લખવા

માંગેતો સૂરએ યુસુફમાંથી તેમને બેહિસાબ માહિતી મળી શકે છે. બલ્કે વધારે મહેનત વગર ખુદાના કલામ દ્વારા ઘણી બધી જાણકારી મેળવી શકાય છે.

મિસરના લોકશાહી દેશ બનતાં અગાઉ ત્યાંના શિક્ષણ પ્રધાન એક કોલેજના નિરીક્ષણ માટે આવ્યા. આ પ્રધાને પ્રાઇમરી અને હાઇસ્કૂલનું શિક્ષણ મિસરમાં લીધું હતું. પછી યૂરોપ ચાલી ગયા હતા. પરિણામરૂપ તેઓ એક યુરોપીય વિચારસરણી ધરાવનાર વ્યક્તિ બની ગયા હતા. પ્રોફેસરના શીખવવાની પદ્ધતિ અને તેનું લેકચર પ્રધાનને ઘણા પસંદ પડ્યાં. તેથી જ્યારે પિરિયમ પૂરો થયો તો પ્રધાન સાહેબે પ્રોફેસર સાહેબને પૂછ્યું.

“આપે આ લેકચર કયા પુસ્તકના આધારે તૈયાર કર્યું છે?” પ્રોફેસરે કહ્યું : “કુરઆનમાંથી” આ સાંભળીને પ્રધાનનો ચહેરો બદલાઇ ગયો. તેણે બેઅદબ ઢંગથી કહ્યું “ભાઇ સાહેબ ! કુર્આન શું છે?

શું તમે અખ્લાકનો સબક જુલેખાની ઇશકબાજીથી શીખો છો? અથવા મિસરની સ્ત્રીઓની ચાલચલગતથી?”

પ્રોફેસરે જવાબ આપ્યો “જનાબેવાલા ! આ જ સૂરત જે આપને પસંદ નથી એ જ સૂરતમાંથી હું ખૂબીઓ બલકે ઉચ્ચ દરજ્જાની ખૂબીઓ, અખ્લાકના સિક્કાંતો શોધી કાઢું છું. હું આપને એક એવા જુવાનની ઘટના વર્ણવું છું જે પોતાની યુવાનીની શરૂઆતમાં પાકદામનીના પાઠ શીખ્યો હતો. ખૂબ જ નેક હતો. પછી એના રસ્તામાં ખતરનાક જાળ બિછાવવામાં આવી. પ્રકાર પ્રકારની રીત રસ્મો અજમાવીને તેને ગુનાહ તરફ ખેંચવાની કોશિશ કરવામાં આવી. એના જીવનપથમાં અઝબગઝબનું પરિવર્તન અને તે પણ મુશ્કેલીઓ ભર્યું પરિવર્તન આવતું રહ્યું.

છતાંય એ યુવાને અલ્લાહ સાથેનો પોતાનો સંબંધ ન તોડ્યો. અહીં સુધીકે તેણે નેકીની રાહમાં તકલીફો ઉઠાવી. સાત કે નવ વર્ષ જેટલા લાંબા સમય માટે તેને નેકી અપનાવવાના ગુનાહ માટે જ જેલમાં સબડવું પડ્યું. તકલીફો ઉઠાવી, ગુલામી વેઠી, જેલ સહન કરી, પરંતુ નેકીના રસ્તેથી એક ક્ષણના માટે પણ ચલિત ન થયો. આ રીતે તોફાની જિંદગીના ઝંઝાવાત વચ્ચે પોતાના દીનની હિફાઝત કરી. દીનની હિફાઝત બધી જ ખૂબીઓનું ઉદ્દગમ સ્થાન છે.

પ્રોફેસરની આ વાતો સાંભળી પ્રધાનજી આભા જ બની ગયા, કહ્યું : પ્રોફેસર સાહેબ! મારી ભૂલને માફ કરો જે કંઈ મેં કહ્યું છે. તે વાતને ભૂલી જાઓ.

હઝરત યુસુફ(અલ.)ની દાસ્તાનમાંથી કંઈ કેટલાયે સબક શીખવાના મળે છે. કેટલાંક રહસ્યો

તરફ જે એ દાસ્તાનમાં છુપાયેલા છે. જે આપણને ખબર નથી. કારણકે તે આપણી ઉપર છલ્લી દૃષ્ટિમાં આવતાં નથી. તેના તરફ અંગૂલી નિર્દેશ કરું છું.

આ દાસ્તાન આપણને શીખવે છે કે ઇન્સાનનું ખુદા પરનું ઇમાન સખ્તીઓનો મુકાબલો કરવા, અને મુશ્કેલીઓ સહન કરવાને આદી બનાવી દે છે. વ્યક્તિ પોલાદ જેવો થઇ જાય છે. જેવી રીતે કે હઝરત યુસુફ(અલ.) ખુદાએ તઆલા પરના મજબુત ઇમાનના વસીલાથી તમામ મુશ્કેલીઓ ઉપર કાબુ મેળવી શક્યા. જો કે આપ યુવાન હતા. આપના માટે ભૂલ કરી બેસવાના બધાં જ સાધનો હાથવગાં-હાજર હતાં. છતાંય આપ આ બધા જ ખતરાઓમાંથી વિજયી થઇને બહાર આવ્યા.

આ દાસ્તાનથી આ સબક પણ મળે છે કે ઇન્સાને દરેક મુસીબતમાં ખુદાએ તઆલાની જ

પનાહ તલબ કરવી જોઈએ. તેનાથી જ મદદ માંગવી જોઈએ. આપણે જોઈએ છીએ કે જ્યારે હઝરત યુસુફ (અલ.)એ પોતાની જાતને અઝીઝે મિસરની બેગમની સામે જોયા તો સમજ્યા કે એક ઘણાં જ મોટા ખતરાથી-ભયથી ટક્કર લેવાની છે. ત્યારે આપે ખુદાથી પનાહ માંગી અને ખુદાએ આપને ગુનાહના ભયજનક ખાડામાં પડતાં બચાવી લીધા.

હઝરત યુસુફ(અલ.)ની દાસ્તાન આપણને દીનથી મહબ્બતનો સબક પણ આપે છે. કેદખાનામાં કેટકેટલી મુશ્કેલીઓ હતી. વળી તે જમાનાનું કેદખાનું. તમામ પરેશાનીઓથી વચ્ચે પણ તેનો મુકાબલો કરતાં કરતાં આપે અમ્મ બિલ મઅરુફ ભલાઈનો હુકમ કરવો-તબ્લીગને મહત્વ આપ્યું. જરાય કસર ન કરી. કેદીઓને પોતાના ઉચ્ચ અખ્લાકથી વશીભૂત કરી દીધા. તેમના

સ્વપ્નાઓનું રહસ્ય બતાવતાં અગાઉ આપે તેઓને પોતાના અકીદા અને અમલથી વાકેફ કર્યા. શીકંથી બચવાની દરખાસ્ત આપી. પછી તેમના ખ્વાબોની તખ્વીર બતાવી.

એક બીજી વસ્તુ જે આ દાસ્તાનમાં ધ્યાનાકર્ષક છે. જે પોતાની ઇઝ્ઝત અને આબરૂનો ખ્યાલ રાખે છે. દરેક તે મઝલૂમ જે વરસોથી કેદમાં સબડતો હોય. તે છુટકારાનો હુકમ છૂટતાં જ કેદખાનાની બહાર આવી જાય છે. પરંતુ હઝરત યુસુફ(અલ.)એ એમ ન કર્યું. પરંતુ છૂટવાથી ઇન્કાર કર્યો. વળી ફરમાવ્યું : હું ત્યારે જ કેદખાનામાંથી બહાર આવવા આવીશ, જ્યારે મારી બેગુનાહી સાબિત થઈ જાય. કારણકે સમાજમાં મારી ઇઝ્ઝત આપરૂ બાકી રહે.

આ દાસ્તાનમાંથી સબર અને બરદાસ્ત કરવું, સહન કરવું, તહમ્મુલ કરવું, વેઠી લેવું

વગેરેનો સબક પણ શીખવા મળે છે. જેવી રીતે કે
 હઝરત યુસુફ(અલ.)એ પોતાના ભાઈઓના હાથે
 તકલીફો ઉઠાવ્યા પછી પણ સબર કર્યો. આપે
 ઇન્સાનોની બેશરમી, દુનિયા પરસ્તી, કમીનાપણું
 અને મુરદાદિલી ઉપર પણ સબર કરી. જેઓએ
 આપને ફૂવામાંથી કાઢીને વેચી દીધા. એવું ન
 વિચાર્યું કે આ ખૂબસુરત છોકરો કોઈ સારા નેક
 ખાનદાનનો સંસ્કારી, સુકુમાર, મૃદુ અને નેક દેખાય
 છે. એના મા-બાપ એની શોધમાં કેવાં કલ્પાંત કરતાં
 હશે? આપણે એની વાત ઉપર વિશ્વાસ કરી એના
 મા-બાપને સોંપી દઈએ. આપને વેચી દેનારા કેટલા
 બેઝમીર, કમીના, દુનિયા પરસ્ત લોકો હશે.
 જાનવર જેવા મૃતહૃદયી માનવો જ આમ કરી શકે.
 આપ રડ્યા પણ હશે. ગુસ્સે પણ થયા હશે. બેચૈન
 પણ થયા હશે. છેલ્લે ખુદાની મરજી અને કસોટી

સમજી ખામોશ થઇ ગયા હશે. શું આ દાસ્તાનમાંથી
આ ઓછો સબક છે?

આપ નફ્સાની ખ્વાહિશાતનો મુકાબલો
કરતાં ઝુલેખા દ્વારા જેલમાં મોકલવા ઉપર પણ
સબર કર્યો. અહીં સુધીકે કુદાએ આપને ઉચ્ચોચ
હોદ્દા ઉપર પહોંચાડી દીધા.

આ બધી જ ચીજોથી વધીને હઝરત
યુસુફ(અલ.)ની દાસ્તાન આપણને માફ કરવું-
દરગુજર કરવું-ભૂલી જવું નો સબક આપે છે.
આપના ભાઇઓ ઘણી જ મજબૂરી અને બેકસીના
આલમમાં એમની પાસે આવે છે. જો તે વખતે આપ
ઇચ્છતા તો એમને ભારેમાં ભારે સજા આપી શકત.

આ તે જ ભાઇઓ હતા -

જેઓએ આપને અને આપના ભાઇ
બિનયામીનને કિનઆનમાં સતાવતા હતા, ઝુલ્મ
કરતા હતા.

આ તે જ લોકો તો હતા જેઓએ આપને દગાફટકાથી ફૂવામાં નાખી દીધા, પછી વેચી દીધા હતા.

આ તે જ લોકો હતા જેઓએ આપને તથા આપના પિતાજી જનાબે યાફૂબ(અલ.)ને વરસો સુધી રડાવ્યા હતા.

આ તે જ લોકો હતા જેમના કારણે જ આપને દરબદર ભટકીને છેવટે જેલવાસ ભોગવવો પડ્યો હતો.

હઝરત યુસુફ(અલ.)ની તમામ મુસીબતોની જડ આ ભાઈઓ હતા.

આજે તેઓ મજબૂર અને ભિખારી બનીને આવ્યા છે. આપ ઇચ્છતા તો સજા આપી શકતા હતા, પરંતુ આપે ઉચ્ચ અખ્લાકની સાબિતી આપતાં તેમના તમામ ગુનાહોને માફ કરી દીધા. દરગુઝર

તો કર્યું જ. પરંતુ ઉપરથી ઉચ્ચ અખ્લાકના શિખર ઉપર પહોંચી જઈ તેમના ઉપર એહસાનો પણ કર્યા.

આ રીતે જોતાં દાસ્તાને હઝરત યુસુફ(અલ.)માં અનેક સબક મળે છે. જે કંઈ વર્ણવ્યા છે તે દરિયાના કિનારે બેસી તેમાંથી બે ત્રણ ટીપા પાણી હાથમાં લીધા બરાબર છે.

વહાલા વાંચકો!

તફસીરૂલ કુરઆન અદીબે આઝમ અલહાજ મૌલાના સૈયદ ઝફર હસન સાહેબ અમરોહવી માંથી તરજુમો-તફસીર લીધાં છે. તે સિવાય ક્યાંક ક્યાંક તફસીરૂલ મુત્તકીન અલ્લામા સૈયદ ઇમદાદ હુસૈન કાઝિમી અલમશહદીની તફસીરથી પણ ફાયદો ઉઠાવ્યો છે. ઘણાં જ થોડા પ્રમાણમાં જમાઅતે ઇસ્લામીના સ્થાપક મૌ. મવદૂદીની તફસીર તફહીમુલ કુરઆનથી ફાયદો ઉઠાવ્યો છે.

નાયીજ

ઇબ્રાહીમ બી. પટેલ

ભરૂચ

હું મારા ખુદાનો શુક કઈ રીતે અદા કરું!

મને તો મારા ખુદાનો શુકઅદા કરતાં પણ આવડતું નથી. ગાંડા-ઘેલાં-ઢંગઘડા વગરના બે-ચાર વાક્યો અલ્લાહની સામે હાથ ઉઠાવીને ઉચ્ચારી લઉં છું. પરવરદિગાર પોતાની રહમતથી કિતાબો છપાવવાની વ્યવસ્થા કરી આપે છે. આ કિતાબ જે આપના હાથમાં છે તે પરપ પેજ જેટલી મોટી કિતાબની 1500 કોપીઝ અમલના હદિયાથી મોઅમેનીનની સમક્ષ મુકતાં આંખોમાં ખુશીના આંસુ આવી જાય છે.

જે તમામ મોઅમેનીનનો પણ શુકગુજાર છું કે જેઓ આ કારેખૈરમાં મારી હરહંમેશ મદદ કરતા રહે છે. મોમેનીનનો જીવન ધ્યેય અમ્મ બિલમઅરૂફ હોવો જોઈએ. ભલાઈનો હુકમ કરવો અંબિયાનું કામ છે કારે અંબિયા કરનારા લોકોની મદદ કરવાનો

વાચદો અલ્લાહનો છે. હદીસે રસૂલ છે કે અમ્ર બિલ મઅરુફ અલ્લાહના અઝાબને રોકી લે છે.

વહાલા વાચકો ! હવે પછી પ્રકાશિત થનારી અમારી કિતાબ દાસ્તાને હઝરત યુસુફ(અલ.) છે આ દાસ્તાન તો સંપૂર્ણ અલ્લાહનું કલામ છે. અલ્લાહના કલામમાં જે શક્તિ છે, હિદાયત છે, જે આકર્ષણ છે તેવી શક્તિ, તેવી હિદાયત, તેવું આકર્ષણ બીજા કોઈના કલામમાં નથી. 184 પેજની આ કિતાબ તૈયાર છે. નાણાનો બંદોબસ્ત થતાં ઇન્શાઅલ્લાહ અમે 2700 કોપીઝ અમલના હદિયાથી મોઅમેનીન સુધી પહોંચાડવાની ઇચ્છા ધરાવીએ છીએ. આ કિતાબ છાપતાં જ વાર છે.

આ કિતાબ મરહૂમીનના ઇસાલે સવાબ રૂપે રૂપિયા 500/- ના ભાગથી પણ છપાવવાની જાહેરાત અમે કરી ચુક્યા છીએ. પરંતુ હજી અમે અમારા લક્ષ્ય સુધી પહોંચ્યા નથી.

વહાલા વાચકો ! આ સિવાય પણ અમારી એક કિતાબ કોમ્પ્યુટર કમ્પોઝિંગ ચાલુ છે. મજાલિસે તુરાબી ઝાકિર અલ્લામા રશીદ તુરાબીની પ્રખ્યાત પાં તકરીરો (1) રઝાએ રબ (2) દુઆ (3) સિજદહ (4) રિઝ્ક અને (5) યકીન. નું કમ્પોઝિંગ ચાલુ છે. જેની અરબી કુર્આનની આયાતો અરબી ભાષામાં અને ગુજરાતી લિપિયાંતર બંને રીતે આવશે. ઇન્શાઅલ્લાહ.

હવે પછીની અમારી પ્રથમ કિતાબ

દાસ્તાને હઝરત યુસુફ(અલ.) આવશે.
ત્યાર બાદ મજાલિસે તુરાબી આવશે. ઇન્શાઅલ્લાહ.

અમો આ જ રીતે કુર્આને પાકની તમામ
દાસ્તાનોને મોમેનીનની સમક્ષ અરબી મતન-ટેક્સ્ટ
સાથે ગુજરાતી લિપિયાંતર અને ખ્યોર ગુજરાતીમાં
પણ રજૂ કરતા રહીશું. ઇન્શાઅલ્લાહ.

દાસ્તાને હઝરત દાવુદ અને
સુલયમાન(અલ.) અને દાસ્તાને હઝરત
મૂસા(અલ.) અને ફિરઝાન તથા બની ઇસરાઇલ

બંને કિતાબો અલ્લાહના ફઝલથી સંપૂર્ણ
તૈયાર છે.

આ સિવાય હઝરત અમીરૂલ મોઅમેનીન
અલી (અલ.)નું મુબારક જીવન ચરિત્ર ભાગ-5 તથા
જનાબે ફાતેમા (સલા.)નું મુબારક જીવનતરિત્ર બંને

કિતાબો લખવાનું ચાલુ છે. આ બંને કિતાબો પ્રમાણમાં મોટી છે મજાલિસે તુરાબી પછી તરત અમે અમીરૂલ મોઅમેનીન ભાગ-5 પ્રેસને હવાલે કરીશું. ઇન્શાઅલ્લાહ.

નાચીજ

ઇબ્રાહીમ બી. પટેલ

ભરૂચ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الرَّ تِلْكَ اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْمُبِیْنِ ﴿۱﴾ اِنَّا اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿۲﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَیْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا اَوْحٰیْنَا اِلَیْكَ هٰذَا

الْقُرْءَانَ ^طوَ اِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغٰفِلِیْنَ ﴿۳﴾ اِذْ قَالَ

یُوْسُفُ لِاٰیِّهِ یَا بَتِ اِنِّیْ رَاٰیْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَ الشَّمْسَ وَ

القَمَرَ رَاٰیْتُهُمْ لِیْ سٰجِدِیْنَ ﴿۴﴾ قَالَ یٰبُنَیَّ لَا تَقْصُصْ

هٰذَا عَلَیْ اِخْوَتِكَ فِی كِیْدٍ وَا لَكَ كِیْدًا ^طاِنَّ الشَّیْطٰنَ

لِلْاِنْسٰنِ عَدُوٌّ مُّبِیْنٌ ﴿۵﴾

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

અલિફ-લામ-રા તિલ્ક આયાતુલ કિતાબિલ મુબીન. ઇન્ના અન્ઝલનાહો કુરઆનન અરબીયલ લઅલ્લકુમ તઅક્કેલૂન. નહો નકુસ્સો અલયક અહસનલ કસસે બેમા અવહયના એલયક હાઝલ કુરઆન વઇન કુન્ત મિન કબ્લેહી લમેનલ ગાફેલીન. ઇઝ કાલ યુસુફે લેઅબીહે યા અબતે ઇન્ની રઅયતો અહદ અશર કૌકબંવ વશ્શમ્સ વલ કમર રઅયતોહુમ લી સાજેદીન. કાલ યા બુનય્ય લા તક્સુસ રોઅ્યાક અલા ઇખ્વતેક ફયકીદુ લક કયદા, ઇન્નશ શયતાન લિલ ઇન્સાને અદુવ્વુમ મુબીન.

(સૂ.યુસુફ, આ.1,2,3,4,5)

અલિફ-લામ-રા યે કિતાબે મુબીન (સ્પષ્ટ, જ્વલંત)કી આયાત હૈં, હમને અરબી ઝબાનમેં કુર્આન નાઝિલ કિયા, તાકે તુમ સમજો. અય રસૂલ!

હમ કુર્આન નાઝિલ કરકે એક બેહતરીન કિસ્સા બયાન કરતે હૈં. અગરચે ઇસસે પહલે તુમ્હેં માલૂમ ન થા. જબ યુસુફને અપને બાપ સે કહા, અબ્બાજાન! મૈને ગ્યારહ સિતારે ખ્વાબ (સ્વાપ્ન)મેં દેખે હૈં. ઔર સૂરજ ઔર ચાંદ ઔર યે દેખા હૈ કે યે સબ મુઝે સિજદા કર રહે હૈં. હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા, બેટા! અપના યે ખ્વાબ અપને ભાઇયોંસે ન બયાન કરના વરના તુમસે વો કોઇ ચાલ ચલ જાએંગે. બેશક શયતાન ઇન્સાનકા ખુલા દુવા દુશ્મન હૈ.

(1) અલ્લાહતઆલાને જિસ કિસ્સેકો અહસનુલ કસસ “સબસે ઉમદા કિસ્સા” ફરમાયા હે, સમજ લેના ચાહિયે કે ઉસમેં હિદાયતે ખલકકા કિતના બડા ઝખીરા (ભંડાર, સ્ટોક) હૈ. ઇસકો મામૂલી કિસ્સા સમઝકર ન પઢના ચાહિયે. બલકે ઇસકે વાકેઆત

(ઘટનાઓ)કો પૂરી તવજ્જોહસે પઢના યાહિયે.
ઇસસે ઇન્સાની અખ્લાક પર બડી રોશની પડતી હૈ.

(2) યે કિસ્સા હઝરત રસૂલે ખુદાકી નબુવ્વતકી તસ્દીક (કબૂલ કરવું)કે લિયે કાફી હૈ. અગરયે આં હઝરત (સલ.) ઉસ વક્ત મૌજૂદ ન થે. મગર યે બ-ઇલ્મ નબુવ્વત સારા કિસ્સા પૂરી તફ્સીલકે સાથ (વિસ્તારથી) બયાન કર દિયા હૈ. જિસકી તરફ ખુદાને તવજ્જોહ દિલાઇ હૈ.

(૨) હઝરત યુસુફ (અલ.)કા ખ્વાબ

પારહ 12, રુકુઅ 1, આયત 4 : જબ યુસુફને અપને બાપ સે કહા, “અબ્બાજાન મૈને ખ્વાબમેં દેખા કે ગ્યારહ સિતારે ઔર સૂરજ ઔર યાંદ સબ મુઝે સિજદા કર રહે હૈં.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.)ને ખ્વાબમેં દેખા કે આસમાનકે દરવાઝે ખુલ ગયે હૈં ઔર અઝીમ નૂર જલ્વાગર હૈ, જિસસે સારા જહાં રૌશન હોગયા. દરિયા મૌજેં માર રહા હૈ, જિસમેં મછલિયાં તરહ તરહકી ઝબાનમેં તસ્બીહ કર રહી હૈં. મૈં એક ઊંચે પહાડ પર ખડા હું. મેરે ગિર્દ હરે હરે દરખ્ત હૈં, નહરેં જારી હૈં ઔર મુઝે એક નૂરાની પોશાક પહનાઇ ગઇ હૈ જિસસે સબ ચીઝેં રૌશન હોગઇ. જમીનકે ખઝાનોંકી કુઝિયાં (ચાવીઓ) મેરે સામને

रभी हैं. और सूरज, चांद और ग्यारह सितारोंने
उतर कर मेरे सामने सिजदा किया है.

(2) नूरे अजीमकी ताअ्बीर (रहस्य) सल्तनत
है, नूरानी पोशाकसे मुराद नबुव्वत है. सूरज से
हजरत याकूब(अल.) और चांद से मुराद हजरत
युसुफ़(अल.)की पाला हैं. जिन्होंने उनकी मां के
मरनेके बाद पाला था. तो उन्हींको मां समजते थे
और ग्यारह सितारोंसे मुराद ग्यारह भाई हैं.
जिनमें अेक सगा भाई था और दस सौतेले.

(3) ये ज्वाब हजरत युसुफ़(अल.)ने बारह
बरसके सिन (वय, उंमर) में देखा था.

(4) ये ज्वाब सुबहको सिर्फ़ हजरत
याकूब(अल.)से बयान किया था. मगर उसवक्त
उनके किसी भाईकी बीबी जागती थी. उसने सुन
लिया, और अपने शौहरसे बयान किया. उसने
अपने सब भाइयोंको जा बताया.

(3) दास्ताने युसुफ़ (अल.)

पारह 12, रूकुअ 1, आयत 5 :
याकूब(अल.)ने कहा “बेटा! (हेजो प्रवरदार!)
अपना ये जवाब अपने भाइयोंसे न कह बैठना,
वरना वो लोग तुम्हारे लिये मक्कारी (छलकपट,
दगाबाज)की तदबीर (कोशिश) करने लगेंगे. और
(जानतेही हो के) शयतान तो आदमीका भुला हुआ
दुश्मन है.”

(1) हयाते धन्सानीकी मंजिलोंमें अक मोड येभी
है के सौतेले भाइ सच्ची मोहब्बतसे जाली होते हैं.

उनकी इतिरत (स्वभाव)में हसद बरा हुआ
होता है, और नुकसान पहुंचानेकी कोशिशमें लगे
रहते हैं.

(2) અવલાદે યાકૂબમે અવ્વલ તો હઝરત યુસુફ(અલ.) બહુત જ્યાદહ ખૂબસુરત છે. દૂસરે ઉનકી માં (રાહિલ)કા ઇન્તેકાલ હો ચુકા થા.

તીસરે ઉનકે ચહરેસે આધારે નબુવ્વત નુમાયાં (સ્પષ્ટ, પ્રગટ) છે. ઇન સબ બાતોંસે પેશેનઝર (દૃષ્ટિ સમક્ષ) વો સારી ઔલાદમેં યુસુફકો જ્યાદહ અઝીઝ રખતે છે. યે બાત સૌતેલે ભાઇયોંકો સખ્ત નાગવાર (નાપસંદ) થી. વો ચાહતેથે કે કિસી તરહ યુસુફકા કિસ્સા ખત્મ કરકે બાપકી સારી મોહબ્બતકા રૂખ અપની તરફ મોડલેં.

ઇત્તેફાકસે યે ખવાબ ઉનકે લિયે બહાના બન ગયા.

(૪) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

وَ كَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَ يُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَ
يُمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ عَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ
مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

વકાલેક યજતબીક રબ્બોક

વયોઅલ્લેમોક મિન તઅવીલિલ અહાદીષે વ
યોતિમ્મો નેઅમ્તહૂ અલયક વ અલા આલે યાફૂબ
કમા અતમ્મહા અલા અબવયક મિન કબ્લો
ઇબ્રાહીમ વ ઇસ્હાક, ઇન્ન રબ્બક અલીમુન હકીમ.

(સૂ.યુસુફ આ. 6)

और औसाही होगा કે तुम्हारा रब तुम्हें
बरगुज़ीएह (बुजुर्ग, भुएा रसीएा) करेगा और तुम्हें
ज्वाबोंकी ताअ्बीर सिजायेगा, और अपनी
नेअ्मत तुमपर उसतरह पूरी करेगा जैसे उससे

પહલે તુમ્હારે દાદા-પરદાદા ઇબ્રાહીમ વ ઇસ્હાક પર પૂરી કર ચુકા હૈ, બેશક તેરા રબ બડા જાનનેવાલા ઔર હિકમતવાલા હૈ.

(1) ખ્વાબકી મઝકુરએબાલા (ઉપર્યુક્ત, ઉપર વર્ણવાયેલી) તાઅ્બીર જો યાફૂબ(અલ.)ને બયાનકી, યે ઉનકી ઔલાદ કે લિયે ઔર કાંટા બન ગઇ, યે ન સુન્તે તો શાયદ વો ખામોશ ભી રહતે. ઔર ખ્વાબકી તાઅ્બીર સોચતે રહતે. લેકિન અબતો મુઆમલા સાફ હોગયા. જિસને હસદકી આગકો તેઝસે તેઝતર કર દિયા, ઔર સબકો યે ફિક્ક હુઇ કે જલ્દ અઝ જલ્દ યુસુફકા કિસ્સા ખત્મ કર દેના ચાહિયે.

(૫) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِّلْمَسْأَلِينَ ﴿١٠﴾ إِذْ قَالُوا
لِيُوسُفَ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ آبِنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ آبَانَا لَفِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾ اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَبْحُلُ لَكُمْ
وَجَاهُ آبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿١٢﴾

લક૬ કાન ફી યુસુફ વ ઇખ્વતેહી
આયાતુલ લિસ્સાએલીન, ઇઝ કાલૂ લયુસુફે વ
અખૂહે અહબ્બો એલા અબીના મિન્ના વ નત્તે
ઉસ્બતુન, ઇન્ન અબાના લફી ઝલાલમિ મુબીને.
નિક્તોલૂ યુસુફ અવિત્રહૂહે અરઝંથ યખ્લો લકુમ
વજહો અબીકુમ વ તફ્નૂ મિમ બઅદેહી કવમન
સાલેહીન.

(સૂ. યુસુફ આ. 7, 8, 9)

હઝરત યુસુફ (અલ.)ઔર ઉનકે ભાઇઓકે કિસ્સેમેં પૂછનેવાલોંકો (ચહુદિયોં)કે લિયે તુમહારી નબુવ્વતકી બહુતસી નિશાનિયાં હૈં. જબ યુસુફકે ભાઇયોંને (આપસમેં) કહા યુસુફ ઔર ઉસકે ભાઇ હમારે બાપકો હમસે ઝ્યાદહ પ્યારા હૈ. હાલાંકે હમારી બડી જમાઅત હૈ. યકીનન ઇસ મઆમલેમેં હમારે બાપ ખુલી ગલ્તીમેં હૈ. યુસુફકો યા તો કતલ કર ડાલો, યા કિસી જગહ ચલકર ફેંક આવ. ફિર હમારે બાપકી તવજ્જોહ (ધ્યાન) સિફ્ હમારે તુમહારે તરફ હો જાએગી. ઔર ઇસકે બાદ તુમ (બાપકી નઝરમેં) ભલે આદમી બન જાઓગે.

(1) એક દલીલ તો એ હૈ કે હઝરત યુસુફ(અલ.)કા વાકેઆ આં હઝરત(સલ.) કી પૈદાઇશસે હજારહા સાલ કબ્લકા (પહેલાંનો) થા. આપ(સલ.) લિખના પઢના અચ્છી તરહ જાનતે હુવે ભી આપ બઝાહિર (જાહેરમાં, કોઇ જુએ તે રીતે) ન

પઢતે થે, ન લિખતે થે, જો પુરાની કિતાબોંકો પઢકર માલૂમ કર લેતે હૈં.

ઇસ હાલતમેં પૂરી તફસીલસે યે કિસ્સા બયાન કરના ઇસકી દલીલ હૈ કે ઇસકા ઇલ્મ ખુદાકી તરફસે ઉંકો દિયા ગયા થા.

(2) ઇસ કિસ્સેમેં આંહઝરત(સલ.)કો તસ્કીન દેનાભી મનઝુર થા. યાની જિસ તરહ હઝરત યુસુફ(અલ.)કો બેશુમાર મસાએબ (બદનસીબી, મુશ્કેલીઓ)કા સામના કરના પડા, ઓર ઉંહોંને સબ્ર વ ઝબ્ત (ઘૈર્ય અને શિસ્ત)સે કામ લિયા. ઉંન સખ્ત મરહલોં (સમસ્યા, મુશ્કેલીઓ)કો ઝેલા (સહન કરવી), ફિર ખુદાને ઉંકો મિસરકી બાદશાહત અતા ફરમાઇ.

(૬) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَ أَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ
يَلْقَاهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا بَنَاتَآ مَا
لَكِ لَاتَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسَلَهُ مَعَنَا
غَدَا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِيظُونَ ﴿١٢﴾

કાલ કાએલુમ મિન્હુમ લા તક્તોલૂ યુસોફ
વ અલ્ફહો પી ગયાબતિલ જુબ્બે યલ્તાકિત્હો
બઅઝુસ સવ્યારતેઇન ફુન્તુમ ફાએલીન. કાલૂ યા
અબાના માલક લા તઅમન્ના અલા યૂસોફ વ ઇન્ના
લહુ લનાસેહૂન. અર્સિલ્હો મઅના ગદંય યરતઅ વ
યલઅબ વ ઇન્ના લહુ લહાફેઝૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.10,11,12)

उनमेंसे अेकने कहा भाध युसुइकी कतल न करो. बलके उसे किसी अंधे इूवेमें लेजाकर ढालढे. कोध राहगीर (रस्ते जनार) उसे निकालकर लेजायेगा. अगर तुम्हें कुछ करना है तो यही करो. (वोह सब मिलकर बापके पास आये) कहने लगे, बाबाजान! ये क्या बात है के आप युसुइके बारेमें हमारा अेतेबार (बरोसो) नहीं करते. हालांके हम उसके पैर ढ्वाह (बलुं छय्छनार) हैं. उसे हमारे साथ लेजिये, ताके (जंगलमें जाकर) कुछ भायें पीअें और भेलें इूएँ. हम उसकी हर तरह हिइकाअत करेंगे.

(1) हअरत याइब(अल.)की पहली बीबी लिया ब्बिन्ते लियांनसे छ लडके पैदा हुये. यहूदा, इधल, शमउिन, लावी, अयारबुन और बशजर.

इर आपने राधलसे शादी की. उनसे अेक लडकी पैदा हुध, जिसका नाम दीना था और ढे बेटे हुवे. धब्ने यामीन और युसुइ. राधल बय्योंकी

કમસિનીહીમેં (બાળપણમાં, નાની ઉંમરમાં) મર ગઇ થીં. ઇસ વજહસે ઉનકી ખાલા રાહીલને ઉનકો પાલા થા. ઔર ઉન્હીંકો મા કહતે થે.

લિયાકી એક કનીઝ ઝુલકા થી, ઉસકે દો બેટે થે, હાવા ઔર આશર.

રાહીલકી ભી એક કનીઝ થી. ઉસકે દો બેટે થે. વાન ઔર તઝકી.

(2) અગરચે માંકી મોહબ્બત ફિતરી (કુદરતી) હોતી હૈ લેકિન મોહબ્બતકા ધારા હર તરફ ચકસાં ઝોરકે સાથ નહીં બહતા. બલકે ઔલાદકી ખુસુસીયાત (વિશેષતાઓ, અસાધારણ ગુણો)કે લિહાઝસે હોતા હૈ. ઔર ચે ઇન્સાનકા એક ફિતરી જઝબા હૈ, જિસમેં ઉતાર ચઢાવ પાયા જાતા હૈ.

હઝરત યુસુફ(અલ.)કી તરફસે ઝયાદહ તવજ્જોહ ન સિફ્ ઇસ વજહસે થી કે વો ખૂબસુરતથે બલકે ઇસલિયે થી કે વો સબસે ઝયાદહ બાપકે

ફરમાંબરદાર [બાઅખ્લાક અને ફરમાંબરદાર બેટાને કોઇપણ બાપ વધારે યાહે તે યોગ્ય છે. આ બાબત નબીના અદ્દલને કોઇ વાંધો આવતો નથી. અલ્લાહ પણ પોતાના ફરમાંબરદાર બંદાને યાહે છે.] થે. ઔર બલિહાઝ આદાત વ ફઝાએલ સબસે બેહતર થે.

(3) હઝરત યુસુફ(અલ.)કે ભાઇ ચૂંકે જઝબએ મોહબ્બતસે નાવાકિફ થે. ઇસ લિયે ઉન્હોંને તવજ્જોહકા રૂખ અપની તરફ મોડનેકે લિયે, જો નતીજા નિકાલા વો ગલત થા.

યુસુફ(અલ.)કો હલાક કરદેને યા ફૂંવેમેં ડાલ દેનેસે બાપકી મોહબ્બતકા વોહ રૂખ ઉનકી તરફનહીં મુડ સકતા. જો યુસુફકી તરફ થા.

બલકે ઇસ ઝાલિમાના અમલસે બાપકી મોહબ્બતકે સરરિશ્તે (સગાઇ સંબંધ) જો ઉનસે થે

और ज्यादह कमओर पडनेका सबब बन सकता था.

जाहिल एन्सान मुकद्मातको तरतीब देकर (गोठवीने) बाऊ अवकात जैसे गलत नताएज अफ्ज करता (भोटां परिणामो वियारवां-काढवां) है, जो उसको दरजे एन्सानियतसे गिरा देते हैं. जैसे नताएज निकालनेसेही तो एन्सानकी इतरी अकलकी कमओरीका पता चलता है.

(૭) હઝરત યુસુફ (અલ.)કા ભાઈઓકે સાથ જાના

(1) ધોકા દેના કિસીકો ભી જાઇઝ નહીં, ખાસકર અપને મા-બાપકો. ધોકા ખુલ જાને પર આદમી ઝલીલ હોજાતા હૈ. ઔર લોગોંકી નઝરોંમેં ઉસકા એતેબાર ગિર જાતા હૈ. ઔર બાપ કો ધોકા દેનેવાલા લખ્નતે ખુદા ઔર મલાએકાકા મુસ્તહક હોતા હૈ.

(૮) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذُبُّوا بِي وَ أَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَ
أَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿١٤﴾

કાલ ઇન્જી લયહઝોનોની અન તઝહબૂ બેહી
વ અખાફો અંય યઅફોલહુઝ ઝેઅબો વ અન્તુમ
અન્હો ગાફેલૂન. કાલૂ લઇન અકલહુઝ ઝેઅબો વ
નહો ઉસ્બતુન ઇન્જા એઝલ લખાસેરૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.13,14)

હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને ફરમાયા તુમહારા
લેજાના મેરે ઉપર શાક (કઠિન) હૈ. (મુઝે અન્દેશાહૈ
કે) ઉસે ભેડિયા ન ખાજાએ. જબકે તુમ ઇસસે
ગાફિલ ન હો. ઉન્હોને કહા ભેડિયા કેસે ખાજાએગા

દરઆંહાલાંકે હમારી પૂરી જમાઅત હૈ. અગર ઐસા હોતો ફિર હમ બડે હી નિકમ્મે હોંગે.

(1) ઝૂટ બોલના કિસીકે લિયે રવા નહીં ઔર બિરાદરાને યુસુફ(અલ.)તો એક રસૂલકી ઔલાદ છે. હકીકત યે હૈ કે કિસી શયકી મોહબ્બત ઇન્સાનકો અંધા, બહરા બના દેતી હૈ. જો મકસદ ઉનકે પેશેનઝર થા, ઉસમેં કામ્યાબીકે લિયે વો અપને મુંહસે ઐસે અલફાઝ (શબ્દો) નિકાલ રહે છે. જો ઉનકે દિલકી આવાઝકે ખિલાફ છે. એક ઇમાનદાર આદમી ઐસા બોદા (ઉતરતી કક્ષાના, નિમ્ન સ્તરના) ફિરદાર (અમલ, કાર્યો) કભી પસંદ નહીં કરતા.

(2) ચિકની ચપળી બાતેં કરના મક્કારોંકા કામ હૈ. ઔલાદે અંબિયાકા ઉનસે તઅલ્લુક નહીં હોના ચાહિયે થા. મગર હસદને હર ચીઝકો જાઇઝ બના દિયા થા.

(९) युसुफ़ (अल.)के मुतखल्लिक भाईओका
मश्वरा

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَ أَوْحَيْنَا
إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١٠﴾ وَ جَاءُوا
آبَاءَهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١١١﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَبَبْنَا نَسْتَبِقُ وَ
تَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَ مَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَ
لَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾ وَ جَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ
سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى
مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

इलम्मा अहबू बेही व अजमउ अंत
यजअलूहो ई गयाबतिल जुब्बे व अवहयना
अलयहे लतोनब्बेअन्नहुम बेअम्रेहिम हाअ व हुम

લા યશઓરૂન. વજાઉ અબાહુમ એશાઅંચ યબ્ફૂન.
કાલૂ યાઅબાના ઇન્ના ઝહબ્ના નસ્તબેકો વ તરકના
યુસોફ ઇન્દ મતાએના ફઅકલહુઝ ઝેઅબો વમા
અન્ત બેમોઅમેનિલ લના વલવ ફુન્ના સાદેકીન.
વજાઉ અલા કમીસેહી બેદમિન કઝિબ, કાલ બલ
સવ્વલત લકુમ અન્ફોસોકુમ અમ્રા, ફસબુન
જમીલ, વલ્લાહુલ મુસ્તઆનો અલા મા તસેફૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.15,16,17,18)

ગરઝ જબ વો યુસુફકો લે ગએ ઔર સબને
ઇસપર ઇત્તેફાક (સર્વસંમતિ) કર લિયા કે યુસુફકો
અંધેરે કુંવેમેં ડાલ દેં. (જબ ઐસા કરગુઝરે તો)
હમને યુસુફકો વહી કી (ઘબરાઓ નહિં) એક વક્ત
આયેગા કે તુમ ઉનકો ઉનકી યે હરકત જતાઓગે.
દરઆંહાલાંકે વો અંજામસે બેખબર હોંગે. શામકો વો
અપને બાપકે પાસ રોતે હુવે આયે ઔર કહને લગે.

બાબા જાન! હમતો દૌડકર મુકાબલા (હરિફાઇ) કરનેમેં લગ ગએ થે ઔર યુસુફકો અપને સામાનકે પાસ છોડ દિયા થા. ભેડિયા આયા, ઔર ઉસકો ખા ગયા. અગરચે હમ સચ્ચે હૈં, મગર આપ હમારી બાત પર ક્યું યકીન કરને લગે. ઔર વો યુસુફકી કમીસ પર ઝૂટમૂટકા ખૂન લગાકર લે આયે. હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા (ભેડિયેને નહીં ખાયા) બલકે તુમ્હારે દિલને તુમ્હારે બચાવકે લિયે યે તદબીર (મસલત, યોજના) ઘડી હૈ. (વરના કુરતા ફટા હુવા ઝરૂર હોતા) પસ અબ સબ્ર વ શુકહી કરના હૈ. જો તુમ બયાન કરતે હો ઉસ પર અલ્લાહ હી સે મદદ માંગી જાતી હૈ.

(1) કિસી પર ઝુલ્મ કરના ગુનાહ હૈ. ખાસકર ઐસા ઝુલ્મ જો જાન લેવા હો ઔર ફિર અપને ભાઇ પર.

(2) કુદાને યુસુફકે પાસ વહી ભેજી. ઇસસે માલૂમ હુવા કે વો બચપનમેં હી નબુવ્વત પા યુકે થે.

ગો ઇસકા ઇઝહાર નહીં ક્રિયા જા રહા થા, વરના ગૈરનબી કા વહીસે ક્યા તઅલ્લુક.

હદીસે રસૂલ(સલ.)હે “અન્નબીય્યો નબીય્યુન વલવ કાનઅ સિબ્યન.” નબી નબી હોતા હૈ યાહે બચ્યાહી ક્યું ન હો.

(3) ખુદાને જો વહીકે ઝરીયેસે બતાયા વો યે થા કે એક વક્ત આયેગા કે તુમ મિસરકે બાદશાહ બનોગે. ઔર તુમ અપને ભાઇયોંકી બદસુલૂકી (ખરાબ વ્યવહાર) ઉન પર ઝહિર કરોગે. [જુઓ સૂરએ યુસુફ આ.નં. 15 થી 18 નો તરજુમો જે આપ વાંચી ચૂક્યા છો.]

(4) શિકસ્તા દિલ (તૂટેલા હૃદય,ભગ્ન હૃદય) યુસુફકી તસલ્લી (આશ્વાસન)કો યે બંદોબસ્ત

કુદરતકી તરફસે હુવા. [હવે વહીનો સિલ્સિલો બંધ છે. જેથી અલ્લાહ પોતાના તે નેક બંદાઓ જે રાહે હકમાં મહેનત કરે છે. તકલીફો ઉઠાવે છે. પરેશાનીઓ અને ચિંતાઓમાં વ્યગ્ર થઈ જાય છે. તો ખુદા તેમની તસલ્લી માટે ખવાબ આપે છે. જે તેમના દિલોને સુફ્ફન પૈદા કરે છે. આ દૃષ્ટાંતો આપવાનો મોકો નથી. નહીં તો સચોટ દૃષ્ટાંતો આપત.]

(5) યે કુંવા એક મંઝિલ (સફર દરમ્યાન આરામ માટેની જગ્યા)કે કરીબ થા. કાફલે જબ યહાં ઉતરતે થે તો ઉસસે પાની લેતે થે.

(१०) युसुङ (अल.)के मुतअल्लिक भाईओकी गलतबयानी

मषल (कहेवत) मशूर है “छुपती नहीं है
भात बनाए हुए कभी” युसुङ(अल.)के भाईओंने जो
कुछ करना था वो कर गुअरे. लेकिन उपरसे
एलआम हटानेमें, जो भात उन्होंने बनाए वो बनी
नहि. कुरते पर अेक बकरेका भून तो लगा लाये.
लेकिन एसपर गौर न किया के जिस कुरतेवालेको
बेडियेने जाया है उसके बदन पर उसकी कमीस
सही सालिम कैसे रही? बेडियेको पंजोंसे उअर उसका
टुकडे टुकडे हो जाना चाहिये था.

अेक रिवायतमें है के हअरत
याकूब(अल.)ने उस भूनको जो कमीस पर था सूंध
कर कहा के ये मेरे युसुङका भून नहीं. अंबियाके
“हवासे भमसा” [सुननेकी कुव्वत, देभनेकी कुव्वत,

सूँघनेकी कुव्वत, यभनेकी कुव्वत, छूनेकी कुव्वत. पांच शक्तिओ] आम लोगों से जुदा होते हैं. जनाबे सुलैमान(अल.)ने वादिये अमल चुंटीकी आवाज सुनली थी. और उसी चुंटी (कीडी)को पहचान कर जा पकडा था. येभी रिवायत है के हजरत याकूब(अल.)ने उस बेडियेको आवाज दी, वो दौडा हुवा चला आया, आपने उससे पूछा क्या तुने मेरे युसुफको पाया है? उसने कहा या नबीअल्लाह! हम दरिन्दों (झाडीभानार जानवरो) पर अंबियाका और औलादे अंबियाका भून हराम है.

युसुफ के भाइयोंने शकावत (संगटिली, पथरदिलना होवुं) की छन्तेहा करदी थी. जब ये युसुफ को लेकर चलेथे तो हजरत याकूब(अल.)ने जाने-पीनेका सारा सामान साथ कर दिया था. लेकिन जब जंगलमें पहुँचे तो उन्होंने पहले तो हजरत युसुफको भूब मारा, फिर उनकी कमीस

ઉતારી, જબ હઝરત યુસુફને પાની માંગા તો
 ઉંહોને પાની દેનેસે ઇન્કાર કર દિયા. ઔર સુરાહી
 કા પાની ઉનકી આંખોંકે સામને ઝમીન પર ગિરા
 દિયા. ફિર ઉંહેં એક રસ્સી (દોરડૂં)મેં બાંધકર કુંવેં
 મેં ડાલા. જબ અંધે કુંવેં તક પહુંચે તો રસ્સી છોડ
 દી. મકસદ યે થા કે ઐસા કરનેસે વો હલાક
 હોજાએંગે મગર જિસે ખુદા ન મારે ઉસે કૌન માર
 સકતા હૈ, ખુદાકે ફરિશ્તેને ઉનકો આ લિયા. ઔર
 નિહાયત (અત્યંત, અતિશય) આરામસે ઉંહેં કુંવેંકી
 સતહ તક પહુંચા દિયા.

કહતે હૈં કે ચંદ જાનવર રોઝે કયામત
 જન્નતકે કિસી હિસ્સેમેં રખે જાએંગે. કિનઆનકા
 ભેડિયા, અસ્હાબે કહફકા કુત્તા, હઝરત
 યુનુસ(અલ.)કો નિગલનેવાલી મછલી, બલ્અમ
 બાઊરકા ગધા, હુદહુદે સુલૈમાન(અલ.)

(११) दास्ताने युसुफ़ (अल.)

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يَبُشْرَىٰ بِنَدَا
عُلْمٌ وَأَسْرُوكُمْ بِضَاعَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

वजाअत् सय्यारतुन इअरसलू वारेदहुम
इअदला दल्वह्, काल या बुशरा हाअ गुलाम, व
असईहो बेआअह, वल्लाहो अलीमुम बेमा
यअ्मलून.

(सू.युसुफ़, आ.19)

मिसरका अेक काइला उधरसे गुअरा,
उन्होंने अपने सक्का (मिस्ती, पजाली, पाएी
लावनार)को पानी भरनेके लिये बेजा. जब उसने
अपना डोल कुंवे में डाला तो [युसुफ़(अल.) उसमें
बैठे जब उसने पीया और युसुफ़को देखा तो] बुश
होकर कहने लगा के ये तो लडका है. काइलेवालोंने
उन्हें कीमती सरमाया समजकर छुपा लिया. हालांके

જો કુછ યે લોગ કરતે થે, ખુદા ઉસસે ખૂબ વાકિફ થા.

(1) એક કાફલા વહાં ઉતરા તો ઇન લોગોંને અપને સક્કેકો પાની ભરને ભેજા ઉસને અપના ડોલ ડાલાહી થા કે યુસુફ(અલ.) ઉસમેં હો બૈઠે. ઉસને ખીંચા તો નિકલ આયે. વો પુકાર કર કહને લગા હાયે... યે તો લડકા હૈ. કાફલે વાલોંને ઉન્હેં કીમતી સરમાયા સમઝકર છુપા લિયા. હાલાંકે અલ્લાહ તો સબકુછ જાન્તા થા. જો કુછ યે લોગ કરતે થે. જબ યુસુફકે ભાઇઓં કો ખબર લગી કે કોઇ કાફલેને યુસુફકો નિકાલા હૈ તો આ પહુંચે ઔર ઉનકો અપના ગુલામ બતાયા. જો ભાગ ગયા થા. ઉન્હોંને યુસુફકો ચંદ ખોટે સિક્કોંમેં બેચ ડાલા. ક્યુંકે યે લોગ યુસુફસે છુટકારા ચાહતે હી થે. ભાઇઓંકો ખૌફ થા કે હમારા ફરેબ બાપસે છિપા રહે.

(2) ઇન્સાન અપની એક ગલતી છુપાને કે લિયે દૂસરી ગલતી ઓર કર ગુઝરતા હૈ. યહી ગુનાહ ક્યા કમ થા કે અપને ભાઇકો કુંવેંમેં ગિરા દિયા થા. ફિર બેચભી દિયા કે શાયદ કાફલે વાલે ઉસે છોડ દેં.

બદ અખ્લાકી કી હદ યે હુઇ કે એક નબીઝાદેકો બેચ દિયા. ગુલામ બના દિયા. જબ ઇન્સાનકી અક્લ મારી જાતી હૈ ઓર ઉસકે દિલ વ દિમાગ પર શયતાનકા તસલ્લુત હો જાતા હૈ, તબ વો ઐસેહી બદ અખ્લા અક્લ કામ કરને લગતા હૈ.

(۹۲) یوسف (अल.)को अजीजे मिसरका भरीटना

وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الظَّالِمِينَ
 ﴿١٠٠﴾ وَ قَالَ الَّذِي اشْتَرَىٰهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَىٰ
 عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَ كَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ
 وَ لِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَ اللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا وَ
 كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٢﴾ وَ رَاوَدَتْهُ الْيَهُودِيَّةُ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ
 وَ غَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَ قَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ
 مَثْوَىٰ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٠٣﴾ وَ لَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَ هَمَّ بِهَا لَوْلَا
 أَنْ رَأَاهُ رَبُّهَا رَبِّهَا كَذَلِكَ لِنُصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَ الفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
 عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿١٠٤﴾

વશરવ્હો બેષમનિમ બખ્સિન દરાહિમ
 મઅદ્દતિન વકાનૂ ફીહે મેનઝ ઝાહેદીન. વકાલલ
 લઝિશતરાહો મિમ મિસ લિમ્રઅતેહી અકરેમી મષવાહો
 અસા અંચ યન્ફઅના અવ નતખેઝહુ વલદા,
 વકઝાલેક મક્કન્ના લેયુસોફ ફિલઅર્ઝે વલે નોઅલ્લેમહુ
 મિન તઅવીલિલ અહાદીષ, વલ્લાહો ગાલેબુન અલા
 અમેહી વલાકિન્ન અકષરન્નાસે લા યઅ્લમૂન. વલમ્મા
 બલગ અશુદ્દહૂ આતયનાહો હુકમંવ વઇલ્મા, વકઝાલેક
 નજઝિલ મોહસેનીન. વરાવદતહુલ્લતી હોવ ફી
 બયતેહા અન નફસેહી વગલ્લકતિલ અબ્વાબ વકાલત
 હયત લક, કાલ મઆઝલ્લાહે ઇન્નહૂ રબ્બી અહસન
 મષવાય, ઇન્નહૂ લા યુફલેહુઝ ઝાલેમૂન. વલકદ હમ્મત
 બેહી, વહમ્મ બેહા લૌલા અંરરઆ બુરહાન રબ્બેહ,
 કઝાલેક લેનસરેફ અન્હુસ સૂઅ વલફહશાઅ, ઇન્નહૂ
 મિન એબાદેનલ મુખ્લસીન.

(સૂ.યુસુફ આ. 20,21,22,23,24)

युसुफ़के भाइयोंने (युसुफ़को अपना गुलाम
 बनाकर) छोटे चंद टिरहममें बेच डाला और वो
 लोग युसुफ़से बेजार (असंतुष्ट, नाराज) होही रहे
 थे (काइले वालोंने मिसरमें जाकर युसुफ़को बड़े
 नड़ेसे बेच डाला.) मिसरके जिस शाह्सने उन्हें
 ખરીदा था अपनी बीबीसे कहने लगा. उसको
 अच्छी तरह रખना. बघट (दूरनुं) नहीं के ये हमारे
 लिये मुझीद (शायदाकारक) हो, या हम उसे बेटा
 बनालें. युं हमने युसुफ़को मिसरमें जगह देकर
 काबिज़ (मालिक) बनाया. और गरज़ ये थी के हम
 उसे ज्वाबकी बातोंकी ताअ्बीर सिखायें. ખुदातो
 अपने हर अम्र पर काटिर है, लेकिन अकसर लोग
 उसको नहीं जानते. जब युसुफ़ अपनी जवानीको
 पहोंये तो हमने उनको हुकम (नबुव्वत) और एल्म
 अता किया. और हम नेफ़्कारोंको अयसाही बदला
 दिया करते हैं. जिस औरतके घरमें वो थे उसने

(નાજાઇઝ) મતલબ હાસિલ કરનેકે લિયે ખુદ ઉનસે આરઝુ કી. ઔર દરવાઝે બંદ કરકે (બેતાબાના-આતુરતાપૂર્વક) કહને લગી, લો આવો. યુસુફને કહા, મઆઝલ્લાહ વો (તુમ્હારે શૌહર) મેરે માલિક હૈં. ઉન્હોને મુઝે અચ્છી તરહ રખા હૈ. (મૈં ઐસા ઝુલ્મ કૈસે કર સકતા હું) બેશક ઐસા ઝુલ્મ કરનેવાલે ફલાહ નહીં પાતે. ઝુલેખાને તો ઉનકે સાથ બુરા ઇરાદા કરહી લિયાથા, તો યેભી કસદ કર બૈઠતે, અગર અપને રબકી દલીલ ન દેખ ચુકે હોતે. હમને ઉસકો યું બચાયા તાકે હમ ઉસસે બુરાઇ ઔર બદકારીકો દૂર રખેં. વો (યુસુફ) હમારે મુખ્તિસ બંદોં મેંસે હૈ.

(1) અલ્લાહતઆલાને હઝરત યુસુફ(અલ.)કો વો બેપનાહ હુસ્ન દિયા થા જો કિસી કો ન મિલા થા. ઝુલેખા ઉનકો દેખતેહી આશિક હોગઇ થી. ઔર

રાત-દિન ઉંઝી ખાતિર મદારાતમેં (સેવા ચાકરી માં) લગી રહતી થી.

મગર ચુંકે હદ્દે બુલુગ (યુવાનીની હદ)કો ન પહુંચે થે, ઇસ લિયે ખુલ્લમ ખુલ્લા ઇઝહારે મતલબ (મતલબ જાહેર કરવો) બયાન ન કરતી થી.

(2) ઝુલેખાકા શૌહર બાદશાહે મિસરકા ખ્વાજાસરા થા. જો નામદ થા.

[ખ્વાજાસરા : જિસકી અલામતે મરદી (પુરૂષત્વની નિશાની) કાટદી ગઇ હો ઔર કામ જનાના ઘરકા કરતા હો. (સ્ત્રીઓનું ઘર-રાણીઓને સંભાળવાનું કામ) પહેલાનાં અવ્યાશ બાદશાહો ઘણીબધી રાણીઓ રાખતા. પછી તેમને સાચવવા, સંભાળવા તેમની પાસે આવ જા કરી શકે તે માટે કોઇ મદને ખસી કરી તેની ઇદ્રિ કાપી નાખી તેને નામદ બનાવી દેતા. આ ખસી હિજડાઓ ખૂબ જ ઇર્ષાળુ હોય, પોતાનાથી તો કંઇ થઇ શકે નહિં જેથી

કોઈ બીજા મદને રાણીઓ પાસે ફરકવા પણ ન દે.
ડોંકું જ ઉડાડી દે. આ લોકો રાજાના ખાસ માણસ
ગણાતા. રાજાના વિશ્વાસુ ગણાતા.]

ઝુલેખા મિસરકી હસીનતરીન ઔરતોં મેં સે
થી ઔર જવાનીમેં મસ્ત થી. શૌહર ઉસકી જિન્સી
ખ્વાહિશ (નફ્સની ઇચ્છા) દબાનેકે કાબિલ ન થા.

લેહાજા ઉસકી નિગાહેં યુસુફ(અલ.)પર જમી
હુઇ થી કે જવાન હોતેહી વો અપની ખ્વાહિશ પૂરી
કર લેગી.

જબ દો-તીન સાલ બાદ હઝરત
યુસુફ(અલ.) સિને બુલુગ પર પહુંચે તો ઉસને દોરે
ડાલને શુરૂ કિયે. ઇશારોંમેં બાતચીતમેં ઉનકો
અપની તરફ રગબત (તિવ્ર ઇચ્છા, ઉત્કટ ઇચ્છા)
દિલાના ચાહતી થી. મગર યુસુફ(અલ.)તો યુસુફ
થે. અપને ઉપર અલ્લાહકી રહમત વ બરકતકો

દેખે હુએ છે. જબ કિસી તરહ કાબુમેં ન આયે તો
ઉસને એક ચાલ ચલી.

ઉસ ઘરમેં આગેપીછે સાત કોઠરિયાં થીં
ઉસને આખરી કોઠરીમેં અપના જડાઉ ગુલુબંદ
[ગલેમેં ડાલનેકા ઉની યા રેશમી દુપદા] રખા હુવા
થા ઔર હઝરત યુસુફસે કહા,

તુમ જાકર ઉસે ઉઠા લાઓ. હઝરત
યુસુફ(અલ.) તો બહુત પાક તબીયત, નેક છે.
બેખટકે ચલે ગયે. પીછે સે યે ભી ચલી ઔર હર
દરવાઝેમેં તાલા ડાલતી ગઇ. જબ આખરી કોઠરી
બંદ કરલી તો બરેહના (નઝ્ન) હો ગઇ ઔર હઝરત
યુસુફકો અપની તરફ મુતવજ્જેહ (એકનિષ્ઠ) કરના
ચાહા.

જબ ઉન્હોને ઇન્કાર કિયા તો વો ઝુંઝલા
(અકળાય) ગઇ ઔર કહને લગી.

अब तुम मेरा मकसद पुरा किये बगैर
यहांसे निकल नहीं सकते. तुम इस वक्त सात
तालोंके अंदर हो.

उन्होंने इरमाया : मेरा रब तेरे ये सब
कुइल (ताणुं) भोल देगा. इसके बाद हजरत
युसुइ(अल.) जिस दरवाजे के पास पहुंचे तो वो
दूटकर जमीन पर गिर पडा. और हजरत
युसुइ(अल.) निकलते चले गये. जुलेखा उनके पीछे
लगी रही और भुशामद करती रही. जब सहनमें
पहुंचे तो उसने उनका दामन (जमीसनो पालव)
पकड लिया.

हजरत युसुइ(अल.)ने ओर मारा तो
कमीस का दामन इटकर उसके हाथमें रह गया.

गौर कीजिये हजरत युसुइ(अल.)के लिये
कैसा सभ्त मरहला (समस्या, मुश्केली) था. बडे बडे
पारसा (नेक, सालेह) बी जैसे मौकों पर सब्र व
दास्ताने युसुइ (अल.) - 64

ઝબ્ત (ધીરજ અને શિસ્ત) કા બાગ હાથસે છોડ દેતે
હેં. ખ્યાલ તો કીજિયે.

* યુસુફ પર શબાબ (યુવાની) છાયા હુવા હૈ.
ઝુલેખા કા હુસ્ન ઉર્ચા જઝબાત કો કુચલને વાલા
નઝરકે સામને હૈ, ફિરભી ક્યા મુમકિન કે ઇસ્મત
(પવિત્રતા)કા દામન હાથસે છૂટ જાએ. સચ તો યે
હૈ કે અંબિયાકા સબ્ર વ ઝબ્ત ઉન્હીકે સાથ હૈ.

* “હમ્મત બેહી વ હુમ્મ બેહા” કા તરજુમા સરાસર
ગુમરાહી હૈ. ઝુલેખાને યુસુફકા કસ્દ કિયા ઔર
યુસુફને ઝુલેખાકા મગર ફિર બુરહાને રબ
(પરવરદિગારની નિશાનીઓ) દેખતેહી રૂક ગએ.
[કેટલાક તરજુમાકારોએ આવો ગલત તરજુમો
કરેલો છે મવલાનાએ અહીં ફક્ત ઇશારો કર્યો છે.]

મઆઝલ્લાહ! યે એક માસુમ નબીકી ઝાત
પર ઝાલિમાના હમલા હૈ, બલકે ઇસકા સહી તરજુમા
યે હૈ કે યુસુફ બી બતકાઝએ બશરીયત (ઇન્સાન

होवाने कारणे) कसद (छराटो) कर बैठते अगर वो पहलेसे बुरहाने रब को न देख चुके होते. कुंवें में गिरते ही नुजूलें वहीने उनपर ये राज आशकारा (उघाडो) कर दिया था के वो भुटाके बरगुलीटा बंदोमेंसे हैं.

दरवाजोंके ताले टूट टूट कर गिरना ये बताता है मासुमके छराटेको कोछ शैय नहीं रोक सकती.

* अैसाही वाकेआ हजरत मरियमको पेश आया. बंद कमरेमें जब दई जेह (प्रसुतिनी पीडा) उनको आरिज (शरूआत) हुवा और उन्होंने बाहर जाना चाहा, तो दरवाजेमें जो कुझल लगाकर हजरत अकरिया(अल.) गये थे वो तो टूट कर गिर पडा. और हजरत अली(अल.)की विलादतके वक्त तो काबाकी दीवार शक हुष और उसमें अेक दरवाजा

દાખિલ હોનેકે લિયે બન ગયા. સુબ્હાનઅ્ મા આઝમ શાનહ.

* ઇસ વાકયે સે સબસે બડા સબક ઇન્સાનકો યે કે શહવાની જઝબાતસે મગલૂબ હોકર અમે હરામકી તરફ રગબત ન કરે, ઐસા કરનેવાલા દુનિયા વાલોંકી નઝરમેં ભી ઝલીલ હોતા હૈ. ઐર પેશે ખુદા ભી મુસ્તૌજિબ અફૂબત (અઝાબને પાત્ર) કરાર પાતા હૈ. અંબિયાકે કિરદારસે હમકો યે સબક હાસિલ કરને હૈં.

(૧૩) યુસુફ (અલ.)કી બેગુનાહીકી ગવાહી

وَ اسْتَبَقَا الْبَابَ وَ قَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَ الْفِيَا سَيِّدَهَا لَدَا
 الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوءًا اِلَّا اَنْ يُسْجَنَ اَوْ
 عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٠٠﴾ قَالَ يٰرَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَ شَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ
 اَهْلِهَا اِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَ هُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ
 ﴿١٠١﴾ وَ اِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكٰذَبَتْ وَ هُوَ مِنَ
 الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٠٢﴾ فَلَمَّا رَا قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهُ مِنْ
 كَيْدِكُنَّ اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿١٠٣﴾ يٰوَسْفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا وَ
 اسْتَغْفِرْ لِيْ ذَنْبِكِ اِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِئِيْنَ ﴿١٠٤﴾

વસ્ત્રબકલ બાબ વ કદત કમીસહુ મિન

દોબોરિંવ વ અલ્ફયા સય્યેદહા લદલ બાબ, કાલત

મા જઝાઓ મન અરાદ બેઅહલેક સૂઅન ઇલ્લા

અંત્યુસ્જન અવ અઝાબુન અલીમ. કાલ હેય રાવદત્ની અન નફસી વ શહેદ શાહેદુમ મિન અહલેહા, ઇન કાન કમીસોહૂ કુદ મિન કોબોલિન ફસદકત વહોવ મેનલ કાઝેબીન. વઇન કાન કમીસોહૂ કુદ મિન દોબોરિન ફકઝબત વહોવ મેનસ્સાદેકીન. ફલમ્મા રઆ કમીસહૂ કુદ મિન દોબોરિન કાલ ઇન્નહૂ મિન કયદે કુન, ઇન્ન કયદ કુન્ન અઝીમ. યુસોફ અઘ્મિઝ અન હાઝા વસ્તગફેરી લેઝમ્બેકે ઇન્નકે કુન્તે મેનલ ખાતેઇન.

(સૂ.યુસુફ, આ. 25,26,27,28,29)

શૌહરકો દરવાઝેકે પાસ ખડા પાયા. ઝુલેખા કહને લગી જો તુમ્હારી બીબીકે સાથ બદકારીકા ઇરાદા કરે ઉસકી સઆ ઇસકે સિવા ઔર ક્યા હૈ કે યા તો ઉસે કૈદ કર દિયા જાએ યા કોઇ દર્દનાક સઆ દી જાએ. હઝરત યુસુફ(અલ.)ને કહા, યે ખુદહી મુઝે ફંસાનેકી કોશિશ કર રહી થી. ઔર

जुलेभा के भानदान से अेक (बअये)ने गवाही दी के उनकी कमीस देभो, अगर आगेसे इटी हुं है तो जुलेभा सअयी है और युसुइ अूटे हैं, और अगर पीछेसे इटी हुं है तो जुलेभा अूटी है और युसुइ सअये हैं. जब जब कमीसको पीछेसे इटा हुवा देभा तो जुलेभाके शौहरने कहा के ये तुम औरतोंके बिलत्तर (इरेब, छल) हैं. और तुम औरतें बडी मक्कार होती हो. अय युसुइ! इस वाकअेसे दरगुअर करो. अय जुलेभा तु अपने गुनाहके लिये इस्तगफ़र कर. बेशक तु भताकारोंमें से है.

(1) जब युसुइ(अल.) कोठरीओंमें से निकलकर सहनमें आअे के दरवाअेकी तरइ दौडे के घरसे बाहर निकल जाअें, तो जुलेभाने पीछेसे दामन पकड लिया. उन्होंने और मारा तो दामन इट गया.

(2) जुलेभाने अपनेको छलआमसे बयानेके लिये अपना किरदार युसुइ(अल.)के सर थोपा. जब

उसके शौहरने उनसे पुछा तो सांयको आंय क्या? उन्होंने साइ साइ बता दिया, के ये सब करतूत तुम्हारी बीबीके हैं. ये मुजे जिनाकारी पर मजबूर कर रहीथी.

जुलेभाके घरमें अेक बय्या गहवारेमें पडा था. हजरत युसुइ(अल.)ने कहा. मेरी पाकडामनीके लिये इससे पुछो.

उसने तअज्जुबसे कहा क्या बातें कर रहे हो ये बय्या जो बोलना तक नहीं जानता, साहबे अकल व इहमली नहीं, इस मुआमलेमें क्या गवाही देगा! इरमाया: अरु देगा, तुम इससे पूछो तो?

(3) हजरत युसुइ(अल.)को जुदाथ मदद पर कितना बरोसा था और आते बारी पर कैसा यकीन रखते थे के बेघडक बोल उठे, के इससे पूछलो. उन्हें यकीन था के बय्या मेरी इस्मत (पाकडामनी) की अरु गवाही देगा. इससे ये नतीजा निकालना

याहिये के जो लोग अपने नफ्सको हरामकारीसे बचाते रहते हैं अल्लाहतआला उनकी मदद करता है, और जरूर करता है.

कोई अपनी (प्रत्यक्षदर्शी) गवाह न था, लिहाजा हररत युसुफ़(अल.) जूट करार दिये जाते. याहे वो कैसेही लफ्जोंमें अपनी बेगुनाही साबित करते.

लेकिन लडकेका फैसला ऐसा था के उसकी तरदीदमें कुछ कहाही न जा सकता था. फैसला ये था के कमीस को देजो. अगर आगेसे इटी है तो जरूर युसुफ़ने हाथापाई की है. जुलेमाने दइया (निवारण, छोडावचुं) किया होगा. इस कशमकशमें उसकी कमीज आगेसे इट गइ होगी. लिहाजा अगर ऐसा है तो युसुफ़(अल.) जूटे हैं, और जुलेमा सच्यी है. और कमीज पीछे से इटी है, तो जरूर जुलेमाने उनको पकडा होगा. वो अपना

मतलब निकालना चाहती होगी. और युसुफ़ दामन छुटाकर भागना चाहते होंगे. लिहाजा दामन पीछेसे इट गया.

इस सुरतमें जुलेखा जूटी है युसुफ़(अल.) सय्ये. यूंके दामन पीछेसे इटा था, लिहाजा युसुफ़(अल.)की पाकदामनी साबित होगी.

सुब्हानल्लाह क्या बेनज़ीर (अजोड, सयोट) ड़ैसला है. क्युंके बय्येने बाछल्लहामे रब्बानी ये ड़ैसला किया था लेहाजा उसमें यूंव येरा कौन कर सकता था. [गयबी आवाज, ખુદાય़े बय्याना दिलो दिमागमां आ वात नाभी तेने वाया आपी, जो के ते बाणक हज्जो बोलतुं के समजतुं थयुं न हतुं.]

(4) इस बय्येके अलावा कुछ और बय्ये हैं जिन्होंने मासुमीन(अल.)की इस्मत की गवाही दी है. उनमें अेक हज़रत इसा(अल.) हैं, जिन्होंने

अपनी मा हजरते मरियम की छस्मत की गवाही
पैदा होतेही दी थी.

दूसरे वो बय्या है जिसने मा की गोदमें
अपने नबी की सदाकत की गवाही दी. किससे
असहाबे उषदूममें उसका ठिक है.

तीसरे छमाम हुसैन(अल.) हैं, जो आगोशे
रसूलमें रोजे मुबाहेला रसूल(सल.)की रिसालतकी
गवाही देनेके लिये निकले थे.

लोग कहते हैं के हजरत अली(अल.)ने
सबसे पहले रसूल(सल.)की रिसालतकी गवाही
अरु दी थी मगर कमसिनीकी वजहसे मोअ्तबर
(विश्वासपात्र) नहीं हो सकती.

मोअ्तबर बूढे अबुबकरकी गवाही थी.
मगर क्या कीजिये जुदा जब मासुमकी छस्मतकी
गवाही दिलावाता है, बय्योंही से दिलावाता है.

મરિયમ કી ઇસ્મત કી ગવાહી હઝરત ઝકરિયા(અલ.) નબી ભી દે સકતે થે. મગર ઉસને ઐસે બચ્ચેહી સે દિલવાઇ જિસકી ઝબાન તક અભી નહીં ખુલી થી.

(5) ઇસ વાકયેમં થે ભી પતા ચલાકે ઔરતેં ફિતરતન ચિલત્તરકા પૈકર હોતી હૈં. કમ વ બેશ થે ખુસુસિયત સબમં હોતી હૈ સિવાય માસુમ ઔરતોંકે, ઔર નેક સાલેહ, પરહેઝહાર ઔરતોંકે.

(6) લોગ કહતે હૈં કે આયતે તતહીર અગર અઝવાજકી શાનમં ન માની જાયેતો ફેઅ્લ અજનબી વાકેઅ હોતા હૈ ક્યુંકે અવ્વલ વ આખિર દોનોં જગહ અઝવાજે નબીકા ઝિક હૈ તો લામોહલા આયતે તતહીર (સૂ.અહઝબ આ.33) ઉન્હીંકી શાનમં હૈ. વરના બાત બેરબ્ત હોજાતી. ઐસે હઝરાત ઝરા ઇસ આયત પર ગૌર કરેં.

قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِ كُنَّ إِنَّ كَيْدَ كُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعْرَضَ
عَنْ بَدَاوَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

કાલ ઇન્નહૂ મિન કયદેકુન્ન ઇન્ન કયદકુન્ન
અઝીમ, યુસોફ અઘ્રિઝ અન હાઝા, વસ્તગફેરી
લેઝમ્બેક ઇન્નક કુન્તે મેનલ ખાતેઇન.

(સૂ.યુસુફ, આ. 28,29)

ખત કશીદા ઇબારતેં દોનો જુલેખાકે
મુતઅલ્લિક હેં. બીચકી ઇબારત માસુમ નબીકે
મુતઅલ્લિક હૈ. પસ અગરચે બેરબ્તી યહાં નહિં તો
વહાં ક્યુ ?

ઇસ આયતમેં ભી અવ્વલ વ આખિર
ઔરતકા ઝિક્ક હૈ. ઔર બીચમેં એક માસુમકા ભી.
યહી સુરત આયતે તતહીરમેં હૈ.

(7) જબ હઝરત યુસુફ(અલ.) બાદશાહ હુએ તો તફસીરે કબીર ઇમામે રાઝીમેં હૈ કે વહી હુઇ યુસુફ! તુમને અપના વઝીર કિસકો બનાયા ?

અઝકી જિસકે લિયે તેરા હુકમ હો.

ખુદાને ફરમાયા : ફલાં મકામ પર જાઓ. વહાં દરખ્ત (ઝાડ, વૃક્ષ) કે નીચે એક નવજવાન તુમહેં મિલેગા. વહી તુમહારા વઝીર હોગા.

યુનાન્યે વો ગએ. એક જવાનકો જો અજનબી (અપરિચિત) થા. ખડા પાયા. બારગાહે બારીમેં અઝકી ખુદાવંદા! ઇસમેં ક્યા ખુસુસિયત (ખાસ ગુણ) હૈ કે તુને મેરી વઝારતકે લિયે ઉસે મુન્તાખબ કિયા (ચુંટી કાઢવું). ફરમાયા તુમને ઉસે પહચાના નહિં?

વે વહી બચ્યા હૈ જિસને ખાનચે ઝુલેખામેં તુમહારી ગવાહી સબસે પહલે દીથી. પસ માલુમ હુવા

કે રિસાલતકા મુસદ્દિક (તસ્દીક કરનેવાલા, ગવાહી દેનેવાલા) અવ્વલ મુસ્તહક્કે વઝરત હોતા હૈ.

ઇસ લિયે હઝરત અલી(અલ.)કો અલ્લાહતઆલાને વઝીરે ખાતેમુલ અંબિયા બનાયા.

(૧૪) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ
قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾ فَلَمَّا سَمِعَتْ
بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكًا وَأَاتَتْ كُلَّ
وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْتَهُ
وَقَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۖ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٢١﴾

વકાલ નિસ્વતુન ફિલ મદીનતિમ રઅતુલ
અઝીઝે તોરાવેદો ફતાહા અન નફસેહી, કદ શગફહા
હુબ્બા, ઇન્ના લનરાહા ફી ઝલાલિમ મોબીન. ફલમ્મા
સમેઅત બેમકરેહિન્ન અર્સલત એલયહિન્ન વ
અઅતદત લહુન્ન મુત્તકઅંવ વ આતત ફુલ્લ
વાહેદતિમ મિન્હુન્ન સિક્કીનંવ વ કાલતિખરૂજ

अलयहिन्न, इलम्मा रअयनहू अकबर्नहू व कत्तअून
अयटेयहुन्न व कुल्ल हाश लिल्लाहे मा हाळा बशरा,
एन हाळा छल्ला मलकुन करीम.

(सु.युसुइ, आ.30,31)

मिसरकी औरतोंमें ये चर्चा होने लगा के
अजीजे मिसरकी बीबी अपने गुलामसे नाजाएज
तअल्लुक याहती है. और गुलामने उसे अपनी
मोहब्बतमें बेभुए कर दिया है. हम उसे सरीह
गलतीमें पाते हैं. जब जुलेखाने औरतोंकी ये तन्ज
आमेज बातें सुनीं तो उन्हें बुला बेजा. और
हरएकके लिये एक एक तुरन्ज* मोहव्या किया.
और उनमेंसे हरएकको एक एक याइ दिया. और
युसुइसे कहा के तुम उनके सामनेसे निकले चले
जाओ. जब उन्होंने हजरत युसुइको देखा तो उनको
बडा हसीन पाया. और सबने बेभुएीमें अपने
अपने हाथ काट लिये. और कहने लगीं हाशा

लिल्लाहे ये आदमी नहीं हे बल्के ये तो मोअज़्ज़ि इरिश्ता है.

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ
فَأَسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا أَمَرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّن

الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾

कालत इअलेकुन्नल्लाजी लुम्तुन्ननी इही,
वलकद रावत्तोहु अन नइसेही इस्तअ्सम, वलछंल
लम यइअल मा आमोरोहु लयुस्जनन्न वलयङ्गनम
मेनस सागेरीन.

(सू.युसुइ आ.32)

जुलेजाने उनकी बेभुटीको देखकर कहा,
यहीतो वो है जिसके मामलेमें तुम मुझे मलामत
करतीथी. (दिल पर काबु न रख लिया) मैं अपना
मतलब हासिल करनेकी जुए इससे आरजुमंड थी.

મગર યે બચા રહા. જિસ કામકા મૈં હુકમ દેતી હું.
અગર યે બજા ન લાયા તો યે કૈદમૈં ડાલ દિયા
જાયેગા ઓર ઝલીલ હોકર રહેગા.

قَالَ رَبِّ السَّجُنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي
كَيِّدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ
رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ
بَدَأَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا رَأَوْا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَّهٗ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

કાલ રબ્બિસ સિજનો અહબ્બો એલય્ય મિમ્મા
યદઉનની એલયહે, વ ઇલ્લા તસ્રિફ અન્ની કૈદહુન્ન,
અસ્હાબો એલયહિન્ન વ અકુમ મેનલ જાહેલીન
ફસ્તજાબ લહુ રબ્બોહૂ ફસરફ અન્હો કૈદહુન્ન, ઇન્નહૂ
હોવસ સમીઉલ અલીમ. સુમ્મ બદાલહુમ મિમ બઅ્દે
મા રઅવુલ આયાતે લયસ્જોનુન્નહૂ હત્તા હીન.

(સૂ.યુસુફ આ.33,34,35)

(हजरत युसुफ़(अल.) एस सिल्विलेमें सप्त परेशान थे के किस तरह अपनी छड़तके डाकुओंसे अपना पीछा छुडाये.) आपिर जुदासे द्रुआ की पालनेवाले! जिस अम्रकी तरफ़ ये औरतें मुझे बुला रही हैं मेरे लिये केदमाना एससे जियादह महबूब है. अगर तुने उन औरतोंके इरेब (शयतानी घोड़ो)को मुझसे दफ़ा (निवारण) न किया तो मुमकिन है मैं उनकी तरफ़ माछल (ढणी जवुं) हो जाऊं. और जाहिलोमेंसे बन जाऊं. जुदाने उनकी द्रुआको कुबुल किया और उन औरतों के मऊ को उनसे दफ़ा किया. बेशक वो बडा सुननेवाला वाकिफ़कार है. एसके बाद(अजीजे मिसर और उसके लोगोंने) युसुफ़(अल.) पाकदामनीकी निशानियां देभकर यही मुनासिब समझा के कुछ मुदतके लिये उनको कैद कर दें.

ઝનાને મિસરકા અપને હાથ કાટના

(1) ઇસ વાકએસે પતા ચલા કે અલ્લાહતઆલાને યુસુફ(અલ.)કો બેપનાહ હુસ્ન દિયા થા ઔર હર હુસ્ન સે ઝિયાદહ ઉસમેં કશિશ (આકર્ષણ) રખી થી. કે એક નઝર દેખતે હી ઝનાને મિસર (મિસરની સ્ત્રીઓ)કા દિલ કાબૂમેં ન રહા. ફિર યે બી દેખિયે કે ઇશકમેં ક્યા ઝોર હૈ ઔર ઇશક અક્લ પર કિસ તરહ પરદા ડાલતા હૈ, કે ઇન ઔરતોં ને બજાએ લીમું કાટનેકે અપને હાથ કાટ લિયે ઔર ખબર ન હુઇ.

(2) ઇશકે હકીકી (વાસ્તવિક) ઔર ઇશકે મજાઝી મેં બહુત ફર્ક હૈ. ઇશકે મજાઝી (અવાસ્તવિક)કા દૂસરા નામ ખલલ દિમાગ હૈ. ઔર ઇશકે હકીકી મેં નફ્સે ઇન્સાનીકે લિયે બેહતરીન ફઝીલત હૈ.

ઇશકે હકીકીમેં જો બંદેકે ખુદાસે હોતા હૈ
 અક્લે ઇન્સાની પર પરદા નહીં પડતા. બલકે ઉસકે
 ઔર જલાલે ઇઝદી (ખુદાઇ જલાલ) કે દરમ્યાન જો
 પરદે પડે હોતે હૈં વો ઉઠ જાતે હૈં. ઔર વો ફના
 ફિલ્લાહ કે મરતબે મેં આ જાતા હૈ. યહી વજહથી કે
 જબ નમાઝમેં (શીયા સુન્ની બંનેની કિતાબોમાં આ
 વાત પ્રખ્યાત છે. ઇબાદતમાં તેમાંય ખાસ તો
 સજદાની હાલતમાં બંદો ફના લિલ્લાહ થઇ જાય
 છે.) બહાલતે સિજદા જનાબ અમીરૂલ મોઅમેનીન
 અલી ઇબ્ને અબીતાલિબ(અલ.)કે પૈર સે તીર
 નિકાલા ગયા, તો આપકો ખબર ન હુઇ. આપ
 નમાઝ સે ફારિગ હુએ લોગોંને કહા આપકા તીર
 નિકાલ લિયા ગયા તો આપને ફરમાયા : મુઝે તો
 ખબર તક ન હુઇ. યહી હાલ ઇમામ હુસૈન(અલ.)કા
 હૈ, હલ્ક પર ખંજર ચલતા રહ ગયા મગર ઝબાન
 યાદે ઇલાહીસે ન રૂકી.

(3) अक्षर ऐसा होता है के इन्सानका दिल
अेक काम करनेको नहीं चाहता क्योके वो उस कामको
बुरा समजता है.

लेकिन किसी मुसीबतके पौइसे या जान
जानेके पतरेमें वो ब-मजबूरी उसे मंजूर कर लेता
है और मुरतकिब अम्र नामशर (शरहना पिलाइ)
हो जाता है. मगर देभो हजरत युसुइ(अल.)को
अपने नइस पर कितना काबु था के वो ये समजते
हुये के कैदमें डाल दिये जायेंगे और हजार जिल्लत
व इस्वाइका सामना होगा. कतअन (कदापि) अपने
छराटेसे बाज न आये. जुदाके मुप्लिस (नेक,
छप्लासवाणा) बंटे पिलाइ हुकमे जुदा बाल
बराबर अपनी जगहसे नहीं हटते, याहे जान
जाये.

याद रहे, देभो इमाम हुसैन(अल.)पर
बावजूद के मसायेब व आलाम का हुजूम था, जान
दास्ताने युसुइ (अल.) - 86

બચનેકી કોઇ સુરત નઝર ન આતી થી. જાદએ હક
સે ઉનકે કદમ ન હટતે થે ન હટે.

સર કટવા દિયા મગર બચઅતે યઝીદ ન
કી. ખુદાકે બરગુઝીદા બંદોંકી યહી ખુસુસિયાત હૈ
ઔર ઇન્હીં કી પૈરવી કરનેકી હિદાયત કી ગઇ હૈ.
ઔર ઉનકે કસસકી તરફ લોગોંકો મુતવજ્જહ
(ધ્યાન મઝન) કરકે હક પરસ્તીકા સબક દિયા ગયા
હૈ.

(۹۵) یوسوڌ (अल.)का कूँड होना

وَدَخَلَ مَعَهُ السَّجْنَ فَتَيْنِ ط قَالَ أَحَدُهُمَا إِيَّيَّ أَرَادَنِي أَعَصِرُ حُمْرًا ء
 وَقَالَ الْآخَرُ إِيَّيَّ أَرَادَنِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي حُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ط
 تَبَيَّنَّا بِتَأْوِيلِهِ ء إِنَّا نُرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۰۸﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا
 طَعَامٌ تُرْزَقْنِيهِ إِلَّا نَبَأَكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا
 عَلَّمَنِي رَبِّي إِيَّيَّ تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
 هُمْ كَافِرُونَ ﴿۱۰۹﴾ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
 وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ
 عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿۱۱۰﴾

व दखल मअहुस सिञ्ज इतयान, काल
 अहदोहोमा छन्नी अरानी अअसेरो भमून, वकालल
 आपरो छन्नी अरानी अहमेलो झैक रअसी भुञ्ज
 तअकोलुत तयरो मिन्हो, नब्बेअना बेतावीलेही,

ઇન્ના નરાક મેનલ મોહસેનીન. કાલ લા યઅ્તીકોમા
 તઆમુન તુરઝકાનેહી ઇલ્લા નબ્બઅ્તોકોમા
 બેતઅ્વીલેહી કબ્લ અંચ યઅ્તેયકમા, ઝાલેકોમા
 મિમ્મા અલ્લમની રબ્બી, ઇન્ની તરકતો મિલ્લત
 કવમિલ લા યુઅ્મેનૂન બિલ્લાહે વહુમ બિલ
 આખેરતે હુમ કાફએરૂન. વત્તબઅ્તો મિલ્લત
 આબાઇ ઇબ્રાહીમ વ ઇસ્હાક વ યઅ્ફૂબ, માકાન
 લના અન નુશ્રેક બિલ્લાહે મિન શયઇઅ્, ઝાલેક
 મિન ફઝલિલ્લાહે અલયના વ અલન્નાસે વલાકિન્ન
 અક્ષરન્નાસે લા યશ્કોરૂન.

(સૂ.યુસુફ આ.36,37,38)

હઝરત યુસુફ(અલ.)કે સાથ કૈદખાનેમં
 (બાદશાહકે દો) ગુલામ ભી દાખિલ હુએ. ઉનમં સે
 એક ને કહા, મૈને ખ્વાબમં દેખાહૈ કે મૈ શરાબ
 બનાને કે લિયે અંગુર (દ્રાક્ષ) નિચોડ રહા હું. દૂસરેને
 કહા મૈને ખ્વાબમં દેખાહૈ કે મૈ સરપર રોટિયાં
 દાસ્તાને યુસુફ (અલ.) - 89

ઉઠાએ હુએ હું ઓર ઇન્હેં પરિન્દે (પક્ષીઓ) ખા રહે
હેં. ઉસકી તઅબીર (રહસ્ય) બતાઇએ. હમ આપકો
યકીનન નેકુકારોમેંસે દેખતે હેં.

ફરમાયા : જો ખાના તુમ્હારે ખાનેકે લિયે
આયા કરતા હૈ ઉસકે આનેસે પહલે હી મૈં તઅબીર
બતા દૂંગા. યે વો ચીઝ હૈ જિસે મેરે રબને મુઝે
તાલીમ દી હૈ. મૈંને ઉસ કૌમકે દીનકો તર્ક કર
(છોડવું) દિયા હૈ જો અલ્લાહ પર ઇમાન નહીં
રખતે. ઓર જો રોઝે કયામત સે ઇન્કાર કરતે હેં.
મૈંને પૈરવી કી હૈ. અપને બાપ-દાદા ઓર પરદાદા
ઇબ્રાહીમ વ ઇસ્હાક વ યાફૂબકે દીનકી. હમ ખુદાકી
ઇબાદતમેં કિસી ચીઝકો શરીક નહીં બનાતે. યે
હમપર ઓર લોગોં પર ખુદાકા ફઝ્લ હૈ. લેકિન
અકષર લોગ શુક અદા નહીં કરતે.

يَصَاحِبِي السَّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُتَّفَقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ
 الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ
 آبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا
 تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
 يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

या साहेबयिस सिजने अअरबाबुम
 मुतफरेफ़न भयडन अमिल्लाहुल वाहेदुल कहार,
 मा तअबोदन मिन दूनेही छल्ला अस्माअन
 सभयतोमूहा अन्तुम व आबाओकुम मा
 अन्जलल्लाहो बेहा मिन सुल्तान, येनिल हुकमो
 छल्ला लिल्लाह. अमर अल्ला तअबोदु छल्ला
 छव्याह, जालेकददीनुल कव्येमो वलाकिन्न
 अकषरन्नासे ला यअलमून.

(सू.युसुफ़ आ.39,40)

अथ मेरे कैदखाने के दोनों साथीओ (अरा गौर करो) आया जुदा जुदा बहुतसे मअबूद अच्छे या अेक अल्लाह, जो सब पर गालिब है. उसे छोडकर, जिनकी तुम एबादत करते हो वो सिई नामही नाम है, जो तुमने और तुम्हारे बाप-दादाने रभ लिये हैं. अल्लाहने तो उनके लिये कोछ दलील नाजिल नहीं की. हुकम तो सिई अल्लाह ही का है. उसने तो ये हुकम दिया है के उसके सिवा तुम किसीकी एबादत न करो. यही सीधा दीन है, मगर अकषर (घरे भागे, घणा बधा) लोग नहीं जानते.

(1) जो दो कैदी हजरत युसुइ(अल.)के साथ कैदखानेमें ब्रुत परस्त थे, अल्लाहने उनके लिये साहबका लइअ (सोहबतमें रहनेवाले) एस्तेमाल किया है. जिससे मालुम हुवा के सिई किसीकी सोहबतमें रहना बाएषे नजात (छुटकारानो सबब) नहीं हुवा करता. तावक्त के वो साहेबे एमान व अमल न हो और सालेह न हो.

(2) ताअ्बीर बतानेमें ताभीर (वार लगाऽवी) एस लिये की के पहले उनको दीने हककी तालीम देना मकसुद थी. युनान्ये हजरत युसुफ़(अल.)की हिदायतका धन दोनों पर अघर हुवा. और वो जुदाये बरहककी जुदाइके काँल (माननार) हो गये तो ताअ्बीर बयान करदी.

(3) भासाने जुदा (जुदाना नेक बंदाओ) याहे किसी हालतमें हो वो अमे हक (हुकमे जुदानी तालीमो-तब्लीग)की तालीमसे रुकते नहीं. हमारे अछम्मामें छमाम मुसा काज़िम(अल.) पंदरह साल मुफ्तलिफ़ जिन्दानबानोंकी (जेलबाना) हिरासतमें रहे, लेकिन एस तवील (लांबी) मुदतमें भी वो बराबर अपने कौल व फ़ैलसे लोगोंको हिदायत करते रहे. युनान्ये एसका असर ये हुवा के उनके निगरान उनकी छमामत व सदाकतके मोअतरिफ़ (माननारा) हो गये. और बादशाहे वक्तको अलिम समझने लगे.

(१५) कैदीयोसे युसुफ़ (अल.)का तअबीरे

ज्वाब बयान करना

يَصَاحِبِي السِّجْنِ أَمَا أَحَدُكُمْ مَا فَيَسْقِي رَبَّهُ حَمْرًا وَأَمَا الْآخَرُ
فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ ط قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ
تَسْتَفْتِينَ ﴿٤١﴾

या साहेबयिस सिजने अम्मा अहदोकोमा
इयस्की रब्बहू जमून, वअम्मल आभरो इयुस्लबो
इतअकोलुत तयरो मिर रअसेह, कोजेयल
अमुल्लगी इीहे तस्तइतेयान.

(सू.युसुफ़, आ.41)

अय मेरे कैदजानेके दोनों साथीयो (तुम्हारे
ज्वाबोंकी तअबीर ये है.) तुममेंसे अेक अपने
मालिकको शराब पिलानेका काम करेगा. और
दूसरेको सूली दी जायेगी. पस चिडियां उसका सर

નોચ નોચ કર (તોડી તોડીને) ખાએંગી. જિસ બાતકો તુમ દોનોં દરયાફત કરતે (પુછવું) થે (વો થે હૈ)થે મુઆમલા ફસીલ (ફેસલો) હો ચુકા હૈ (યહી હોગા)

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.) દુનિયામેં સબસે પહલે વો શખ્સ હૈં જિનકો ખુદાકી તરફસે ઇલ્મે તાઅબીરે ખ્વાબ દિયા ગયા.

યહી સચ્ચા ઇલ્મ થા. ઇસકે બાદ જો લોગોંને તાઅબીરનામે લિખે. વો કયાસાત (ધારણાઓ) પર મબની (આધારિત) હૈં. જો કભી સચ સાબિત હોતે હૈં કભી નહીં. મુખ્તલિફ અંબિયાકો અલ્લાહકી તરફસે મુખ્તલિફ (જુદા જુદા) ઉલૂમકી તાલીમ દી ગઇ.

(2) જૈસે યુસુફ(અલ.)કો તાઅબીરે ખ્વાબકા ઇલ્મ દિયા ગયા. હઝરત સુલેમાન(અલ.)કો મન્તિકુત (પ્રાણી-પક્ષીઓ સાથે વાતચીત) તૈર,

ખિઝરકો ઇલ્મે બાતેની કા લેકિન સફૂકે અંબિયામેં
(અંબિયાની લાઇનમાં) સિફૂ એક નબી ઐસે નઝર
આતે હૈં, જિનકો હર ચીઝકા ઇલ્મ દિયા ગયા થા,
ઔર વો સરવરે કાએનાત સરકારે દોઆલમ હઝરત
મોહંમદ(સલ.)હૈ. વ અલ્લમકઅ્ માલમ તફૂન
તઅ્લમ. (સૂરએ નિસા આ.113) “અય રસૂલ તુમ્હેં
ઉન સબ બાતોંકા ઇલ્મ દિયા ગયા હૈ જો તુમ નહીં
જાનતે થે.”

(૧૭) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ

الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

વકાલ લિલ્લાઝી ઝન્ન અન્નહૂ નાજિમ
મિન્હોમઝ કુરની ઇન્દ રબ્બેક, ફઅન્સાહુશ શયતાનો
ઝિક રબ્બેહી ફલબેષ ફિસ સિજને બિઝઅ સેનીન.

(સૂ.યુસુફ, આ.42)

ઉન દોનોં મેં સે જો નજાત પાનેવાલા થા.
ઉસસે યુસુફ(અલ.)ને કહા કે તુમ અપને માલિક
(બાદશાહ) સે મેરા તઝકેરા કરના (કે મેં બેજુર્મ કેદ
ક્રિયા ગયા હું.) શયતાનને ઉસે બાદશાહસે ઝિક
કરના ભુલા દિયા ઓર યુસુફ(અલ.) કઇ બરસ
કેદખાનેમેં રહે.

બાદશાહે મિસરકા ખ્વાબ

ઇસી અષનામેં બાદશાહને ભી એક ખ્વાબ દેખા (આપને અરકાને સલ્તનસે- રાજ દરબારીઓ) કહા મૈને ખ્વાબ દેખા હૈ. મૈને દેખા હૈ કે સાત મોટી તાઝા ગાયેં હૈં, ઉનકો સાત દુબલી પતલી ગાયેં ખાએ જાતી હૈં. ઓર સાત તાઝા સબઝ બાલિયાં દેખીં. ઓર ફિર સાત સુખી બાલિયાં (અનાજના ડૂંડા).

અથ મેરે દરબારકે સરદારો! અગર તુમ લોગોંકો ખ્વાબકી તઅબીર દેના આતી હૈ તો મેરે ઇસ ખ્વાબકે બારેમેં હુકમ લગાઓ.

ઉન લોગોંને કહા યે તો સબ ખ્વાબહાએ પરીશાન હૈ, ઓર હમ લોગ ઐસે પરેશાન હાલ ખ્વાબોંકી તઅબીર નહીં જાનતે.

જિન દો કૈદિયોં મેં સે એક ને (જો
 બાદશાહકા સાકી [બાદશાહની શરાબ તૈયાર
 કરનાર] થા) રિહાઇ પાઇ થી. ઉસકો એક ઝમાનેકે
 બાદ યુસુફ(અલ.) કા કહના યાદ આયા. મુઝે
 કૈદખાને તક જાને દીજિયે. મેં ખ્વાબોંકી તખ્બીર
 બતા દૂંગા. (યુનાન્યે વો કૈદખાનેમેં આયા.) હઝરત
 યુસુફ(અલ.)સે કહને લગા. અય યુસુફ! મેરે સચ્ચે
 દોસ્ત! ઝરા હમેં ઇસ ખ્વાબકી તખ્બીર તો
 બતાઇયે. સાત મોટી તાઝા ગાયોંકો સાત દુબલી
 પતલી ગાયેં ખાએ જાતી હેં ઓર સાત હરી બાલિયાં
 (લીલી તરોતાજા) હેં ઓર સાત સુખી મુરઝાઇ હુઇ.
 તાકે મેં લોગોં કે પાસ પલટકર જાઉં ઓર ઉન્હેં
 બતાઉં કે ઇનકો તુમ્હારી કદ્ર માલુમ હો.

યુસુફ (અલ.)કા તઅબીરે ખ્વાબ બતાના

યુસુફ(અલ.)ને કહા ઇસકી તઅબીર યેહૈ કે તુમ લોગ સાત બરસ ખેતીબાડી કરતે રહોગે. તો જો ફસ્લ કાટો ઉસકે દાનોં કો બાલિયોં મેં રહને દેના. (છુડાના નહીં) મગર થોડાસા જો તુમહારી ખાનેકી ઝરૂરત હો. ઇસકે બાદ બડે સખ્ત વ ખુશ્ક સાલ (સૂકાં વરસાદ વગરના વષો) કહતકે આએંગે. વો સાત સાલ હોંગે. જો કુછ તુમને સાત સાલોંકે લિયે પહલેસે જમા કર રખા હોગા સબ ખા જાઓગે. મગર કદ્રે કલીલ (થોડૂંક) જો તુમ બીજકે વાસ્તે બચા રખોગે. (બાકી રહ જાએગા) ઔર બસ ફિર ઇસકે બાદ એક સાલ આએગા. જિસમેં લોગોંકે લિયે ખૂબ મેંહ (વરસાદ) બરસેગા ઔર અંગૂર (દ્રાક્ષ) ખૂબ ફૈલેગા. ઔર લોગ ઉસ સાલ શરાબકે લિયે નિચોડેંગે.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.)ને સાત અચ્છે પૈદાવાર વાલે સાલોંમેં દાનોંકો બાલિયોંમેં રખનેકા જો કહા ઇસકે દો વુજૂહાત હો સકતે હૈં. (1) બાલિયોંમેં દાને મહફૂઝ રહતે હૈં. લંબી મુદત સાત સાલ ઉસકો સડનેસે ખરાબ હોનેસે બયાના હૈ જો બાલિયોંમેં રહનેસે ઝ્યાદા ફાયદા હોતા હૈ. (2) દૂસરે અગર દાને બાલિયોંસે જુદા કરકે નિકાલે હુવે હૈં તો કહતકે સાત સાલોંમેં જલ્દી ખા જાનેકા ઇમકાન હૈ, બાલિયોંમેં દાને હૈં તો એહતિયાતસે કામ લિયા જાએગા. થોડા થોડા નિકાલતે રહેંગે, ખાતે રહેંગે ઔર યે સખ્તીકે દિન નિકલ જાએંગે.

(૧૮) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ
وَسَبْعٌ سُئِبِلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرَ يُبِيسُ يَأْتِيهَا الْمَلَأُ أَفْعُونِي فِي رُءْيَايَ
إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿١٠٠﴾ قَالُوا أَضْغَاتٌ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ
بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿١٠١﴾ وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ
بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿١٠٢﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا
الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ
سُئِبِلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرَ يُبِيسُ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

વકાલલ મલેકો ઇન્ની અરા સબ્અ
બકરાતિન સેમાનિય યઅકોલોહુન્ન સબઉન ઇજાફુવ
વ સબ્અ સુંબુલાતિન ખુઝરિવ વ ઓખર યાબેસાત,

યા અચ્ચોહલ મલઓ અફતૂની ફી રોઅ્યાય ઇન્
 ફુન્તુમ લિરોઅ્યા તઅબોરૂન. કાલૂ અઝગાષો
 અહલામિન, વમા નહો બેતઅવીલિલ અહામે
 બેઆલેમીન. વકાલલ લઝી નજા મિન્હોમા વદકર
 બઅદ ઉમ્મતિન અના ઓનબ્બેઓકુમ બેતઅવીલેહી
 ફઅરસેલૂન. યુસોફો અચ્ચોહસ સિદ્દીકો અફતેના ફી
 સબ્અે બકરાતિન સેમાનિંય યઅકોલોહુન્ન સબઉન
 ઇજાકુંવ વ સબ્અે સુંબુલાતિન ખુઝિંવ વ ઓખર
 યાબેસાતિલ, લઅલ્લી અરજેઓ એલન્નાસે
 લઅલ્લહુમ યઅલમૂન.

(સૂ.યુસુફ આ.43,44,45,46)

(એક રોઝ) બાદશાહને કહા કે મૈને ખ્વાબમેં
 દેખા હૈ કે સાત મોટી ગાયેં હૈં ઉનકો સાત પતલી
 દુબલી ગાયેં ખાયે જાતી હૈં ઓર સાત તાઝા સબ્ઝ
 બાલિયાં (લીલી તાજી કણસલીઓ) દેખી ઓર ફિર
 સાત સૂખી બાલિયાં. અય મેરે દરબારકે સરદારો!

अगर तुमको ज्वाकी तब्दीर देनी आती है. तो मेरे इस ज्वाबके बारेमें हुकम लगाओ. उन्होंने कहा ये तो कुछ ज्वाब परीशान सा है, और हम लोग ज्वाबे परीशांकी तब्दीर नहीं जानते. (उन दो गुलामों में से जिसने कैदखानेसे रिहाय (छुटकारो) पाय थी उसको अक जमानेके बाद (युसुफ़का किस्सा) याद आया. कहने लगा के मुझे (कैदखाने तक) जाने दीजिये तो मैं तब्दीर बता दूंगा. (गरज वो गया और युसुफ़(अल.) से कहने लगा) युसुफ़! अथ बडे सच्ये (युसुफ़) हमें ये बतायये के सात मोटी गायोंको सात दुबली गायें पाये जाती हैं. फिर सात बालियां हरी हैं और सात सुभी हुं. उसकी तब्दीर क्या है, ताके मैं लोगोंके पास पलटकर जाऊं (और बयान करूं) जिससे उनको तुम्हारी कर्र मालुम होजाये.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَائِبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُّوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا
 قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ
 مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا مَحْصَرْتُمْ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ
 ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْرِوْنَ ﴿٤٩﴾

કાલ તઝરુન સબ્ચ સેનીન દઅબન, ફમા
 હસદતુમ ફઝરહો ફી સુંબુલેહી ઇલ્લા કલીલમ મિમ્મા
 તઅફોલૂન. પુમ્મ યઅત્તી મિમ્ બઅદે ઝાલેક
 સબ્ઉન શેદાદુંચ યઅફુલ્ન મા કદમ્તુમ લહુન્ન ઇલ્લા
 કલીલમ મિમ્મા તોહસેનુન. પુમ્મ યઅત્તી મિમ
 બઅદે ઝાલેક આમુન ફીહે યોગાપુન્નાસો વ ફીહે
 યઅસેરૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.47,48,49)

હઝરત યુસુફ(અલ.)ને કહા (તઅબીર યે
 હૈ) કે તુમ લોગ મુતવાતિર (લગાતાર) સાત બરસ

કાશ્તકારી (ખેતી) કરતે રહોગે. બસ જો ફ્સલ (પાક) તુમ કાટો. ઉસકે દાનોંકો ઉસકે બાલિયોંમેં લગે રહને દેના. (છુડાના નહિં) મગર થોડેસે (બલેહાઝ ઝરત) જો તુમ ખાઓ. ઇસકે બાદ સાત બરસ સખ્ત ખુશ્કસાલીકે (દુષ્કાળના) આચેંગે કે જો કુછ તુમ લોગોંને ઉન સાત સાલોંમેં પહલેસે જમા કર રખા હોગા સબ ખાજાઓગે. મગર કદ્રે કલીલ જો તુમ (બીજકે લિયે) બચા રખોગે. ફિર ઇસકે બાદ એક ઐસા સાલ આયેગા જિસમેં લોગોંકે લિયે ખૂબ મેંહ (વરસાદ) બરસેગા. (ઔર અંગૂર ખૂબ ફલેંગે) લોગ ઉન્હેં શરાબકે લિયે નિચોડેંગે.

દોનોંકો બાલિયોં સે ન છુડાને કે દો વુજૂહાત (કારણો) હો સકતે હેં એક તો બાલિયોંકે અંદર દાને ઝયાદા વક્ત અચ્છે રહેંગે ઔર દૂસરે અગર દાનોં કો બાલિયોં સે નિકાલ લિયા તો લોગ સબ ખા જાચેંગે.

બાઅઝ મુફ્સેરીનને “ફીહે યઅસેરૂન” કા મફહૂમ (ભાવાર્થ) યે બયાન કિયા હૈ કે જબ મેંહ ખૂબ બરસેગા તો ફલકુલારી ખૂબ પૈદા હોગી. ઔર તેલ દેનેવાલે દાનોંસે ખૂબ તેલ નિકાલેંગે. અંગૂરોંકો ખૂબ ફલને ઔર ઉનસે શરાબ બનાનેકો ઉન્હોંને તસ્લીમ નહીં કિયા.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.) યોબદાર (સરકારી માણસ જે બોલાવવા આવેલો) કે સાથ ઇસ લિયે ફૌરન નહીં ગએ કે ઝુલેખા કે ઇશક કા ચર્યા મિસરમેં હોચુકા થા. ઇસ સિલસિલેમેં બાઅઝ લોગોંકો હઝરત યુસુફ(અલ.)કી તરફ સે ભી કુછ બદગુમાની (ખરાબ ધારણા) હો ગઇ થી. લિહાઝા (જેથી કરીને) હઝરત યુસુફ(અલ.) યાહતે થે કે પહલે મેરી પોઝીશન (ઇઝ્ઝત) સાફ હો જાએ તબ ઇઝ્ઝત વ વકાર (દબદબો) કે સાથ બાદશાહ કે સામને જાઉંગા.

(2) ઉસ બાદશાહ કા નામ રેયાન થા. જો ફિરઝૌન કહલાતા થા. મિસર કે હર બાદશાહ કો ફિરઝૌન કહતે થે. યે વો ફિરઝૌન ન થા, જો મૂસા(અલ.)કે ઝમાનેમેં થા.

[જેમકે અત્યારે આપણા ત્યાં વડા પ્રધાન અને રાષ્ટ્રપતિના હોદ્દા છે. માણસ બદલાય પણ રાષ્ટ્રપતિ રાષ્ટ્રપતિ જ કહેવાય અને વડા પ્રધાન વડા પ્રધાન જ કહેવાય.]

(૧૯) હઝરત યુસુફ (અલ.)કી બેગુનાહીકા

ઈકરાર

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ
فَسأَلَهُ مَا بَأُ النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ
عَلِيمٌ ﴿١٠٠﴾ قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ قُلْنَ
حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ ائْتِنِ
حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَن نَّفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿١٠١﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿١٠٢﴾

વકાલલ મલેકોઅતૂની બેહી, ફલમ્મા
જાઅહુર રસૂલો કાલર જેઅ એલા રબ્બેક ફસઅલ્હો
મા બાલુન નિસ્વતિલ લાતી કત્તઅન અયદેયહુન્ન,

ઇન્ન રબ્બી બેકયદેહિન્ન અલીમ. કાલ મા ખત્બોકુન્ન
 ઇઝ રાવદતુન્ન યુસોફ અન નફ્સેહ, કુલ્ન હાશ
 લિલ્લાહે મા અલિમ્ના અલયહે મિન સૂઅ, કાલતિમ
 રઅતુલ અઝીઝિલ આન હસ્હસલ હક્કો અના
 રાવદતોહુ અન નફ્સેહી વ ઇન્નહૂ લમેનસ સાદેકીન.
 આલેક લેયઅ્લમ અન્ની લમ અખુન્હો બિલ ગયબે
 વ અન્નલ્લાહ લા યહદી કયદલ ખાએનીન.

(સુ.યુસુફ, આ.50,51,52)

જબ યે તઅ્બીર ગુલામ ને બાદશાહ સે જા
 કર બયાન કી, તો ઉસને કહા કે ઉસકો મેરે પાસ
 લાઓ. જબ શાહી ચોબદાર (કૈદખાનેમેં)
 યુસુફ(અલ.)કે પાસ આયા. તો ઉન્હોને ઉસસે કહા કે
 તુમ પલટકર અપને આકાકે પાસ જાઓ. ઔર
 ઉસસે પૂછો કે આપકો કુછ ઉન ઔરતોં કા હાલ ભી
 માલૂમ હૈ, જિન્હોને (મુઝે દેખકર) અપને અપને
 હાથ કાટ ડાલે થે. બેશક મેરા રબ હી ઉનકે મકરોંસે

(इरेब-घोकाथी) ખૂબ વાકિફ હૈ. (બાદશાહને ઇન ઔરતોંકો તલબ કિયા) ઔર પૂછા કે જિસ વક્ત તુમને યુસુફ(અલ.)સે અપના મતલબ હાસિલ કરનેકી તમન્ના કી થી તો તુમ્હેં ક્યા મુઆમલા પેશ આયા થા. વો સબ કહને લગીં હાશાઅલ્લાહ! હમને યુસુફમેં કિસી તરહકી બુરાઇ નહીં દેખી. તબ અઝીઝે મિસરકી બીબી (ઝુલેખા)ને કહા. અબતો ઠીક મુઆમલા સબ પર ઝાહિર હો ગયા હૈ. (અસ્લ બાત યે હૈ કે)મૈને ખુદ ઉસસે અપના મતલબ હાસિલ કરનેકી તમન્ના કી થી. બેશક વો સચ્યા હૈ. (યે વાકેઆ ચોબદારને જાકર યુસુફ(અલ.)સે બયાન કિયા) ઉન્હોંને કહા મૈને યે કિસ્સા ઇસલિયે છેડા થા કે બાદશાહ કો માલૂમ હોજાએ કે મૈને અઝીઝકી ગયબત (ગેરહાજરી)મેં ઉસકી અમાનતમેં ખયાનત નહીં કી થી. ઔર અલ્લાહ ખયાનત કરનેવાલોંકી મક્કારીકો હરગિઝ નહીં ચલને દેતા.)

હઝરત યુસુફ(અલ.) બાદશાહ કે બુલાને
 પર ઇસ લિયે નહીં ગએ કે આપ યાહતે થે કે પહલે
 મેરી પોઝીશન સાફ હો જાએ. તબ બાઇઝઝત
 તરીકે સે ઉસકે પાસ જાઉં. ઝુલેખાકા વાકેઆ
 ઇસકદર શોહરત પઝીર હો યુકા થા કે હર શખ્સ
 જાનતા થા. બાદશાહ ભી વાકિફ થા. મગર હઝરત
 યુસુફ(અલ.) યાહતે થે કે ઉન ઔરતોંકી ઝબાનસે
 હી બાદશાહકો મેરી પાકદામનીકા હાલ માલૂમ હો
 જાએ. મેં કહુંગા તો શાયદ ઉસે યકીન ન આએ.
 બાદશાહકે દરબારમેં ઔરતોંકા બુલાયા જાના, ઔર
 ઉનકા યુસુફ(અલ.)કી ઇસ્મત (પાકી)કી ગવાહી
 દેના ઔર ખુદ ઝુલેખાકા ઇકરાર. જબ યે વાકેઆ
 મશહુર હુવા હોગા તો શહરમેં હઝરત
 યુસુફ(અલ.)કા વકાર (ઇઝ્ઝત) કિસ કદર લોગોંકી
 નઝરમેં બુલંદ હોગયા હોગા. હઝરત યુસુફ(અલ.)કો
 યહી યાહિયે થા કે અગર કિસીકો વાકેઆતકી

લાઇલ્મીકી બિનાપર કોઇ હલ્કીસી બદગુમાની મેરી તરફસે પૈદા હોગઇ હો, તો ઉસકા બિલકુલ્લિયા (સંપૂર્ણ) ઇઝાલા હો જાએગા. ઔર ઇસકા ઇઝાલા (સફાઇ, ધોવાઇ જવું) ઇસ તરીકેકે બગૈર મુમકિન (શક્ય) ન થા. જો હઝરત યુસુફ(અલ.)ને ઇખ્તિયાર કિયા થા.

ઉનકો યે અંદેશા (શક) ભી થા કે ઔરતેં બડી ચાલાક હોતી હૈં. જબ ઉનકા મતલબ મુઝસે હાસિલ ન હુવા તો વો મેરી દુશ્મન બન ગઇ હોંગી. ઔર મેરી નિસ્બત ન માલૂમ ક્યા ક્યા કહકર મુઝે બદનામ કરતી હોંગી. મૈં ઉનકે મુકાબલે ચાહે કિત્ની હી સફાઇ પેશ કરુંગા, લોગ ઉસકો કભી ન માનેંગે. લેકિન અગર વો ઔરતેં ખુદહી અપની ગલતીકા ઇકરાર કર લેંગી તો ફિર કિસી કો લબ હિલાને કા મૌકા ન રહેગા. યે હઝરત યુસુફ(અલ.)કે કમાલે તદબ્બુર (બુદ્ધિની ઉચ્ચતા)કા એક નાકાબિલે

ઇનકાર મુઝાહરા (પ્રદર્શન) થા. આપ ફરમાતે હૈં કુર્આનકે અલ્ફાઝમેં.

ઔર યુંતો મૈંભી અપને નફ્સકો (ગુનાહસે) બેલોષ (બેગર્ઝ, મિલાવટ વગરનો) નહીં સમજતા. (ક્યોં કે કૈદમેં ભી બશર હું)

બેશક નફ્સ બરાબર બુરાઇકી તરફસે ઉભારતા હી રહતા હૈ મગર જિસ પર મેરા પરવરદિગાર રહમ ફરમાયે (ઔર ગુનાહસે બચા લે) બેશક મેરા પરવરદિગાર બડા બખ્શનેવાલા મેહરબાન હૈ.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.)કે ઇસ બયાનસે પતા ચલા કે અંબિયાસે બાએતેબાર બશરીયત (ઇન્સાન હોવાની રીતથી) ગુનાહ કરનેકી તાકત સલ્બ (નાબુદ) નહીં કરલી જાતી. વો અગર યાહેં તો ગુનાહ કર સકતે હૈં. લેકિન વો કભી ગુનાહ નહીં કરતે, ક્યોંકિ વો અપની કુવ્વતે શહવી ઔર ગઝબી

(નફસાની ખ્વાહિશ અને ઝુલ્માની-ગુસ્સાવાળી ખ્વાહિશ) પર પુરા પુરા કન્ટ્રોલ રખતે હૈં. ઓર ખુદાસે ડરતે હૈં.

અંબિયાસે તરકે અવલાકા સદ્દર (તર્કે અવલા એટલે એટલી નાની-બારીક ભૂલ જે છોડવું બેહતર છે. ગુનો નથી બનતો) ઇસકા સુબુત હૈ કે જારએ એતેદાલ (સંતુલન, સમતાથી) સે હટ જાનેકા જઝબા ઉનકે અંદર હૈ. મગર ચુંકે વો બાલ બરાબર હોતા હૈ. ઇસ લિયે ખુદા બખ્શ દેતા હૈ. ઓર ઉનકી ઇસ્મત પર હર્ફ નહીં આતા.

(2) હર ઇન્સાનકે ત્રીન નફસ પાએ જાતે હૈં.

એક નફસે અમ્મારા. જો ઉસકો અચ્છાઇ ઓર બુરાઇ દોનોં ચીઝોંકા હુકમ દેતા રહતા હૈ. અગર યે ન હો તો ફિર ઇન્સાન કિસી ચીઝકી ખ્વાહિશ હી ન કરે. ઓર નિઝામે આલમ મોઅત્તલ (દુનિયાની વ્યવસ્થા સ્થગિત થઇ જવું) હોકર રહ

જાએ. ખ્વાહિશોંકે બર લાનેકા નામહી તો ઝિંદગી હૈ. અગર કલ્મે ઇન્સાનીસે યે કાંટે નિકાલ લિયે જાએ તો ફિર ઉસકો દુનિયા કી કિસી ચીઝકી રગબત હી ન રહે.

દૂસરે નફ્સે લવ્વામા હૈ. જો હર ગુનાહ કરને પર ઉસે ટોકતા હૈ, ઓર આઇન્દહ કરને સે રોકતા હૈ, અગર યે ન હોતા તો ઇન્સાન બુરાઇ કરકે શરમાતા હી નહિં.

તીસરા નફ્સે મુત્મઇન્ના હૈ. જબ ઇન્સાનકા નફ્સ વસાવસએ શયતાનીસે પાક હોજાતા હૈ ફિર ઉસકે દિલકા ઇઝતિરાબ (વ્યાકુળતા, ઘબરાહટ) મિટ જાતા હૈ ઓર ઉસકી ઝિંદગીકા મકસદ સિફ્ ઓર સિફ્ યે હો જાતા હૈ કે ખુદાકે હર હુકમકો બખુશી મંઝૂર કર લેના ઓર ઉસકે ખિલાફ કરને કા હલકા સા વસવસા ભી દિલ મેં પૈદા ન કરના.

મિસર બનના

وَمَا أَدْرِيٓ نَفْسِيٓ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌۭ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓ إِنَّ

رَبِّيٓ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ

لِنَفْسِيٓ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿١١﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ﴿١٢﴾

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ

نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

وَلَا نُجِزُ الْأَجْرَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٤﴾

વમા ઓબરેઓ નફસી, ઇજ્જન નફસ
લઅમ્મારતુમ બિસ્સૂએ ઇલ્લા મા રહેમ રબ્બી, ઇજ્જ
રબ્બી, ગફૂર રહીમ. વકાલલ મલેકોઅ્તૂની બેહી

अस्तप्तिस्हो लेनइसी, इलम्मा कल्लमहू काल
 छन्नकल यौम लदयना मकीनुन अभीन.
 कालज्जअल्नी अला पञ्जायेनिल अर्रे, छन्नी हईजुन
 अलीम. वकअलेक मक्कन्ना लेयुसोइ इल अर्रे,
 यतबव्वओ मिन्हा हयषो यशाओ, नसीओ
 बेरहमतेना मन नशाओ वला नोळीओ अजरल
 मोहसेनीन. वलअजरुल आपेरते पयउल
 लिल्लळीन आमनू वकानू यत्तइण.

(सू.युसुइ, आ.53,54,55,56)

(हजरत युसुइ(अल.)ने कहा) युंतो मैं ली
 अपने नइस को गुनाहसे बेलौष (मिलावट
 वगरनो, बेगरअ) नहीं कहता. बेशक नइस
 बुराईकी तरइ उभारता ही रहता है. मगर जिस
 पर मेरा रब रहम करे. बेशक मेरा रब गइर
 रहीम है, बादशाहने हुकम दिया के उसको मेरे पास
 लाव. मैं उसको अपने आती कामके लिये पास कर

लूंगा. जब बातचीत की (और हजरत
 युसुफ़(अल.)की आख़ला काबेलीयत साबित हुँ)तो
 उसने कहा, तुम आजसे हमारी सरकारमें बावकार
 (प्रतिष्ठित, धम्मतवाणा) अमानतदार करार पाये
 हजरत युसुफ़(अल.)ने कहा (अगर आपने मेरी
 कद्रदानीकी है) तो मुझे जमीनके ખઝાનો का अइसरे
 आख़ला मुक़रर कीजिये. ताके मैं उनका अमानतदार
 ખઝાનચી બનું. मैं हिसाब किताब से ली वाकिफ़ हुं.
 (गरज हजरत युसुफ़(अल.) शाही ખઝાનો के
 अइसर हुवे.) और युं हमने उन्हें मुल्के मिसर पर
 काबिज (सत्तावान) किया के उसमें जहां चाहे रहें.
 हम जिसे चाहते हैं अपनी रहमत अता करते हैं
 और हम नेइकारोंका अइज्ज अये नहीं करते. और जो
 लोग इमान वाले और परहेजगार हैं. आपिरत का
 अइज्ज उनके लिये इससे कहीं बेहतर है.

(1) જબ હઝરત યુસુફ(અલ.)કો યે અફસરી મિલી થી ઉસવક્ત ઉનકા સિન(ઉમ્મ)33(તૈંતીસ)સાલકા થા. જબ આપ ચાલીસ સાલકે હુએ ઔર બાદશાહકો આપકી હુસ્નેતદબીર (ઉમદા મશ્વિરા) ઔર ઇન્તેઝામી કાબેલીયત (સુંદર વ્યવસ્થા શક્તિ) પર પૂરા ઇત્મીનાન (સંતોષ) હો ગયા.

તો ઉસસે કહા અબ મૈં બૂઢા હો ગયા હું, યાહતા હું કે તુમકો અપના જાનશીન બનાઉં. યુનાન્યે અપના જડાઉ તાજ આપકે સર પર રખ દિયા ઔર ખુદ શાહી ખિલઅત (તે પોશાક જે રાજા તરફથી સન્માન અર્થે પહેરાવવામાં આવે છે) પહનાયા, અપની ખાસ તલવાર હમાએલ કી (ગળામાં ત્રાંસો પટો લટકાવી તલવાર તેમાં પરોવવી) ઔર અપને તખ્ત પર બિઠાયા.

अपने तमाम अरकाने (दरबारीओ) सल्तनतको आपके सुपुर्द करके (सोंपीने) दस्तबन्दार (रिटायर्ड) हो गया. आप इसी जमानेमें अहिर-बजाहिर नबी हुये. और 120 (एक सौ बीस) बरस के सिनमें छन्तेकाल इरमाया.

(2) अंबियामें सबसे पहले बादशाह हजरत युसुफ़(अल.) हुये. आपने अपनी सीधी सादी जिंदगीसे दुनियावालोंको ये सबक दिया के बादशाह अशपरस्ती, हवसरानी और रियाया (प्रजा) पर जुल्म पसंदीका नाम नहीं, बल्के हुकुकुन्नासकी हिफ़ाजत (तमामनागरिकोना हकोनी अदायगी, रक्षा)का नाम है.

युनान्ये आप बादशाह होने के जमानेमें हर एक से बे तकल्लुफ़ मिलते और उनकी शिकायत सुन्ते थे.

(3) જબ હઝરત યુસુફ(અલ.)કી તાઅ્બીરે ખ્વાબકે મુતાબિક અરઝાનીકે સાત સાલ (ખુશહાલીના સાત વર્ષો) ગુઝર ગયે, ઔર ગિરાની (મોંઘવારી, દુષ્કાળ) શુરૂ હુઇ તો હઝરત યુસુફ(અલ.)ને સાત સાલકા જમા કરદા ગલ્લા ફરોખ્ત (વેચવુ) કરના શુરૂ કિયા તો પહલે સાલ રૂપિયે કે એવઝ દિયા.

દૂસરે સાલ જવાહેરાત વ ઝેવરાતકે બદલે, તીસરે સાલ ચૌપાયોં, જાનવરોંકે બદલે, ચૌથે ઔર પાંચવેં સાલ ઘરો, દરખ્તોં ઔર અષાષુલબૈત (ઘરનો સામાન) કે બદલે, છઠ્ઠે સાલ ખેતીયોં ઔર નહરોંકે એવઝ (બદલામાં) ગલ્લા દિયા.

જબ લોગોંકી મિલકિવ્યતમેં કોઇ ચીઝ બાકી ન રહી તો સાતવેં સાલ લોગોંકી જાનોંકા મોલ (કીમત) કરકે ગલ્લા દિયા.

गरज उस मुल्कमें कोछ शम्स औसा न रहा
जे हजरतका गुलाम या लौडी न बना हो. उसतरह
पुदाने अपने नबी हजरत युसुफ़(अल.)की
गुलामीका धब्बा मिटाया और तमाम मुल्कको
उनका गुलाम बना दिया.

यार वुजुहात (कारणों)की बिना पर हजरतने उस
तरह अमल किया.

(1) अेक वजह ये थी के कहतके सात साल किसी
तरह गुजारने थे. अगर ते तमाम सुरतें छिप्तियार
न की जातीं (आ रीतना तमाम उपाय न करवामां
आवता) तो लोग कहत (दुकाण)का अेहसास
(भान) न करते.

(2) दूसरी बहुत अहम (महत्वनी) बात: लोग
जमा करने या तिजारत करनेकी डिक्कमें पड जाते,
हजरत युसुफ़(अल.)का हुक्म था के किसीको उसकी
अरुतसे ज्यादा न दिया जाये.

(3) તીસરી ગરઝ યે થી કે જો લોગ બહુત ગરીબ થે ઓર ગલ્લા ખરીદનેકે લિયે ઉનકે પાસ કુછ ન થા ઉસ સરમાયે (પુંજી, રૂપિયા, પૈસા) સે જો ગલ્લેકી કીમતમેં આતા રહતા થા. ઉન ગરીબોંકી મદદ કી જાએ.

(4) ચૌથી ઓર આખરી ગરઝ યે થી કે લોગ કહતકી મુસીબતકા એહસાસ કરેં. ઓર સરમાયેકે રોઝ બરોઝ કમ હોતે જાને સે ખુદાકી તરફ રૂજુઅ (પાછા ફરવું) કરેં. ઓર કહત સાલી દૂર હોને કે ખુદા સે દુઆ કરેં તાઇબ (તોબા કરવી) હોં.

(૨૧) હઝરત યુસુફ (અલ.)કે ભાઈયોકા
ગલ્લા લેને મિસરમેં આના

وَجَاءَ إِخْوَهُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ
﴿...﴾ وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِآخِ لَكُمْ مِّنْ أَبِيكُمْ
الَّا تَرَوْنَ أَنِّي أُوْفِي الْكَيْلَ وَ أَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿...﴾ فَإِنْ لَّمْ
تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿...﴾ قَالُوا
سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَعْلُونَ ﴿...﴾ وَ قَالَ لِفَتَاتِيهِ اجْعَلُوا
بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿...﴾

વજાઅ ઇખ્વતો યૂસોફ ફદખલૂ અલયહે
ફઅરફહુમ વ હુમ લહુ મુન્કેરૂન. વલમ્મા જહ્હઝહુમ
બેજહાઝેહિમ કાલઅત્ની બેઅખિલ લકુમ મિન

અબીકુમ, અલા તરવ્ન અન્ની ઉકિલ કૈલ વઅના
ખૈરુલ મુન્નેલીન. ફઇલ લમ તઅતૂની બેહી ફલા
કૈલ લકુમ ઇન્દી વલા તકરબૂન. કાલૂ સનોરાવેદો
અન્હો અબાહો વઇન્ના લફાએલૂન. વકાલ
લેફિત્યાનેહિજઅલૂ બેઝાઅતહુમ ફી રેહાલેહિમ
લઅલ્લહુમ યઅ્રફૂનહા એઝનકલબૂ એલા અહલેહિમ
લઅલ્લહુમ યરજેઉન.

(સૂ.યુસુફ, આ.58,59,60,61,62)

और युसुफ(अल.)के भाँठ मिसरमें आये.
युसुफके पास गये. उन्होंने भाँठयोँको पहचान
लिया. मगर वो युसुफ(अल.)को न पहचान सके.
और जब (गल्ला देकर) युसुफ(अल.)ने उनका
सामान (लेजानेके लिये) दुरुस्त कर दिया. तो उनसे
कहा तुम अपने सौतेले भाँठको (जिनको घर छोड
आये हो) अपने साथ (अगली बार)मेरे पास
लाना. क्या तुम नहीं देखते के मैं नाप ली पूरी

દેતા હું ઔર બેહતરીન મેહમાનનવાઝ ભી હું. (યાદ રખો) અગર તુમ મેરે પાસ ઉસે ન લાએ, તો ફિર મૈં તુમ્હેં ગલ્લાભી ન દૂંગા. ઔર ન અપને પાસ આને દૂંગા. ઉન્હોને કહા હમ અપને વાલિદ સે જલ્દી હી ઇસકે લિયે દરખાસ્ત કરેંગે. ઔર યે કામ ઝરૂર કરેંગે. ઔર યુસુફ(અલ.)ને અપને ચોબદારોંકો હુકમ દિયા કે ઉનકી પૂંજી ઉનકે બોરિયોં મેં યુપકે સે રખદો. તાકે જબ અપને ઘરવાલોંકે પાસ લૌટકર જાએં. તો ઉસે પહચાન લેં. ઔર ઇસ તમઅમેં વો ફિર પલટકર આએં.

(૨૨) ઇબ્ને યામીનકો બુલાનેકી ખ્વાહિશ

હઝરત યુસુફ(અલ.)ને તો ફૈરન અપને ભાઇયોંકો પહયાન લિયા ઔર વો ઉનકો ન પહયાન સકે. ઇસકી તફસીરમેં મુફસ્સેરીન ને દો વજહેં લિખી હૈં એક ચે કે,

ખસાઇસે અંબિયા (નબીયોની આદતો, પ્રકૃતિ, સ્વભાવ) મેં સે એક બાત ચેભી હૈ કે જબતક વો ખુદ ન ચાહેં કોઇ ઉનકો પહયાન નહીં સકતા. દૂસરા યુસુફ(અલ.)કે ભાઇયોં કે વહમ વ ખયાલ મેં ભી ચે બાત ન થી કે યુસુફ(અલ.) બાદશાહે મિસર હોગએ હૈં. યુસુફ(અલ.) કો શાહના શાનો શૌકતમેં દેખ કર વો કેસે પહયાન સકતેથે?

હઝરત યુસુફ(અલ.)કે હકીકી ભાઇ બિનયામીન થે, જબ ચલ્તે વક્ત યુસુફ(અલ.)કે ભાઇયોંને ઉન્હેં સાથ લેજાના ચાહા થા તો હઝરત

ચાફ્ફબ(અલ.)ને ઉન્હેં રોક લિયા થા. ઇસ ખયાલ સે કે કહીં યુસુફ(અલ.)કી તરહ ઇસસે ભી ન હાથ ધો બૈઠે (ગુમાવી દેવું). જબ યે લોગ હઝરત યુસુફ(અલ.)કે પાસ પહુંચે ઔર ગલ્લેકી ખ્વાહિશકી (અનાજ માટે ઇચ્છા વ્યક્ત કરવી) તો ઉન્હેંને પૂછા કે તુમ સબ કિતને ભાઇ હો? તાકે ઉસી તઅદાદ (સંખ્યા) કે લિહાઝ સે ગલ્લા દિયા જાએ. ઉન્હેંને કહા હમ સબ ગ્યારહ ભાઇ હૈં. હમારા એક ભાઇ કનઆનમેં રહ ગયા હૈ.

હઝરત યુસુફ(અલ.) ચૂંકે અપને ભાઇ સે મિલના ચાહતે થે લિહાઝા ઉન્હેંને યે સૂરત પૈદાકી (ઉપાય વિચાર્યો) કે ઉનસે કહા મૈં તુમ્હારી સદાકત (સચ્ચાઇ) જાંચના ચાહતા હું કે ગ્યારહ હોં યા દસ. લિહાઝા ગલ્લાતો ઇસ વક્ત તુમ્હેં દિએ દેતા હું, મગર ઇસ શર્ત પર કે ફિર જબ ગલ્લા લેને આઓ તો અપને ભાઇ કો ભી સાથ લાના. વરના તુમ્હારા

ઝૂટ સાબિત હોને કે બાદ તુમકો ન ગલ્લા ઢૂંગા
ઔર ન અપને સામને આનેકી ઇજાઝત.

ગલ્લેકી કીમત ઉનકે સામાન મેં ઇસ લિયે
રખવા ઈ. કે આપ જાનતે થે ઉનકે બાપ ગરીબ હૈં.
ન માલૂમ થે કીમત ઉન્હોને કિસ તરહ ભેજી હોગી.
દૂસરે થે કે ગલ્લા મુફ્તમેં મિલ જાનેકી લાલચ મેં
દોબારહ ચલે આએંગે.

આહિર બઝાહિર થે રકમ ઇસ લિયે વાપસ
ન ઈ ગઇ કે ઉનકો થે ખયાલ ન હો કે બાદશાહને
હમેં મોહતાજ સમઝકર ગલ્લા બતૌરે ખયરાત દિયા
હૈ. ઔર ઇસમેં બહેસિયત એક નબીકી ઔલાદ
હોનેકે અપની તૌહીન (બેઇઝઝતી) સમઝે.

(1) જબ થે લોગ ગલ્લા લેનેકે લિયે મિસરકો
રવાના હો રહે થે તો ઉન્હોને હઝરત યુસુફ(અલ.)કે
સગે ભાઇ ઇબ્નેયામીન કો ભી સાથ લેજાના ચાહ

થા. મગર હઝરત યાફૂબ(અલ.) ઇસકે ભેજને પર રાઝી ન હુએ.

और इरमाया:

એક બાર તુમ મુઝે યુસુફ(અલ.)કે બારેમેં સદમા પહુંચા ચુકે હો. અબ મૈં ઇસકે ભાઇકો તુમ્હારે સાથ નહીં ભેજ સકતા. અલગરઝ વો ઇબ્ને યામીનકો વહીં છોડકર ચલ દિયે થે.

હઝરત યુસુફ(અલ.) લોગોંકો જો ગલ્લા દેતે થે વો અફરાદે ખાના (કુટુંબના સભ્યોની સંખ્યા)કે લિહાઝસે દેતે થે. યાની જિતને આદમી હોતે થે ઉતનાહી દેતે થે.

યુસુફ(અલ.)કે ભાઇઓંને જો તઅદાદ (સંખ્યા) અપને ઘરવાલોંકી બતાઇ થી ઉસમેં ગ્યારહ ભાઇ ઝાહિર કિયે થે.

બઝાહિર તો ઇબ્ને યામીનકો સાથ લેકર આનેકી ગરઝ યે થી, ઉનકી સદાકત માલૂમ

હોજાએ. લેકિન બબાતિન વો અપને ભાઇસે મિલના
ચાહતે થે. ઇસલિયે બતાકીદ કહા, અગર ન
લાઓગે તો ન ગલ્લા મિલેગા ન મૈં તુમસે મુલાકાત
કરુંગા.

(२३) दास्ताने युसुफ़ (अल.)

और युसुफ़(अल.)ने अपने मुलाजिमों को हुक़्म दिया के ज़मा पूंज उनके बोरियों में चुपके से रभदो. ताके जब ये लोग अपने अहलोअयाल के पास लौटकर जायें. तो अपनी पूंज को पहचान लें. और इस तमय् में फिर लौट कर आयें.

(1) गल्लेकी ये कीमत इस वजहसे चुपचुपाते लौटाए गए के हज़रत युसुफ़(अल.) जानते थे के मेरे बाप गरीब आदमी हैं, शायद इस गल्लेके ખત્म होनेके बाद उनके पास इतना पैसा न रहे के दोबाराह अपनी औलाद को गल्ला ખरीदने लें.

(2) इस मौके पर ये अतेराज़ गलत है के ये तो ખुली हुँ कुन्बापरवरी थी. और अद्लके ખिलाफ़ अगर अब उनके साथ किया था तो औरों के साथ भी करते. अद्लकी मीज़ानमें अपने और गैर सब यकसां होने चाहिये.

જવાબ એ છે કે હઝરત યુસુફ(અલ.) બકીમત ગલ્લા ઇન્હીં લોગોંકે હાથ ફરોખ્ત કરતે થે. જો સાહબે અષાષા (માલ ધરાવનાર, શક્તિમાન) હોતે થે, નાદારોં ઓર મોહતાજોંકો મુફ્ત દેતે થે. જાનતે થે કે ઉનકે બાપ નબી હૈં ઓર નબીકે ઘરમેં ઝર વ માલ કહાં. ફિર એક તૂલાની કહતમેં (લાંબા દુષ્કાળમા) જો કુછ હોગા વો ફરોખ્ત કરકે (વેચી દેવું) ખાગએ હોંગે.

ઉનકે ભાઇ જો કીમત લાએથે વો ન માલૂમ કિસતરહ ફરાહમ (પ્રાપ્ત કરવું.) કી ગઇ હોગી. લેહાઝા અગર એ વાપસ ન કી જાએગી તો વો આઇન્દહ (હવે પછી) ગલ્લા લેનેકે લિયે આએંગે હી નહીં. ઓર ઇસ તરહ ઉનકા કુંબા (પરીવાર) ફાકાકશી (ભૂખમરો) કી તકલીફમેં રહેગા. બહરહાલ એ રકમ જો વાપસ કી ગઇ બતૌરે ઇમદાદી રકમકે થી.

(3) એક સવાલ એ પૈદા હોતા હૈ કે જબ ઇમદાદ હી કરના થી તો બસુરત કીમત એ રકમ ઉનસે લી હી ક્યોં ગઇ થી.

જવાબ એ હૈ કે અગર નાદારોં ઓર મોહતાજોંકી મદદમેં ઉન્હેં શામિલ કરકે મુફ્ત ગલ્લા દેતે તો ઉનકે લિયે બાઇચે નંગ (લજ્જારૂપ, શરમરૂપ) વ આર રહતા ક્યોંકે એક નબીકી અવલાદ થે. ઉનસે અપને બાપકી તંગદસ્તી પર પરદા ડાલનેકે લિયે બઝાહિર વો રકમ લે તો લી, મગર ઇસકા મઝકૂરએબાલા વુજૂહકી બિના પર વાપસ કરના ઝરૂરી હોગયા.

એક નુકતા જો આખરી બયાન કરના ઝરૂરી માલૂમ હોતા હૈ કે આપ ભલેહી બાદશાહ હોં, મગર એક હુકૂમતકે ફર્દ હોનેકી હૈસિયતસે ઉનકા ભી તો ઉસમેં હિસ્સા બનતા થા.

(૨૪) બાપસે ઇબ્ને યામીનકો સાથ લે
જાનેકી ખ્વાહિશ

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ آبَائِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا
أَخَانًا نَّكْتُلُ وَ إِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ﴿١٦﴾ قَالَ بَلْ أَمُكُم عَلَيْهِ إِلَّا
كَمَا أَمَنَّاكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ط قَالَ لَهُ خَيْرٌ حَفِظًا. وَهُوَ أَرْحَمُ
الرَّحِمِينَ ﴿١٧﴾

ફલમ્મા રજઉ એલા અબીહિમ કાલૂ યા
અબાના મોનેઅ મિન્જલ કૈલો ફઅરસિલ મઅના
અખાના નકતલ વ ઇન્ના લહુ લહાફેઝૂન. કાલ
હલઆમનોકુમ અલયહે ઇલ્લા કમા અમિન્તોકુમ
અલા અખીહે મિન કબ્લ, ફલ્લાહો ખયરૂન હાફેઝંવ
વહોવ અરહમુર રાહેમીન.

(સૂ.યુસુફ, આ.63,64)

જબ સબ ભાઇ પલટકર અપને બાપકે પાસ આયે તો કહને લગે. અબ્બાજાન આઇન્દહ હમેં ગલ્લા દેનેસે મના કર દિયા ગયા હૈ. હમારે સાથ હમારે ભાઇ બિનયામીન કો ભેજિયે, તાકે ગલ્લા લાયેં ઔર હમ ઉસકી પૂરી તરહ હિફાઝત કરેંગે. હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા! ક્યા ઇસકે બારેમેં તુમસે વૈસાહી એતેબાર (વિશ્વાસ) કહું જૈસા ઇસસે પહલે ઇસકે ભાઇ (યુસુફ)કે બારેમેં કિયા થા. ખૈર ખુદા ઉનકી સબસે બેહતર હિફાઝત કરનેવાલા હૈ. ઔર વો સબસે ઝ્યાદહ રહમ કરનેવાલા હૈ.

(1) હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને બેટોં સે પૂછા કે બાદશાહ કો કૈસે પતા ચલાકે તુમ ગ્યારહ ભાઇ હો. તુમ દસ આએહો ગ્યારહવેં કો છોડ આએ હો.

વો કહને લગે જબ હમ વહાં પહુંચે તો બાદશાહકો હમપર જાસૂસીકા શુબ્હા હુવા. જબ

हमने अपना पूरा हाल बयान किया तो बादशाहने
कहा:

अपनी सदाकत साबित करनेके लिये अपने
ग्यारहवें भाईको साथ लिये आना वरना तुमको
गल्ला न मिलेगा.

(२५) दास्ताने युसुफ़ (अल.)

وَمَا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا
يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي بِذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ
أَحْنَانًا وَنَزِدُكَ كَيْلًا بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

वलम्मा इतहू मताअहुम वजहू

बेआअतहुम इदत अेलयहिम, कालू याअबाना मा
नब्गी, हाजेही बेआअतोना इदत अेलयना, व
नमीरो अहना व नहइओ अषाना व नअदाओ कैल
बईर, अलेक कैलुंय यसीर.

(सू.युसुफ़, आ.65)

और जब उन्होंने अपने असबाब
(मालसामान) ढोले तो देखा के उनकी पूंज
(गल्लेकी कीमत) उन्हें वापस कर दी गइ है. कहने
लगे अब्बाजान! हमें और क्या चाहिये हमारी

કીમત તક તો હમેં વાપસ દેદી ગઇ હૈ. (ગલ્લા મુફ્ત મિલા, બિનયામીનકો હમારે સાથે જાને દીજિયે)કે હમ અહલો અયાલ (કુટુંબ કબીલો)કે લિયે ગલ્લા લાદ લાએં. હમ અપને ભાઇકી પૂરી હિફાઝત કરેંગે. ઔર એક બારે શુતુર (ઊંટ ઉંચકી શકે એટલો વજન) ગલ્લા (બિન યામીનકે હિસ્સેકા) ઔર બઢવા લાએંગે (જો અબ લાવે હેં) વે તો થોડાસા ગલ્લા હૈ.

હઝરત યુસુફ(અલ.)ને ગલ્લા ન દેને કી જો ધમકી દી થી વો ઇસ વજહ સે કે બિનયામીન કો અપને સાથ લે આયેં. જબ ઉંહોંને બિનયામીન કે લેજાને કો અપને બાપસે કહા તો વો હઝરત યુસુફ(અલ.)કે વાકએ કો યાદ કરકે ઉંનકે સાથ બિનયામીન કો ભેજને કો તૈયાર ન હુએ ઔર ફરમાયા મુઝે ખૌફ હૈ કે તુમ ઇસ ભાઇ કે સાથ ભી વહી અમલ ન કરો જો યુસુફ(અલ.)કે સાથ કર ચુકે

હો. જબ ગલ્લેકી બોરીયાં ખોલી ગઇ તો હરએક કી બોરીમેંસે ઉસકે ગલ્લેકી કીમત બરામદ (મળવું, નીકળવું) હુઇ. ખુશ હોકર કહને લગે. લીજિયે ઔર ક્યા ચાહિયે બાદશાહને અઝરાહે કરમ હમારી કીમત ભી હમેં વાપસ કરદી હૈ. જો ગલ્લા હમ લે આયે હૈં વો કમ હૈ આપ હમારે ભાઇકો અગર હમારે સાથ ભેજ દેંગે તો એક બોરી ગલ્લા ઔર ઝ્યાદા મિલ જાયેગા.

હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા: યે કીમત ક્યોં વાપસ આઇ? માલુમ હોતાહૈ કે તુમને ફરેબસે કામ લિયા હૈ. ઉન્હોંને કહા: જી નહીં, હમને કોઇ હીલા (પોખંડ, બહાનું) નહીં કિયા માલુમ હોતા હૈ બાદશાહને અઝરાહે શફકત (પ્રેમ, મોહબ્બત) યે કીમત વાપસ કરદી. ફરમાયા: કે અચ્છા, અબકી બાર જાના તો યે કીમત બાદશાહ કો વાપસ કર

દેના. હમ યે ઇલ્આમ અપને ઉપર લેના નહીં
ચાહતે.

દૂસરા શુબ્હા યે થા કે બાદશાહ કો યે કદ
ક્યોં હુઇકે ઇબ્ને યામીન કો અપને સાથ લેકર આવેં.
ઝરૂર ઇસમેં કોઇ રાઝ (ભેદ) હૈ.

કહીં યુસુફ(અલ.)કી તરહ ઇબ્ને યામીનકો
ભી તલ્ફ કરના (ગુમાવી દેવું) ચાહતે હૈં. બહરહાલ
યે મામલા હઝરત યાફ્બ(અલ.)કે લિયે બહુત કુછ
ગૌર ઔર ફિક્કા મસઅલા બન ગયા. લેકિન બગૌર
ઇબ્નેયામીનકો ભેજે ચારએકાર (છૂટકો) ન દેખકર
ઉનકે સાથ લેજાને પર રાઝી હોગએ.

(૨૬) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لِيَأْتِنِي بِهِ إِلَّا
أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ
﴿١٦﴾ وَقَالَ يَبْنَئِي لَا تَدْخُلُوا مِنِّي مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَّادْخُلُوا مِن
أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ الْحُكْمُ
إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٧﴾

કાલ લન ઉર્સેલહુ મઅકુમ હતા તૂઅતૂને
મૌષેકમ મેનલ્લાહ લતઅતુજની બેહી ઇલ્લા અંચ
યોહાત બેકુમ, ફલમ્મા આતવહો મવષેકહુમ
કાલલ્લાહો અલા મા નફ્લો વકીલ. વકાલ યાબનિય્ય
લાતદખોલૂ મિમ બાબિંવ વાહેદિંવ વદખોલૂ મિન
અબ્વાબિમ મોતફરેકહ, વમા ઉઝ્ની અન્કુમ મેનલ્લાહે
મિન શયઅ, એનિલ હુકમો ઇલ્લા લ્લાહે, અલયહે
તવક્કલ્તો, વ અલયહે ફલયતવક્કલિલ મોતવક્કેલૂન.

हजरत याकूब(अल.)ने कहा जब तक तुम मेरे सामने ये अहद न करोगे के उसे (सहीह सालिम) लेआओगे. मैं उसे तुम्हारे साथ न लेजूंगा. हां (ये दूसरी बात है के) तुम कहीं घेरेमें आजाओ (मुसीबतमां मुकाय जाओ). जब उन्होंने अहद कर लियातो याकूब(अल.)ने कहा हमलोग जो कुछ कह रहे हैं अल्लाह उसका जामिन (जमानतदार) है. फिर इरमाया: अय इरजंदो! (मेरी नसीहत सुनो) सबके सब एक दरवाजेसे दाखिल न होना. मुतइरिंक दरवाजोंसे दाखिल होना मैं तुमसे (घस बलाको जो) भुदाकी तरइसे आये हरगिज (कदीपण) नहीं टाल सकता. हुकम तो दरअस्ल भुदाहीका है. मैंने उसपर बरोसा किया है और बरोसा करनेवाले उसीपर बरोसा करते हैं.

યાફુબ (અલ.)કી નસીહત

وَمَا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرْتُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ
اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَكُدُو عِلْمٍ

﴿۱۸﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۸﴾

વલમ્મા દખલૂ મિન હયષો અમરહુમ
અબૂહુમ, માકાન યુન્ની અન્હુમ મેનલ્લાહે મિન
શયઇન ઇલ્લા હાજતન ફી નફ્સે યઅફુબ કઝાહા,
વ ઇન્નહૂ લઝૂ ઇલ્મિલ લેમા અલ્લમનાહો વલાકિન્ન
અકષરન્નાસે લા યઅલમૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.68)

(૨૭) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

જબ યે સબ ભાઇ ઇસી તરહ મિસરમેં દાખિલ હુએ જૈસે ઉસકે બાપ ને કહા થા, વો તો જો હુકમ ખુદાકી તરફસે આનેકો થા. યાફૂબ(અલ.) ઉસે ઝરાબી નહીં ટાલ સકતે થે. મગર હાં યાફૂબ(અલ.)કે દિલમેં એક તમન્ના થી. જિસે ઉન્હોંને યું પૂરા કર લિયા. ક્યોં કે બેશક હમને ઉસે જો તાલીમ દી થી (તો ઉસકી વજહસે) વો સાહબે ઇલ્મ ઝરૂર થે. મગર ઝયાદાતર લોગ ઇસસે વાકિફ નહીં.

હઝરત યાફૂબ(અલ.)કા યે અંદેશા બજા (યોગ્ય હતો) થા કે કહીં બિનયામીન ભી ઉનકી ગફલતકા ઇસ તરહ શિકાર ન હો જાએ જૈસે યુસુફ(અલ.) હો ગએ થે. ઇસી બિના પર ઉનસે અહદ લેના ઝરૂરી થા. હઝરતકા અપને બેટોંકો યે નસીહત કરના કે એક દરવાઝેસે દાખિલ ન હોના,

દો વજહસે હો સકતા હૈ. અવ્વલ યે કે ખૂબસુરત
 કડિયલ જવાન થે. કિસીકી નઝર ન લગ જાયે.
 દૂસરી સબસે બડી વજહ યે થી કે કનઆન પર
 મિસરકી હુકૂમત ન થી. બલકે વો એક સરહદી
 કબાઇલી ઇલાકા થા. હુકૂમતે મિસર વહાંકે બાશિન્દોં
 પર (રહેવાસીઓ ઉપર) કડી નિગરાની રખતી થી.
 ઔર જાસુસીકે શુબેમેં બાખૂઝ અફરાદ (વ્યક્તિઓ)
 કો ગિરફતાર ભી કર લેતી થી. ઇલ્લા અંવ્યોહાતઅ
 બેકુમ. (તુમ ઘૈર લિયે જાઓ) સે માલૂમ હોતા હૈ કે
 હઝરત યાફૂબ(અલ.)કો ઉનકે ગિરફતાર હોજાનેકા
 અંદેશા થા. જો મુસીબત આને વાલી થી
 યાફૂબ(અલ.) ઉસે હટા તો ન સકતે થે. મગર જો
 બાત દિલમેં થી ઉસે બયાન કર દિયા. ઔર યે
 ઝાહિર કર દિયા કે જો હુકૂમ અલ્લાહકા હૈ વો ઝાહિર
 હોકર રહેગા.

હઝરત યાફૂબ(અલ.)કો બઇલ્મ માલૂમ હો ગયા થા કે ઉનકે બેટે એક મુસીબતકા શિકાર હોંગે. ઇસલિયે હિફાઝતે ઇબ્નેયામીનકે સિલ્સિલે મેં, જહાં તાકીદ કી થી યે ભી કહ દિયા થા કે અગર કહીં ઘૈરે જાઓ, તો મજબૂરી હૈ. ક્યોંકે ઇલ્મે ઇલાહીમેં જો મુસીબત તુમ્હારે લિયે મુકદ્દર હો ચુકી હૈ. ઉસે કૌન ટાલ સકતા હૈ. આમ લોગ ઇસ બાતકો ક્યા સમઝેં કે અંબિયાકો ખુદાકી તરફસે કિસ કિસ ચીઝકા ઇલ્મ દિયા જાતા હૈ.

(૨૮) બિરાદારાને યુસુફ (અલ.) પર સરકા
(ચોરી)કા ઈલામ

وَمَا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ أَوْسَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا
تَبْتَسِئْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾ فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ
السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذِنَ مَوْلَانِ أَيَّتُهَا الْعَبْدُ إِنَّكُمْ
لَسْرِقُونَ ﴿١٢﴾ قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿١٣﴾
قَالُوا نَقِدُ صَوَاعِ الْمَلَكَ وَ لِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ
رَعِيمٌ ﴿١٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿١٥﴾

વલમ્મા દખલૂ અલા યૂસુફ આવા એલયહે
અખાહો કાલ ઈજ્તી અના અખૂક ફલા તબ્તઇસ બેમા
કાનૂ યઅમલૂન. ફલમ્મા જહ્હઝહુમ બેજહાઝેહિમ

જઅલસ સેકાયત ફી રહે અખીહે પુમ્મ અઝઝન
 મોઅઝઝેનુન અવ્યતોહલ ઈરો ઇન્નકુમ લસારેફન.
 કાલૂ વ અકબલૂ અલયહિમ માઝા તફકેદૂન. કાલૂ
 નફકેદો સોવાઅલ મલેકે વલેમન જાઅ બેહી હિમ્લો
 બધરિંવ વ અના બેહી ઝઇમ. કાલૂ તલ્લાહે લકદ
 અલિમ્તુમ મા જેઅના લેનુફસેદ ફિલઅરઝે વમા
 ફુન્ના સારેકીન.

(સૂ.યુસુફ, આ.69,70,71,72,73)

જબ યે લોગ યુસુફ(અલ.)કે પાસ પહુંચે તો
 યુસુફ(અલ.)ને અપને હકીકી ભાઇ(બિન યામીન)કો
 અપને પહલૂમેં જગહ ઈ. ઔર યુપકેસે કહ દિયા.
 મેં તેરા ભાઇ (યુસુફ)હું. તુ યે લોગ જો કુછ
 (બદસુલૂકી) તેરે સાથ કર ચુકે હૈં ઉનકા કુછ રંજ ન
 કર. જબ ઉનકે સામાને સફર (ગલ્લા વગૈરહ)
 દુરૂસ્ત કરા દિયા તો અપને ભાઇકે અસબાબ મેં
 પાની પીને કા કટોરા(યુસુફકે ઇશારેસે) રખવા દિયા.

ફિર એક મુનાદીને લલકાર કર કહા: અય કાફલેવાલો (ઠહેરો) યકીનન તુમ લોગ ચોર હો. વો લોગ પુકારને વાલે કી તરફ મુઢ કર પૂછને લગે. તુમહારી ક્યા ચીઝ ગુમ હોગઇ હૈ. ઉન્હોંને કહા: હમેં બાદશાહ કા પ્યાલા નહીં મિલતા હૈ. ઓર મૈં ઉસકા ઝમીન હું કે જો શખ્સ ઉસે લાકર હાઝિર કરેગા ઉસકો એક બારે શુતુર ગલ્લા મિલેગા. વો કહને લગે તુમ ક્યા કહતે હો તુમહેં માલૂમ હૈ કે હમ તુમહારે મુલ્ક મેં ફસાદ (ઝગડો) કરને કી ગર્ઝ સે નહિં આએ થે. ઓર હમ લોગ ચોર તો હૈં નહિં.

ઇન આયાતકે મુતઅલ્લિક ચંદ સવાલાત પૈદા હોતે હૈં.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.)ને બિન યામીનકો ખુલ્લમખુલ્લા ક્યોં ન રોક લિયા? જવાબ યે હૈ કે અવ્વલ તો ગયરકે ઇલાકે કે આદમી કો બેજુર્મ (વગર ગુને) વ કુસૂર રોકનેકા હઝરત

युसुफ़(अल.)को हक न था. उसमें बदनामी की सूरत थी.

(2) दूसरे जब बिरादराने युसुफ़(अल.) योर न थे तो उनको योर क्यों कहा गया. और नबी के लिये ये कहाँ तक जेबा (योग्य) है? जवाब ये है के हज़रत युसुफ़(अल.)ने योर पुकार कर उन्हें योर नहीं कहा था. बलके नोकरों ने कहा था. दूसरा जवाब ये है के उनसे नहीं कहा गया था के तुम कटोरे के योर हो. बलके ये कहा गया था के तुम योर हो क्योंकि उन्होंने हज़रत युसुफ़(अल.)को बाप से चुराया था. उस मा' नामें वो योर तो थे. युसुफ़(अल.)के नोकरों ने कहाथा बादशाह का प्याला गुम होग या है. ये नहीं कहा था के तुम प्याले के योर हो.

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ
 وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾
 فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ
 كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا
 أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
 عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَبَا لِيُوسُفَ فِي
 نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّنَا لَهُمْ

કાલુ ફમા જઆઓહૂ ઇનકુન્તુમ કાઝેબીન.

કાલુ જઆઓહૂ મંવ વોજેદ ફી રહલેહી ફહોવ

જઆઓહ, કઆલેક નજઝિઝ આલેમીન. ફબદઅ

બેઅવએયતેહિમ કબલ વેઆએ અખીહે ષુમ્મસ્

તખરજહા મિંવ વેઆએ અખીહે, કઝાલેક કિદના
 લેયુસોફ, માકાન લેયઅખોઝ અખાહો ફી દીનિલ
 મલેકે ઇલ્લા અંચયશાઅલ્લાહો, નરફઓ દરજાતિમ
 મન નશાઅ, વ ફૌક કુલ્લે ઝી ઇલ્મિન અલીમ. કાલૂ
 ઇંચ્યસિક ફકદ સરક અખુલ લહૂ મિન કબ્લો,
 ફઅસર્રહા યુસુફો ફી નફ્સેહી વલમ યુબ્દેહા લહુમ,

(સૂ.યુસુફ, આ.74,75,76,77)

તબ વો નોકર બોલે અગર તુમ ઝૂટે
 નિકલેતો ફિર ચોરકી ક્યા સઝા હોગી? વો કહને
 લગે કે જિસકે બોરિયોં મેં સે વો નિકલે વો ખુદહી
 ઉસકા બદલા હૈ. (યાની ગુલામ બના લિયા જાએ)
 હમ લોગ તો અપને યહાં ઝાલિમોં કો (ચોરોં કો)
 યહી સઝા દિયા કરતે હૈં. ગર્ઝ યુસુફ(અલ.)ને ખુદ
 અપને ભાઇ કા બોરા ખોલને સે પહલે અપને
 ભાઇયોં કે બોરિયોં કી તલાશ શુરૂ કી. આખિર મેં
 ઉસ પ્યાલેકો અપને ભાઇકે બોરેસે બરામદ કર

लिया (शोधी काढ्यो). हमने यूसुफ़(अल.)के भाँडे रोकने की ये तदबीर (कोशिश, उपाय) बतलाए. वरना बाँदशाहे मिसरके कानूनके मुवाफ़िक अपने भाँडेको रोक नहीं सकते थे. मगर हाँ जब जुदा याहे. हम जिसको चाहते हैं उसके दरजे बुलंद कर देते हैं, और दुनियामें हर साहबे इल्मसे बढकर अक और आलिम है. उन्होंने कहा अगर उसने युराया है (तो कोँ तअज्जुब नहीं) इससे पहले उसके भाँडनेबी युराया था. यूसुफ़(अल.)ने (उसका कोँ जवाब न दिया) उसको अपने दिलमें छुपाये रज्मा और उनपर आहिर न किया.

सबसे पहले हजरत यूसुफ़(अल.)ने अपने भाँडयों से पूँडा के चोर की सजा क्या है. ताके मालूम हो जाये के दीनी कानून की रू से उस वक्त चोर की सजा कनआन में क्या थी. मालूम हुवा के वोही थी जो भाँडयों ने बयान की थी. यानी

મિલ્લતે ઇબ્રાહીમ કા કાનૂન ઉસ વક્ત વોહી થા.
વરના પૈગંબર કે બેટે હોકર ગલતબયાની ન કરતે.

મિસરકે કાનૂનકી રૂ સે જો ગૈર ઇસ્લામી થા,
ચોર કી સજા કૈદ કર લેના થા. હઝરત
યુસુફ(અલ.)ને ન ચાહા કે મિસરી કાનૂન પર અમલ
હો ઔર બિનયામીન કો કૈદ કિયા જાયે. દૂસરે
ભાઇયોં કો એતેરાઝ (આક્ષેપ) કા મૌકા ન મિલે.
ખુદા કહતા હૈ કે યે તદબીર યુસુફ(અલ.)કો હમને
બતાઇ, પહલે ભાઇઓં સે પૂછા ઔર જો સજા
ઉંહોંને બતાઇ ઉસી પર અમલ કિયા. ઇસી સૂરત મેં
ઇબ્રાહીમી શરીઅત પર અમલ ભી હો ગયા. ઔર
દૂસરે બિનયામીન કૈદસે ભી બચ ગાયે.

એક સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે જબ માલૂમ
થા કે પ્યાલા બિનયામીન કે સામાનમેં હૈ તો
દૂસરોંકે સામાનકી તલાશી ક્યોં લી ગઇ? જવાબ યે
હૈ કે મુલકી કાનૂન કી રૂ સે ઐસા કરના ઝરૂરી થા

જૈસા કે ઉમૂમન (સામાન્ય રીતે) પુલિસ ક્રિયા કરતી છે. વરના ક્યા વજહ છે કે બિનયામીન કા સામાન પહલે ક્યોં ન દેખા ગયા. યે શુબ્હા ઇસ લિયે કવી (મજબૂત) હો જાતા છે કે જબ ભાઇ આયે થે તો બિનયામીન કો અપને પહલૂમેં બિઠાયા થા. ઓર ઉસસે કુછ સરગોશી (ગૂપચૂપ છાની વાતો) ભી કી થી. યુસુફ(અલ.)નહીં યાહતે થે કે વક્તસે પહલે યે રાઝ અફશાં હો જાયે (ભેદ ખુલી જવો).

એક સવાલ યે છે કે પૈદા હોતા છે કે જબ બિનયામીન ચોર ન થે તો ફિર ચોરકી સઝા ક્યોં દી ગઇ. જવાબ યે છે કે યે ફક્ત રોકને કે લિયે એક તદબીર થી. અગર હકીકતન ઉનપર ચોરી કા ઇલ્ઝામ લગાયા ગયા હોતા, તો ફિર વો સઝા દી જાતી. જો ચોર કી હોતી છે. લેકિન ઉનકો કોઇ સઝા નહીં દી ગઇ. ન મુલ્કી કાનૂન કી રૂ સે ન શરઇ.

ભાઇઓં ને જો ચોરી કા ઇલ્લામ હઝરત યુસુફ(અલ.) પર લગાયા થા ઉસકી વજહ યે થી કે હઝરત યુસુફ(અલ.)કી કુફી ને બેઝૌલાદ હોને કી વજહ સે ઉનકો પાલા થા. હઝરત યાફૂબ(અલ.) જબ યુસુફ(અલ.)કી જુદાઇ ગવારા (સહન કરવું) ન કર સકે તો કુફી કે યહાં ઉનકો લેને ગએ. અબ કુફી કા યે હાલ થા કે વો ભી યુસુફ(અલ.)કો છોડના ન યાહતી થી. આખિર જબ હઝરત યાફૂબ(અલ.)કા ઇસરાર બઢા તો ઉન્હોંને એક હીલા (બહાનું) કિયા કે વો કમરબંદ જો હઝરત ઇસ્હાક(અલ.)કી તરફસે ઉનકો મિલા થા. હઝરત યુસુફ(અલ.)કી કમરમેં બાંધ દિયા. ગોયા ઉનકો ચોર બનાયા. ઔર ઇસ તરહ હઝરત યુસુફ(અલ.)કો અપની કુફીકે યહાં હી રહના પડા. ઇસી વાકએકી તરફ ભાઇઓંને ઇશારા કિયા થા.

قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا يَا أَيُّهَا
 الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۚ إِنَّا نَرَىٰكَ
 مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا
 مَتَاعَنَا عِنْدَهُ ۚ إِنَّا إِذَا لَظَلِمُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسُوا مِنْهُ
 خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ
 عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۚ فَلَنْ
 أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۚ وَهُوَ خَيْرُ
 الْحَاكِمِينَ ﴿٤٣﴾

કાલ અન્તુમ શરૂમ મકાનન, વલ્લાહો
 અઅલમો બેમા તસેફુન. કાલૂ યાઅવ્યોહલ અઝીઝો
 ઇન્ન લહૂ અબન શયખન કબીરન ફખુઝ અહદના
 મકાનહૂ, ઇન્ના નરાક મેનલ મોહસેનીન. કાલ

મઆઝલ્લાહે અન નઅખોઝ ઇલ્લા મંવ વજદના
 મતાઅના ઇન્દહૂ, ઇન્ના એઝલ લઝાલેમૂન. ફલમ્મસ
 તયઅસૂ મિન્હો ખલસૂ નજિય્યા, કાલ કબીરોહુમ
 અલમ તઅલમૂ અન્ન અબાકુમ કદ અખઝ
 અલયકુમ મૌષેકમ મેનલ્લાહે વ મિન કબ્લો મા
 ફર્તુમ ફી યૂસોફ, ફલન અબ્રહલ અર્ઝ હતા
 યઅઝન લી અબી અવ યહકોમલ્લાહો લી, વહોવ
 ખયરૂલ હાકેમીન.

(સૂ.યુસુફ, આ.77,78,79,80)

યુસુફ(અલ.)ને (અપને દિલમેં) કહા: તુમ
 બડે બુરે લોગ હો. જો તુમ બયાન કરતે હો. ખુદા
 ઇસસે ખૂબ વાકિફ હૈ. ઉન્હોને કહા અય અઝીઝ! ઇસ
 બિનયામીનકે બાપ બહુત બૂઠે હો ગએ હૈં. હમ મેં સે
 કિસી એક કો ઉસકી જગહ લે લીજિયે. હમ આપકો
 બહુત એહસાન કરનેવાલા સમઝતે હૈં.
 યુસુફ(અલ.)ને કહા: ખુદાકી પનાહ! હમતો સિર્ફ

ઉસીકો પકડેંગે જિસકે સામાન મેં સે હમારી પૂંજી
 નિકલી હૈ. ઓર અગર ઐસા ન કરેંગે તો હમ
 ઝાલિમોં મેં સે કરાર પાચેંગે. (યે લોગ) જબ
 યુસુફ(અલ.)કી તરફસે માયૂસ (નિરાશ) હો ગયે,
 તો અલગ જાકર બાહમ (અંદરો અંદર) મશ્વેરા કરને
 લગે. જો શખ્સ (યહૂદા) ઉનમેં સબસે બડા થા.
 કહને લગા (ભાઇઓ) ક્યા તુમકો માલૂમ નહીં કે
 તુમહારે વાલિદને તુમસે ખુદાકા અહદ કરા લિયા
 થા. ઇસસે પહલે તુમ યુસુફ(અલ.)કે મુઆમલે મેં
 ક્યા કુછ નહીં કર ચુકે હો. જબ તક મેરે વાલિદ મુઝે
 ઇજાઝત ન દેંગે, યા ખુદા! મુઝે કોઇ હુકમ ન દેગા.
 મૈંતો ઇસ સરઝમીન સે ટલને વાલા નહીં. ઓર
 ખુદા સબસે બેહતર હુકમ દેને વાલા હૈ.

“અઝીઝ” બાદશાહે મિસરકા લકબ નહીં થા
 બલકે એક આચ્ઝાઝી (માનવાચક) લફઝ (શબ્દ)
 થા. જેસે હમારે યહાં સાહબે ઇક્તેદાર (પ્રભુત્વશાળી,
 દાસ્તાને યુસુફ (અલ.) - 161

સત્તાધિકારી) લોગોંકો સરકાર, જહાંપનાહ વગૈરહ કહકર મુખાતિબ કરતે (પોકારવું) હૈં.

જબ ભાઇઓને યે કહા કે હમ મેં સે કિસી કો રોક લીજિયે, તો હઝરત યુસુફ(અલ.)ને ઉનકે જવાબ મેં યે કહા કે હમતો ઉસીકો પકડેંગે જિસકે સામાનસે માલ નિકલા હૈ. ઇસીકો શરઅમેં (શરીઅતમાં) તૌરિયા (બહાનું) યા તકવ્યા કહતે હૈં. યાની અમે વાકેઅ (કોઇ હેતુને છુપાવવો) કો છુપાના. જબ કિસી મઝલૂમકો ઝુલ્મસે બચાને યા કિસી મુઝલેમા કે દફા કરને કી ઇસકે સિવા કોઇ સૂરત ન હો કે હકીકત પર પરદા ડાલા જાએ, તો વહાં ખિલાફે હકીકત જાઇઝ હૈ. શેખ સઅદીને કહા હૈ,

દરોગ મસલેહત આમેઝ બરાઝ રાસ્તી ફિત્ના અંગેઝ

મૌલાના મૌદ્દીને અપની તફસીરમેં ઇસે તસ્લીમ કિયા હૈ “ઇન્ના ઇઝલ લઝાલેમૂન” કા મતલબ યે હૈ કે જબ તુમ ખુદહી કહ ચુકે હો કે ચોર હી કો ચોરી કી ઇલ્લતમેં માખૂઝ (પકડવું) કિયા જાયે તો ઇસકે ખિલાફ કરકે ક્યા હમ ઝાલિમ કરાર ન પાએંગે?

જબ યે લોગ બિનયામીન કે મિલને સે માયૂસ હોગાયે તો અલગ જાકર મશ્વેરા કરને લગે કે અબ ક્યા હોના ચાહિયે. સબકી રાય યહી હુઇ કે વાપસ ચલના ચાહિયે. ઔર યે સારા વાકેઆ બાપસે બયાન ન કરના ચાહિયે લેકિન ઇસ રાય સે ઉનકે સબસે બડે ભાઇને મુઆફેકત (હા મા હા મિલાવવી) ન કી. ઔર કહા, તુમ્હેં વાપસ જાતે શર્મ

नहीं आती? तुम बिनयामीन के मुतअल्लिक क्या
 पक्का वाअ्दा भुदाको जामिन देकर नहीं कर आये
 हो और इससे पहले तुम युसुइ(अल.)के बारेमें
 कैसा धोका दे चुके हो. इसके बाद तुम कैसे बाप के
 सामने अपनी सझाघ पेश करोगे. जाना है तो तुम
 जाओ. मैं तो यहां से उस वक्त तक न जाऊंगा
 जबतक वालिदे माजिद (बुजुर्ग बाप) मुझे वापसी
 का हुक्म न देंगे. या अल्लाह कोइ ऐसी सूरत
 (परिस्थिति) पैदा करे के मेरा वापस जाना दुरुस्त
 हो.

बाअ्ज मुइस्सेरीनने लिभा है के इस
 वाक्यसे पहले हजरत युसुइ(अल.)की शादी
 जुलेभा से हो चुकी थी. और हजरत युसुइ(अल.)की
 दुआसे वो अजसरे नौ नवजवान हो गइ थी. और
 उसके बतनसे दो लडके और अेक लडकी हुइ थी.
 लेकिन बअ्ज लोगोंने इसको महज अइसाना

(કહાની) કરાર દિયા છે. હમારે ઓલમાને ઇસકી તસ્દીક કી (કબૂલ કરવું) છે. (વલ્લાહો આલમો બિસ્સવાબ)

જબ હઝરત યુસુફ(અલ.)ને બિનયામીનકો રોકા તો ઉનસે પૂછા. તુમ્હારી શાદી હોગઇ હૈ યા નહીં? ઉન્હોને કહા હોગઇ હૈ. પૂછા ઓલાદ હૈ? કહા, હૈ, પૂછા ઉનકે નામ ક્યા રખે હૈ? કહા, ઝાઇબ (ભેડિયા) કમીસ ઓર દમ (ખૂન) ફરમાયા ઐસે નામ ક્યો રખે? ઇસ લિયે કે ભાઇકી યાદ હર વક્ત તાઝા રહે.

(૨૯) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

إِرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا
إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَفِظِينَ ﴿٨١﴾ وَسَلِ الْقَرْيَةَ
الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعَيْرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ
بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَن
يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ
وَقَالَ يَا سَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ
﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُوا تَذَكَّرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ
تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثْنِي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

ઇજીઉ એલા અબીકુમ ફફૂલૂ યાઅબાના
ઇજ્જબ્નક સરક, વમા શહિદના ઇલ્લા બેમા અલિમ્ના

વમા કુન્ના લિલગૈબે હાફેઝીન. વસ્અલિલ
 કર્યતલ્લતી કુન્ના ફીહા વલ્ ઇરલ્લતી અકબલ્ના
 ફીહા, વ ઇન્ના લસાદેફૂન. કાલ બલ સવ્વલત લકુમ
 અન્ફોસોકુમ અમ્મા, ફસબૂન જમીલ, અસલ્લાહો
 અંથ્યાઅતેયની બેહિમ જમીઆ, ઇન્નહૂ હોવલ
 અલીમુલ હકીમ. વતવલ્લા અન્હુમ વકાલ યાઅસફા
 અલા યૂસોફ વબ્યઝ્ઝત ઐનાહો મેનલ હુઝ્ને
 ફહોવ કઝીમ. કાલૂ તલ્લાહે તફ્તઓ તઝકોરો
 યૂસોફ હતા તફૂન હરઝન અવ તફૂન મેનલ
 હાલેકીન. કાલ ઇન્નમા અશફૂ બષ્ષી વ હુઝ્ની
 એલલ્લાહે વ અઅલમો મેનલ્લાહે માલા તઅલમૂન.

(સૂ.યુસુફ, આ.81,82,83,84,85,86)

(ઉસને કહા) તુમ અપને બાપકે પાસ વાપસ
 જાઓ, ઔર કહો અબ્બાજાન આપકે બેટે ને ચોરી કી.
 હમતો અપની દાનિસ્ત (સમજ) કે મુતાબિક બયાન દે
 રહે હૈં. હમ ગયબ કી બાતોં કે નિગેહબાન (નિરીક્ષણ

करनारा) तो थे नहिं. आप इस बस्ती(मिसर)के लोगों से दरयाइत कर (पूछवुं) लीजिये. और उस काइले से भी जिसमें हम आये हैं, पूछ लीजिये. बेशक हम सच्ये हैं.

हजरत याकूब(अल.)ने कहा (उसने योरी नहीं की) बलके ये बात तुमने अपनी तरफसे घड ली है पैर सबर (सब्रके सिवा क्या चारअकार है) मुझे उम्मीद है के मेरे सब लडकों को (भुटा) मेरे पास पहुंचा देगा. बेशक वो बडा वाकिफकार हकीम है. (ये कहकर) याकूब(अल.)ने उनकी तरफसे मुंह डेर लिया. (रोकर) कहने लगे, हाये अइसोस! युसुफ(अल.)पर और (इस कदर रोअके उनकी) आंभें सटमे से सडैट हो गछं. वो तो बडे रंजके बरदाश्त करने वाले थे. (उनके बेटे) कहने लगे, आपतो हमेशा युसुफ(अल.)को ही याद करते रहेंगे. यहां तक के या तो बीमार हो जाअेंगे या जान ही दे देंगे. याकूब(अल.)ने कहा, मैं

તો અપની બેકરારી ઓર રંજકી શિકાયત અલ્લાહસે કર રહા હું. ઓર ખુદાકી તરફસે વો બાત જાનતા હું જો તુમ નહીં જાનતે.

યુસુફ(અલ.)કે ભાઇઓને બાપકે સામને જો બયાન દિયા વો ચોરીકી તસ્દીક (સચ્ચાઇ જાંચવી) નહીં થી. બલકે જો કુછ સુના સુનાયા ઉનકે ઇલ્મ મેં થા વો બયાન કર દિયા. ઓર યે ઝાહિર કિયા કે જો વાદા હમ કરકે ગએ થે. વો ઝરૂર પૂરા કરતે. મગર હમેં ક્યા માલૂમ થા કે પરદએ ગૈબ મેં ક્યા હૈ, ઓર ક્યા બલા હમ પર નાઝિલ હોને વાલી હૈ. આપ બસ્તી યાની અહલે બસ્તી જહાં હમ થે ઓર ઉસ કાફલે સે જિસસે હમ આયે હૈં હમારે બયાન કી તસ્દીક કર લીજિયે.

હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા “મેરે બેટે ને ચોરી હરગિઝ નહીં કી. જો કુછ તુમ બયાન કર રહે હો વો તુમહારે દિલકી ઘડી હુઇ બાત હૈ. ખૈર સબ્રે જમીલ

કે સિવા ક્યા ચારા હૈ. યાની યે ક્યોંકર મુમકિન હૈ કે મેરા બેટા હોકર એક મામૂલી સી ચીઝ કી ચોરી કરે. તુમ પહલે ભી યુસુફ(અલ.)કે બારેમં હીલાબાઝી (ખોટા બહાના કરવા) કર ચુકે હો. ઇસી તરહ અબ ઇસકે ભાઇ કે બારે મં એક બહાના તરાશ કર (વિચારીને) લે આવે હો.

જનાબે યાફૂબ(અલ.)કો જબ બઇલ્મે નબુવ્વત યે માલૂમ થા કે સબ બેટે મિલ જાયેંગે ઔર યુસુફ(અલ.) ઝિંદા હૈં તો ફિર યે ગિર્યા વ બુકા ઔર ઇઝતેરાબ (વ્યાકુળતા) વ બેકરારી ક્યોં થી? જવાબ યે હૈ કે અપને મહબૂબકા ફિરાક (જુદાઇ) ક્યા કુછ કમ તકલીફદેહ હોતા હૈ, ફિતરતે ઇન્સાની પર ઇસકા કાફી દબાવ પડતા હૈ, ઔર અકષર (ઘણા વખત) અવકાત યે સદમા નાકાબિલે બરદાશત (સહન કરવું) હોતા હૈ, ઇસ ગમ મં રોતે રોતે અગર આંખોંકી બીનાઇ જાતી રહી તો ક્યા તઅજ્જુબકી બાત હૈ.

યહાંસે યે ભી માલૂમ હુવા કે, રોના ખિલાફે સબ્ર નહીં હૈ, ખ્વાહ ઝિન્દા પર હો યા મુર્દા પર. વરના ઇસકો સબ્રે જમીલ ન કહા જાતા. “ફસબુન જમીલ” કુર્આન કહેતા હૈ, હાં આગર કોઇ ખુદા પર એતેરાઝ કરે તો ઇસકો બેસબ્રી કહા જાએગા. હમ શહીદાને કરબલા કે ગમમેં અગર ગિર્યા વ બુકા (રોકકળ) કરતે હૈં તો લોગોં કા ઇસપર એતેરાઝ કરના કુર્આનકો ન સમઝને કા સુબુત હૈ. હઝરત યાફૂબ(અલ.)કા યે રોના ઇસ હદ તક થા કે ઊંકે બેટોંકો ઊંકે બીમાર પડ જાનેકા હી નહીં બલકે હલાક હો જાનેકા યકીન હો ગયા થા.

હઝરત યાફૂબ(અલ.)કો અપને બેટોંકે કહને કા યકીન ઇસ લિયે નહીં આયા થા કે એક ખ્યાલે કી યોરી કો વો એક એસે જવાન સે બઇદ અઝ અક્લ (અક્કલની બહારની વાત, ન સમજાય એવી) સમઝતે થે જો ઊંકી તરબિયતે ખાસ કા મરકઝ થા. જો

મિલ્લતે ઇબ્રાહીમી પર અમલ કરને વાલા થા. દૂસરે ઉનકે બેટે જો વાકેઆ બયાન કર રહે થે વો ઉનકા ચશમદીદ (અાંખે જોયેલો) ન થા. બલકે જો દૂસરોં સે સુના થા. ઉસકી ગવાહી દે રહે થે. તીસરે યુસુફ(અલ.)કે મુતઅલ્લિક વો હીલાબાઝી સે કામ લે ચુકે થે.

વે કહના હઝરત યાફૂબ(અલ.)કા કે જો મૈં જાનતા હું વો તુમ નહીં જાનતે, કુર્આન કે અલ્ફાઝ વે હૈં “વ આઅ્લમો મેનલ્લાહે માલા તાઅ્લમૂન.” ઓર ખુદાકી તરફ સે વો બાત જાનતા હું, જો તુમ નહીં જાનતે. અપને ઇલ્મે નબુવ્વત કા ઇઝહાર (જાહેર કરવું) થા. ઓર બેટોં પર વે ઝાહિર કરના થા કે જિસ વાકઅે કો તુમ છુપા ચુકે હો યા અબ છુપા રહે હો, ઉસકા પુરા પુરા ઇલ્મ મુઝે હાસિલ હૈ. લિહાઝા (જેથી કરીને) મેરે સામને ગલતબયાની સે કોઇ ફાયદા નહીં.

(30) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

يٰبَنِيَّ اذْبَبُوا فِتْحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَ اٰخِيهِ وَلَا تَأْيِسُوا مِنْ رَّوْحِ

اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يَأْيِسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٧﴾

યા બનીવ્યઝ હબૂ ફતહસ્સસૂ મિંચ યૂસોફ વ અખીહે વલા તૈઅસૂ મિર રવહિલ્લાહે, ઇન્નહૂ લા યયઅસો મિર રવહિલ્લાહે ઇલ્લલ કૌમુલ કાફરૂન.

(સૂ.યુસુફ આ.87)

હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને કહા અય મેરે બેટે! યુસુફ ઔર ઉસકે ભાઇકો (જૈસે બને) ઢૂંઢકર લાવ ઔર અલ્લાહકી રહમતસે કાફિરોંકે સિવા કોઇ માયૂસ નહીં હોતા.

(1) અબકી મરતબા હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને અઝીઝે મિસરકે નામ ખત ભી લિખા, જિસકા મઝમૂન થે થા.

“अय अजीऊ! हम अहलेबयते नबुव्वत हमेशा बलामें गिरफ्तार रहते हैं. क्योंकि रंज व पुशी में भुदा हमारा छम्तेहान करता है. छधर बीस बरस से ज्यादा मुसीबत का सामना करना पड रहा है. असली मुसीबत ये भी है के मेरे सुररे टिल इरअंड (टिलने आनंद आपनारो बेटो) युसुफ़ को उसके भाछ सैर व तमाशे की गरज से ले गये और शाम को रोते पीटते उसका भूनआलुदा कुरता लेकर आये और मुज से बयान किया. “उसे बेडिये ने झड जाया.”

ये सुनकर दुनिया मेरी नजरों में सियाह (काणी अहीं गम आपनारी) होगछ. और उसके डिराक (जुदाछ) में छतना रोया के बीनाछ जाती रही. उसके बाद उसके भाछ बिनयामीन से मेरा टिल कुछ बहलता था. के पहली दझ मिसर से वापस आकर मेरे लडकोंने बयान किया के अजीऊ मिसर ने उसे बुलाया है और बगैर उसके ले गये गल्ला न

मिलेगा. तब मैंने मजबूरन उसे तुम्हारे पास जाने दिया. अबकी बार जो ये लोग वापस आये तो कहने लगे उसने योरी की और बादशाह ने उसे गिरफ्तार कर लिया. हालांकि हम अहलेबयते नबुव्वत योरी नहीं करते. गरज उसके कैद होजाने से मेरी मुसीबत ज्यादा हो गइ.

अब हम पर रहम करो और अहसान करके उसकी रिहाई हो, और गल्ला भी पुरा दो.

इकत राकिम (लेभक, लभनार)

याकूब छबने छस्हाक बिन छब्राहीम

ये भत देभते ही हजरत युसुफ़(अल.)को ताबे अब्त न रही (पोतानी आत ने रोक़ी न शकवुं). तन्हाछ में (अक़ांत मां) जाकर भूब रोअे फिर हाथ धो कर बाहर आअे. और भाछओं के बातें करने लगे.

(2) हजरत याकूब(अल.)का बेटों से ये कहना के युसुफ़(अल.) और उसके भाछ को मिसर में जाकर

તલાશ કરો. યે બતાતા હૈ કે હઝરત યુસુફ(અલ.)કી મૌતકા ઉનકો યકીન ન થા. યે સમઝતે થે કે ઉનકી ઔલાદ ને ફરેબ (છેતરપિંડી) સે કામ લિયા હૈ. ઔર ઉનકો ગુલામ બના કર બેચ ડાલા હૈ.

(3) કરીના (અનુમાન થી) સે માલૂમ હોતા હૈ કે હઝરત યાફૂબ(અલ.)કો ઉસકા યકીન થા કે યુસુફ(અલ.) મિલ જાએંગે. તાહમ ફિરાક કી કડી મુસીબત ઉનસે ઝેલી ન ગઇ ઔર ઇતના સદમા હુવા કે રોતે રોતે અંધે હોગાએ.

(4) સુફીદ આંખ જો બેનૂર (જોઇ ન શકાય એવી) હોતી હૈ ઇસ લિયે ઉસકો અંધેપન સે તાબીર કિયા ગયા (સરખામણી કરી).

(5) ફિરાકે યુસુફ(અલ.)મેં રોને પર જબ ઉનકે બેટે તન્ઝઆમેઝ (કટાક્ષપૂર્ણ) બાતેં કરતે થે તો હઝરત યાફૂબ(અલ.)કો ઔર ઝ્યાદા અઝીવ્યત (તકલીફ) હોતી થી.

(૩૧) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا
بِبضَاعٍ مُزْجِيَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي
الْمُتَّصِدِّقِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ بَلْ عِلْمُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٣٢﴾ قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا
يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٣﴾

ફલમ્મા દખલૂ અલયહે કાલૂ યાઅય્યોહલ
અઝીઝો મસ્સના વ અહલનઝ ઝુરો વજેઅના
બેબેઝાઅતિમ મુઝજાતિન ફઅવફે લનલ કૈલ વ
તસદક અલયના, ઇન્નલ્લાહ યજઝિલ મુતસદ્દેકીન.
કાલ હલ અલિમ્તુમ મા ફઅલ્તુમ બેયુસોફ વ
અખીહે ઇઝ અન્તુમ જાહેલૂન. કાલૂ અઇન્નક લઅન્ત

યુસોફ, કાલ અના યુસોફો વહાઝા અખી, કદ મન્નલ્લાહો અલયના, ઇન્નહૂ મંય યત્તકે વ યસ્બિર ફઇન્નલ્લાહ લા યોઝીઓ અજરલ મોહસેનીન.

(સૂ.યુસુફ આ.88,89,90)

જબ વો યુસુફ(અલ.)કે પાસ આયે તો કહને લગે, હુઝુરે વાલા! હમેં ઔર હમારે ઘરવાલોં કો સખ્ત નુકસાન પહુંચા હૈ. હમ કુછ થોડી સી પૂંજી (રૂપિયા, પૈસા) લેકર આયે હૈં. હમેં પૂરા ગલ્લા દિલવા દીજિયે ઔર હમેં અપના સદકા દીજિયે. અલ્લાહ સદકા દેને વાલોં કો અચ્છા બદલા દેતા હૈ.

યુસુફ(અલ.)ને કહા: ક્યા તુમ જાનતે હો કે તુમને યુસુફ(અલ.) ઔર ઉસકે ભાઇ કે સાથ ક્યા અમલ કિયા થા. જબકે તુમ જાહિલ હો રહે થે. (તબ વો ચૌકે) કહને લગે ક્યા તુમ યુસુફ હો?! ફરમાયા: હાં! મૈં યુસુફ હું ઔર યે મેરા ભાઇ હૈ. ખુદા ને હમ પર એહસાન કિયા હૈ. બેશક જો ઉસસે ડરતા હૈ

और मुसीबत में सब्र करता है तो भुदा हरगिअ नेक़कारों का अज़्र (नेक बंदो) आथम् (बरबाद, व्यर्थ) नहीं करता.

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰتٰرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخٰطِئِيْنَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَغْرِيْبْ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۗ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَاُوْرٰرْحُمُ الرَّحْمٰنِ ﴿٩٢﴾

कालू तल्लाहे लकद आषरकल्लाहो अलयना व धन कुन्ना लभातेधन. काल ला तषरीब अलयकोमुल यौम, यगड़ेरुल्लाहो लकुम, वहोव अरहमुर राहेमीन.

(सू.युसुफ़, आ.91,92)

उन्होंने ने कहा: भुदा की कसम! तुमको भुदाने हमपर झलीलत दी है और यकीनन हम भतावार थे. हजरत युसुफ़(अल.)ने कहा आजसे तुमपर कोछ धल्लाम नहीं. अल्लाह तुम्हारी भतायें माफ़ करे और वो सबसे ज्यादा रहम करने वाला है.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.) અગર પહલે હી અપને કો ઝાહિર કર દેતે તો ઉનકે નફ્સ કા કમાલ (ઉચ્ચતા) ઝાહિર ન હોતા. ઉન્હોને એહસાન પર એહસાન કરને કે બાદ જબ અપને ભાઇયોં કી ગરદનેં ઝુકા દીં, તબ અપને આપકો ઝાહિર કિયા.

(2) યે અંબિયા કે ખસાએસ (ખાસ ગુણો, ખૂબીઓ) મેં સે હૈ કે વો અપને ઝાલિમોં સે બદલા નહીં લેતે. અગર દૂસરા હોતા તો ઉન ઝાલિમ ભાઇઓં કો જો ચાહતા સઝા દેતા. ઓર ઉનકે વહશતનાક (જાનવરો જેવા) મઝાલિમ કા જૈસે કે ચાહતા ઇન્તેકામ (બદલો) લેતા. મગર ઉનકે નફ્સ ઉન્હીં કે સાથ થે. ઐસા હી રહમ વ કરમ કા મુઝાહેરા હમારે રસૂલ(સલ.)ને ભી કિયા થા. અહલે મક્કા ને જો મઝાલિમ ઉન પર કિયે થે ઉનકા હર એક ઝુલ્મ ઉનકે ખૂન કી કીમત થા. લેકિન હુઝુર ને

इतहे मक्का के बाद कोष बदला उनसे न लिया.
और हजरत युसुफ़(अल.)की तरह वोही इरमाया.

“के अब तुम पर कोष छलाम नहीं. जाव
तुम सब आजाद हो.” उम्मत को छन्तेकाम के
सिक्सिले में ये सबक लेना चाहिये.

(3) दुश्मन के साथ अगर अहसान किया जाता
है तो उसका नतीजा छन्तेकाम से कहीं ज्यादा
बेहतर होता है. छन्तेकाम से अदावत और ज्यादा
बढती है. और अहसान करने से हमेशां के लिये
इसाद का फातेमा हो जाता है. बलके दुश्मनी
मोहब्बत से बदल जाती है. यही सबक यहां
सिखाया गया है.

(૩૨) હઝરત યાકૂબ (અલ.)કા યુસુફ
(અલ.)કી બૂ સૂઘના

إِذْ بُيُوتًا بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقَوَّةَ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بِصِيرًا وَ أَتُونِي
بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَمَا فَصَلتِ الْعِيْرُ قَالَ أَبُوهُمُ إِلِي
لَأَجِدُ رِيْحَ يُوسُفَ لَوْ لَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿١٠١﴾ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي
ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿١٠٢﴾ فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ الْاَقْبَى عَلَى
وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بِصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِلِيَّ أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا
تَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

ઇઝહબૂ બેકમીસી હાઝા ફઅલ્ફૂહો અલા
વજહે અબી યઅ્તે બસીરા, વઅ્તૂની બેઅહલેકુમ
અજમઇન. વલમ્મા ફસલતિલ ઇરો કાલ અબૂહુમ
ઇન્ની લઅજેદો રીહ યૂસોફ લવલા અન તોફન્નેદ્દન.
કાલૂ તલ્લાહે ઇન્નક લફી ઝલાલેકલ કદીમ. ફલમ્મા

अन जअल बशीरो अल्काहो अला वजहेही इरतद
बसीरा, काल अलम अकुल लकुम, छत्री अअ्लमो
मेनल्लाहे माला तअ्लमून.

(सू.युसुइ, आ.93,94,95,96)

ये मेरा कुरता लेजाओ, अब्बाजान के यहरे
पर डाल देना के वो फिर बीना हो जायें. और सब
लडके बालों (कुटुंब कबीलाने) को लेकर मेरे पास
चले आओ. जूहीं काइला मिसर से चला
याइब(अल.)ने कहा मुझे सहा हुवा (घडपएने
कारणो थोड़ुं घएणुं लान गुमावी बेठेलो माएस) न
समओ तो अेक बात कहूं “मुझे युसुइ(अल.)की
भुशबू महसूस हो रही है. वो लोग (कुन्बे वाले)
कहने लगे. आपतो अपने उसी पुराने भयाले
मोहब्बत में पडे हुवे हैं. जब युसुइ की भुशबबरी
देने वाला आया. और युसुइ के कुरते को उनके
येहरे पर डाल दिया. तो वो फिरसे बीना हो गये

(દેખતા થઇ ગયા). તો બેટોં સે કહા કે ક્યોં મૈં તુમસે ન કહતા થા? કે મૈં ખુદાકે ફઝલ સે વો બાતેં જાનતા હું જો તુમ નહીં જાનતે.

વે અંબિયા અલયહેમુસ્સલામ કા ઝફ (વર્તન) હૈ કે વો અપની ઇન્તેકામી ફૂવ્વતસે કામ લેના નહીં યાહતે. જો કુછ હઝરત યુસુફ(અલ.)કે ભાઇઓને ક્રિયા થા. ઉસકા હર હિસ્સા ઉનકે ખૂન કી કીમત હો સકતા થા. મગર યુસુફ(અલ.)ને તમામ બાતોં સે દરગુજર કરકે ઉનકી ખતાએં માફ કર દી. ઐસા હી અમલ હઝરત સરવરે અંબિયા જનાબ મોહમ્મદ(સલ.)ને ફત્હે મક્કાકે બાદ અપની કૌમ સે ક્રિયા થા. બાવજૂદ કે વો સબ આપકે ખૂનકે પ્યાસે રહે થે. ઐર સાલહા સાલ સે આપ(સલ.)કો સતાને પર કમરબસ્તા થે. મગર આપ(સલ.)ને યહી કલમા “લા તષરિબઅ્ અલયકોમુલ યવમઅ્” આજકે દિન

तुमपर कोछ सरञ्जिन्श (पकड धकड, पूछपरछ) नहीं.” कहकर उन सबकी जान बक्षी कर दीथी.

जनाबे युसुफ़(अल.)की कमीस भी अञ्चब कमीस थी. अेक बार उसने (कमीस ने) भाछयों की दुश्मनी का परदा याक किया. दूसरी बार जुलेखा के मकर से नजात दिलाछ. तीसरी बार बाप की आंभों को रोशन किया. लोगों का ये कहना गलत है के ये वही कमीस थी जिस पर उनके भाछ जूटा भून लगा कर बाप के पास लाअे थे. कहां तक छस भून आलूदह कमीस को साल साल पहने रहते!

बात ये है के नबी या छमाम के जिस्म पर जो कपडा आअेगा उसमें मोअजेअनुमाछ की कैडियत पैदा हो जाती है. सवाल ये है के हजरत युसुफ़(अल.)को ये भबर कैसे हो गछ के उनकी कमीस येहरे पर डालते ही बाप की आंभें रोशन हो जाअेंगी. ये अेक नड्सियाती अम्र (मनने लगतुं

कार्य) था. गम और भुशी दोनों के मुप्तलिक अषरात (जुटी जुटी असरो) जिस्मे ठन्सानी पर अहिर होते हैं. भुशी में आदमी का येहरा यमक उठता है. हालांके कोष शय बाहर से अंदर नहीं जाती. इसी तरह गम से अेक आदमी का येहरा लयानक हो जाता है. उसकी रोनक जाती रहती है. हालांके किसी भारजु (बहारनी) चीज को उसमें दभल नहीं होता.

नाबीनाथ (अंधापन) का सबब डिराक (जुटाथ) का सदमा था. बाहर की कोष चीज न थी. पस हजरत युसुफ्(अल.)ने अपने मकाम पर ये समज लिया के वो गध हुध कूवत उस चीज से पलट आती है जो गमे डिराक के मुकाबले की हो. यानी मिलने की भुशभबरी. लेकिन ये भुशभबरी उबानी ली और असर टिभा सकती थी. मगर उसमें किजब्ब् (जूठ) व सिद्कब् (सत्य) दोनों का

वहम हो सकता था. मगर जब कमीस की बू सूंघली तो किञ्चब्बु पबेर का अेहतेमाल अत्म हो गया.

अब रहा ये सवाल के कछ इरसअ (माछलो दूर) मुसाइत से अुशबूअे पैराहने युसुइ(अल.) कैसे सूंघली? तो इसका जवाब ये है के अंबिया के हवास (शक्तियों) हमारे से नहीं होते. बलके कुदरत ने उनको मअ्सुस इव्वत अता की है. उसकी मोतअदिए (अनेक) मिषालें (दृष्टांतो) हमारी नजर के सामने हैं. हजरत अब्राहीम(अल.)ने जब हज के लिये अजान दी. तो वो आवाज हवाने हर इन्सान तक पहुंचा दी. बलके उन बच्चों तक भी जो अभी रहमे मादर (माना पेटमा) में थे. बलके उन नुत्तों तक भी जो अभी सुलबे पिदर (पितानी पीठमां) में थे. हजरत सुलयमान(अल.)ने जब वादिये नमल में यूंटी की आवाज सुन ली. हालांके यूंटी क्या और उसकी आवाज क्या? इर अुला मैदान. दूसरे जो

ચૂંટી બોલી થી ઉસકો ભરે દલ (જથ્થો) મેં સે જાકર ઉઠા લિયા. યે નઝર (દૃષ્ટિ) કી ફૂલ્વત થી. પસ ઉસી તરહ હઝરત યાફૂબ(અલ.)કી ફૂલ્વતે શામ્મા (સૂંઘવાની શક્તિ) ઇસ કદર તેઝ થી કે દૂર સે બૂએ પૈરાહન સૂંઘ લી.

યહાં એક સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે જબ ઉનકી ફૂલ્વતે શામ્મા એસી તેઝ થી, તો જબ યુસુફ(અલ.)મિસર મેં થે તબ ઉનકી ખુશ્બૂ ક્યોં ન સૂંઘી? જવાબ યે હૈકે યે આખ્જાઝી શાન હૈ, જબ મશીયતે બારી તઆલા (અલ્લાહની ઇચ્છા, અલ્લાહની મરજી) હોતી હૈ તબ ઉન ફૂલ્વતોં મેં યે કૈફિયત પૈદા કરદી જાતી હૈ. હર વક્ત ઉનકી યે ફૂલ્વતેં ઉસ તરક્કી પર નહીં હોતી.

એક સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે જબ હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને યે ફરમાયા કે મૈં વો જાનતા હું જો તુમ નહીં જાનતે, તો ઉન્હોંને હઝરત યુસુફ(અલ.)કી

હયાત ઔર ઉનકી બાદશાહત વગૈરહ કે મુતઅલ્લિક પહલે સે ક્યોં ન બતા દિયા. યે કુદરત કે રાઝ (ભેદ) હૈં. અંબિયા અલયહેમુસ્સલામ ઉનકો ઉસી વક્ત આહિર ફરમાતે હૈં, જબ કુદરત કી તરફ સે ઇશારા હોતા હૈ.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.)કા કુરતા ભી બડા કરામતી થા. જિસસે તીન બાતેં અજબ વ ગરીબ આહિર હુઇં.

* હઝરત યાફૂબ(અલ.)ને ઉસ કુરતે હી સે યે નતીજા નિકાલા થા કે યુસુફ(અલ.)કો ભેડિયેને નહીં ખાયા. ક્યોંકે ઉસપર ભેડિયેકે પંજેકી ખરાશ તક નહીં.

* કુરતે હી સે હઝરત યુસુફ(અલ.)કી ઇસ્મત પર આયા હુવા ઇલ્લામ મિટા.

* કુરતે હી સે હઝરત યાફૂબ(અલ.)કી ગઇ હુઇ બીનાઇ (દૃષ્ટિ) લોટ આઇ.

હઝરત યુસુફ(અલ.)કી કમીસ કે મુતઅલ્લિક યે ફર્ઝ કર લેના કે યે વહી કમીસ થી. જો ભાઇઓં કે સાથ જાને કે લિયે આપને પહન રખી થી. તો યે અમ્ર કાબિલે કુબુલ નહીં. ક્યોંકે ઉનકે ભાઇઓં ને યે કમીસ તો ઉનકે બદન સે કુંવેં મેં ડાલતે વક્ત ઉતાર લી થી ઓર ઉસ પર કિસી જાનવર કા ખૂન લગા કર હઝરત યાફૂબ(અલ.)કે પાસ લાએ થે.

ચંદ મખ્સૂસ વાકેઆત, એક મખ્સૂસ કુરતે કે મુતઅલ્લિક ક્યોં કિયે જાતે હૈં? બલકે એક બાત યે સમઝો કે અંબિયા કે અજસામ કી ખુસુસિયાત આમ અજસામ (શરીરો) સે જુદા હૈં.

(1) હઝરત યુસુફ(અલ.) કોઇ કુરતા ભી પહન લેતે, ઉનકે જિસ્મે મુબારક સે મુત્તસિલ હોનેકે બાદ ઉસમે કરામાત પૈદા હોના ચકીની થા.

(2) અંબિયાકે હવાસ ભી આમ હવાસ (ઇન્દ્રિયોનું સંવેદન શક્તિ) સે જુદા હોતે હૈ. જનાબે ઇબ્રાહીમ(અલ.) હજ કે લિયે બુલાતે હૈ તો ઉનકી આવાઝ સતહે અર્ઝ તક પહુંચ જાતી હૈ. સુલયમાન(અલ.) ચુંટી જૈસી આવાઝ કો ખુલે મૈદાન મેં સુન લેતે હૈ. હઝરત યાફૂબ(અલ.)કી કુવ્વતે શામ્મા તીસ મીલ દૂર સે યુસુફ(અલ.)કે કુરતે કી બૂ સૂંઘ લેતી હૈ.

હઝરત ઇબ્રાહીમ(અલ.) ઝમીન પર ખડે હો કર મલકુતઅ સમાવાત વ અર્ઝ કા મુઆએના કર લેતે હૈ. મતલબ આમ લોગોં કે હવાસે ખમસા (પાંચ સંવેદન, જોવું, સાંભળવું, સૂંઘવું, ચાખવું અને સ્પર્શ) પર અંબિયા કે તવાએ ઝાહેરી વ બાતિની કા કિયાસ નહીં કિયા જા સકતા.

अब रहा ये कहना के कुरते के आंभो पर हजरत याकुब(अल.) की बसारत कैसे लौट आछ तो ये अेक मोअजेअाना शान थी.

अंबिया व अछम्मा के वाकेआत में मोअजेअात आप को मिलेंगे. शमा बिनते हलीमा साअदियाको मअरकअे (लडाछ) ताछइ के इतह करने के बाद रसूलुल्लाह (सल.)ने अपनी यादर का अेक टुकडा बतौरे तबईक दिया था. उसकी लडकी अरसे से बीमार थी. यानी नाबीना थी. उसको आंभो से लगाते ही वो बीना होगछ.

छमाम रअा(अल.)की अबा का अेक टुकडा देअ्बल शाअेर के पास था. उनकी कनीअ सालहा सालसे अंधी थी. उस टुकडे को मस करते ही अख्ठी हो गछ.

अगर मोअतरिअ को छस पर तस्कीन (संतोष) नहीं होती और वो मअइलात (संतुलित,

यथोचित) के साथे में एस मसअले को हल करना चाहता है तो उसको एल्मुन्नइस की किताबें पढनी चाहिये. किताब "झेर्म पावरती दू पावर" का मुसन्निइ (लेखक) लिखता है के नइसे एन्सानी मुप्तलिइ हालत में एन्सानी बदन पर मुप्तलिइ अघरात डालता है.

એક શખ્સ કા રૂપિયા બેંક મેં જમા છે ઉસે પતા ચલતા છે કે બેંક ફેલ હો ગયા. યે ખબર સુન્તે હી વો અપને હવાસ (હોશ, ભાનસાન) ખો બેઠતા છે ઔર બીમાર પડ જાતા છે. બાહર સે કોઇ ચીઝ ઉસકે બદન મેં દાખિલ નહીં હુઇ. જિસ ને ઉસે મરીઝ (બીમાર) બના દિયા. બલકે ઉસ મુસીબત કા યે નફસિયાતી અસર થા. કે ઉસકે બદન કો નાકારહ (નકામું) બના દિયા.

એક શખ્સ કિસી ગમ મેં રોતે રોતે અંધા હો ગયા છે. માલૂમ હુવા કે ગમ મેં અંધા બનાને કી દાસ્તાને યુસુફ (અલ.) - 193

તાષીર છે. પસ જબ ગમ મેં યે તાષીર છે તો ખુશી
મેં બીનાઇ બઢાને કી તાષીર ક્યોં ન હોગી?

ઇસકે મુતઅલ્લિક બહુત કુછ લિખ સકતે હૈં.
મગર ઇત્ના કાફી છે.

આના

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿١٠٠﴾ قَالَ سَوْفَ
اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَفُوفُ الرَّحِيمُ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبُوئِهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ
أَمِينٌ ﴿١٠٢﴾ وَرَفَعَ أَبُوئِهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ
يَا بَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ
أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجْتَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ
بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا
يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٣﴾

કાલુ યાઅબાનસ્ તગફિર લના ઝીનૂબના
ઇન્ના કુન્ના ખાતેઇન. કાલ સૌફ અસ્તગફેરો લકુમ

રબ્બી, ઇન્નહૂ હોવલ ગફૂર રહીમ. ફલમ્મા દખલૂ
 અલા યૂસોફ આય્વા એલયહે અબવયહે
 વકાલદખોલૂ મિસ ઇન્શાઅલ્લાહો આમેનીન.
 વરફઅ અબવયહે અલલ અર્શે વ ખર્ફે લહુ સુજ્જદા,
 વકાલ યાઅબતે હાઝા તાઅ્વીલો રોઅ્યાય મિન
 કબ્લો કદ જઅલહા રબ્બી હક્કા, વકદ અહસન બી
 ઇઝ અખ્રજની મેનસ્સિજને વજાઅ બેકુમ મેનલ બદ્દે
 મિમ બાઅ્દે અન નઝગશ શયતાનો બયની વ
 બયન ઇખ્વતી, ઇન્ન રબ્બી લતીફુલ લેમા યશાઅ,
 ઇન્નહૂ હોવલ અલીમુલ હકીમ.

(સૂ.યુસુફ, આ.97,98,99,100)

ઉન સબને કહા: અબ્બાજાન! આપ હમારી
 મગફેરત કે લિયે ખુદા સે દુઆ માંગો. હમ બેશક
 ગુનેહગાર હો. ફરમાયા: બહુત જલ્દ અપને
 પરવરદિગાર સે તુમ્હારી મગફેરત કે વાસ્તે દુઆ
 કરુંગા. બેશક અલ્લાહ ગફૂરુર્રહીમ હૈ. જબ ફિર યે

लोग (मये याकूब(अल.)के यले और
 युसुफ़(अल.)के पास पहुंचे तो उन्होंने मां-बाप को
 अपने पास जगह दी, और उनसे कहा: अब
 एन्शाअल्लाह बडे इत्मीनान से मिसर में रहें.
 युसुफ़(अल.) ने अपने मां-बापको तप्त पर
 बिठाया. और सब युसुफ़(अल.)की ताजीम के लिये
 सिजदे में गिर पडे. उस वक्त युसुफ़(अल.)ने कहा:
 बाबाजान! ये ताअ्बीर है मेरे उस पहले ज्वाब
 की, मेरे परवरदिगार ने उसे सच कर दिखाया.
 बेशक उसने मुझ पर अेहसान किया. जब उसने
 मुझे कैदखाने से निकाला और बावजूद के शयतान
 ने मुझमें और मेरे भाइयों में इसाद डाल दिया था.
 इसके बाद भी अल्लाहतआला आप लोगों को गांव
 से शहरमें ले आया. (और मुझसे मिला दिया)
 बेशक मेरा रब जो कुछ करना चाहता है उसकी

तदबीर (उपाय) ખૂબ જાનતા હૈ. બેશક વો અલીમ
વ હકીમ હૈ.

મુફ્સેરીન ને લિખા હૈ કે જબ હઝરત
યાફૂબ(અલ.)કા કાફલા મિસર કે કરીબ પહુંચા તો
હઝરત યુસુફ(અલ.) મએ તમામ લાવ લશ્કર કે
અપને બાપ કે ઇસ્તેકબાલ (સ્વાગત) કે લિયે
નિકલે. વો મન્ઝર (દૃશ્ય) કાબિલે દીદ (જોવા
લાયક) થા. જબ તમામ શહર કે લોગ સજે બને
જૌક દર જૌક (ટોળે ટોળા) સરહદે મિસર કી તરફ
જા રહે થે. ક્યા અજુબ વક્ત હોગા. જબ બીસ સાલ
કા બિછડા હુવા બેટા અપને બૂઠે બાપ સે ભરપૂર
અકીદત વ મોહબ્બત કે સાથ મિલ રહા હોગા. ઔર
મિસર કા શહર ઉરૂસ કી તરહ (નવવિવાહિતાની
જેમ, દુલ્હનની જેમ) સજા હોગા. ઔર હર તરફ
મેલા સા લગા હોગા. ઝરા ગર્દિશે અવ્યામ (સમયનું
વહેણ) પીછે કી તરફ ધકેલ કર કનઆન કે ઉસ

वक्त को अपने असव्वुर में लाधये. जब
 युसुफ़(अल.) भाधयों के तमांचे जा रहे होंगे. जब
 उनके बदन से कमीस उतारी जा रही होगी. जब
 वो रो रो कर इरियाद कर रहे होंगे के मुझे ये किस
 मुसीबत की सजा दे रहे हो. जब यही युसुफ़(अल.)
 छन्तेहाध बेदही से कुंवेंमें डाले जा रहे थे. जब यही
 युसुफ़(अल.) चंद सिक्कों में गुलाम बना कर बेचे
 जा रहे होंगे. ये सब जुल्म करने वाले वही भाध
 उन के सामने जिल्लत के साथ पडे हैं. आज वही
 भाध उन्हें ताजीमन सिजदा कर रहे हैं. आज उनका
 नफ़स उनको मलामत कर रहा है. उनका जमीर
 उनको बुरी तरह नेशजनी कर रहा है. सच है बदी
 नेकी के मुकाबले में कभी सरसब्ज नहीं होती.

मुइस्सेरीन का इसमें छप्तेलाइ है के सिजदे
 से मुराद क्या औसाही सिजदा है जैसा के हम नमाज
 में जुदा को सिजदा किया करते हैं या सिजदे से

मुराद तख्तीमन जुकना है. जैसा के आम तौर पर
बादशाहों की तख्तीम के लिये सीने पर हाथ रख
कर किया करते हैं.

येक गुरोह कहता है के सिजदा सिवाय भुदा
के किसी के लिये जायज नहीं. किसी इन्सानके लिये
तख्तीमी सिजदे की भी जायजत नहीं. दूसरा गुरोह
सिजदये तख्तीमी से वही सिजदे की सूरत मुराद
लेता है जो नमाज में होती है, वो कहता है के सीने
पर हाथ रख कर जुकने से सिजदा नहीं कहलाता.

उर्दुआम में (सर्वमान्य रीते) सिजदा वही
है जिसमें पेशानी जमीन पर टेकी जाती है. अब
रहा जवाज अदम जवाज का सवाल तो उस का
दारोमदार (आधार) निव्यत पर है. अगर हम ये
निव्यत करके किसी चीज को सिजदा करें के ये हमारा
मख्बूद है, तो बेशक गुनाह होगा. लेकिन अगर

हमारा मकसद सिर्फ़ छठहारे (जाहेर करवुं) अठमत है तो अदमे जवाअ की कोछ वजह नहीं.

हजमें मकामे छब्राहीम के पीछे नमाअ जो पढते हैं सिजदा करते हैं. तो ये सब छठहारे तअ्ज़ीम होता है. न छठहारे उबूदीव्यत (बंदगी). छस लिये जाछअ है. छस तरह बिरादराने युसुइ(अल.) वगैरह ने जो सिजदा किया वो ब्आदशाहे मिसर की अठमत के लिहाअ से था. न के मअ्बूद (पूजवाने लायक) समअ कर.

यहां ये सवाल है पैदा होता है, जब सिजदा करने वालों में मां-बाप भी शामिल थे, तो हअरत युसुइ(अल.)ने उनको क्यों नहीं रोका. वजह ये थी सल्तनते मिसर का ये कानून था के लोग ब्आदशाह के तभ्त के सामने आकर सिजदा करते थे. जैसे आजकल हिंदू राजा-महाराजाओं के सामने जाकर करते हैं. अगर युसुइ(अल.)रोक देते तो

તમામ મિસર મેં ચર્ચા હો જાતા કે બાદશાહ કાનૂન શિકન (કાયદો તોડનાર) હૈ, ઔર આઠન્દા કે લિયે તઅઝીમી રસમ બંદ હો જાતી. હઝરત યુસુફ(અલ.)તો ઇસ રસમ કા બંધ હોના પસંદ કર સકતે થે, લેકિન મિસર કે શાહી ખાનદાન વાલે હરગિઝ ઉસે પસંદ ન કરતે. ઔર હઝરત કી મુખાલેફત ઔર તેઝ હો જાતી. ક્યોંકે બાદશાહ કે ખાનદાન વાલોં કો હઝરત યુસુફ(અલ.)કા બાદશાહ બન જાના સખ્ત નાગવાર થા.

બાઝ મરતબહ યે ભી હોતા હૈ કે આદમી ચાહતા હો કે યે બાત ન હોને દેગા. યાની યુસુફ(અલ.) સોચતે ભી હોંગે કે મૈં માં-બાપ કો સિજદા કરને સે રોક લૂંગા. મગર ઇતને બડે જશ્ન કે માહૌલ મેં જહાં પૂરા શહર ઉમટ પડા હો. ઘર ઘર ખુશી કા માહૌલ હો, સેંકડોં કામોં કી ઝિમ્મેદારી ઔર

देभरेभ उनके जिम्मे हों, उसी माहौल में आदमी का धरादा होते हुवे भी यूक जाता है.

हजरत युसुफ़(अल.)के किस्से में मुफ़स्सेरीन ने चंद रिवायतों को भी शामिल कर लिया है.

(1) जब जुलेभा का शौहर जो मिसर का अेक रधस (दरबारी, मालदार, धनाढ्य) आदमी था मर गया और मुतवातिर (लगातार, निरंतर) सात साल के कहत में जुलेभा बहुत ज्यादा मोहताज हो गध. यहां तक के भीक मांगने लगी तो लोगों ने उसको कहा तु युसुफ़(अल.)के सामने क्यों नहीं जाती. वो बोली शर्म आती है. जब लोगों ने ज्यादा मजबूर किया तो अेक रोज वो सरे राह (जाहेर रस्ता उपर) आकर ढडी हो गध. हजरत युसुफ़(अल.)की सवारी उधर से गुजरी तो बेसाप्ता (नि:संकोच) उसकी अब्बान से निकला. "पाक है वो आत जिसने शाहों को नाइरमानी की वजह से

ગુલામ બના દિયા, ઔર ગુલામોં કો ફરમાંબરદારી
 કી બિના પર બાદશાહત દે દી.” હઝરત
 યુસુફ(અલ.)ને સુના તો પૂછા, ક્યા તુ ઝુલેખા હૈ?
 વો બોલી હાં મૈં હી ઝુલેખા હું. પૂછા ક્યા તેરી મુઝ
 સે કોઇ હાજત હૈ? ઉસને કહા: મૈં બૂઠી હો ગઇ હું
 તબ પૂછતે હો કે તેરી ક્યા હાજત હૈ? યે સુનકર
 હઝરત યુસુફ(અલ.) ઉસે અપને મહલ મેં લે આએ.
 ઔર ફરમાયા: તૂને મેરે સાથ ઐસા ઐસા કિયા.
 ઉસને કહા, બિલ્કુલ સહી હૈ, લેકિન આપ ઉસ પર
 મુઝે મલામત (ઠપકો, નિંદા) ન કરેં. ફરમાયા, ક્યોં?
 ઉસને કહા આપ જૈસા હસીન ખુદાને પૈદા હી નહીં
 કિયા. દૂસરે મિસર મેં મુઝ જૈસી ખૂબસુરત ઔરત
 ન થી. ઔર મેરી ભરપૂર જવાની થી. ચૌથી બાત
 મેરા શૌહર નામદં થા.

ફરમાયા: ખૈર જો હુવા સો હુવા. અબ ક્યા
 ઇરાદા હૈ, ઉસને કહા આપ ખુદા સે દુઆ કરેં વો

मुझे जवान कर दे. युनान्ये हजरत युसुफ़(अल.)की दुआ से वो जवान हो गध. आपने उस से निकाह किया तो वो बाकेरह थी. उससे तीन औलाहें हुं. दो बेटे अक बेटी. अक बेटा इराहिम नामी की शादी युशेअ वसीये जनाबे मुसा(अल.)की साहबअदी से हुं और बेटी रहीमा नामी हजरत अयुब(अल.)की अवजह थीं. (वल्लाहो आअ्लमो बिस्सवाब)

(2) जब युसुफ़(अल.)बादशाह हुये थे तो अक जन्न मनाया गया था. तमाम ओमरा(अमीर उमरावो, दरबारीओ)अे शहर ने अपनी अपनी हैसियत के मुताबिक तोहफे पेश किये थे. अक बुढिया भी अपनी सूत की आतिया लेकर आध. हजरत युसुफ़(अल.)ने उसे भी तोहफों में रभ दिया. वही आध के अय युसुफ़! तुमने ओमरा के तहफों को तो ध्यान से देभा. मगर उस बुढिया की आतिया

કી કોઈ કદર ન કી. આપને લોગોં કો ઇન્આમાત દિયે. ઉસકી તરફ તવજ્જોહ ન હુઇ. વો અલગ બૈઠી રહી. હાલાં કે ઓમરાને જો કુછ પેશ કિયા હૈ વો ઉનકી દૌલત કા એક મામૂલી હિસ્સા હૈ. ઓર ગરીબ બુઢિયા ને જો પેશ કિયા વો ઉસકી શબ વ રોઝ કી કમાઇ થી. વો ઉસ રોઝ ફાકે (ભૂખી, જમ્યા વગર) સે રહી.

હઝરત યુસુફ(અલ.) ઇસ વહી કે આને સે બહુત શરમિંદા હુએ. ગરઝ કે અબ મુઝે ક્યા કરના ચાહિયે. ફરમાયા: ઉસ બુઢિયા કે પાસ જાઓ ઓર અપની સલ્તનત ઉસકે સામને પેશ કરો. યહી સિલા (બદલો) હૈ ઉસકી આતિયાકા. યુનાન્યે હઝરત યુસુફ(અલ.) ઉસકે પાસ ગએ ઓર કહા: અથ ઝઇફા! તુને અપની સારી મિલ્કિયત મુઝે તોહફે મેં દે દી, મેં તુઝે અપની સલ્તનત દેતા હું. ઉસને કહા:

युसुफ़! तुम्हारी सल्तनत तुम्हें मुबारक हो. मेरी सल्तनत तो मेरा खरबा है.

(3) जब युसुफ़(अल.) बादशाह हुये तो वही हुँ. तुमने किसी को तुम्हारा वज़ीर बनाया? अर्ज़ की, परवरदिगार! अभी तो किसी को नहीं बनाया. इरमाया: इलां मकाम पर जाव. वहां ऐक दरभ्त (वृक्ष, आऽ) के नीचे जो जवान भडा होगा वही तुम्हारा वज़ीर है. जब हज़रत युसुफ़(अल.) वहां पहुंचे तो ऐक अजनबी (अनजाण, अपरिचित, अज्ञात) जवान वहां भडा पाया. अर्ज़ की बारे एलाहा! इसका क्या हक मेरे उपर है. तु उसको मेरा वज़ीर बना रहा है. भुदाने इरमाया: अथ युसुफ़! तुमने उसे पहचाना नहीं? ये वही है जिसने जानये जुलेभा में तुम्हारी एस्मत (पाकडामनी, पवित्रता) की सबसे पहले गवाही दी थी. ये उस वक्त गहवारे में (घोडियां) था. ये वाकेआ

તફસીરે કબીર મેં ઇમામ ફખ્રુદ્દીન રાઝીને ભી લિખા
હૈ.

હમ કહતે હૈં કે પસ જબ કિસી નબીકે
મુસદ્દકે અવ્વલ (સૌ પ્રથમ તસ્દીક કરનાર) કા યે
હુકમ હોતા હૈ. તો ક્યા વજહ હૈ કે હઝરત અમીરુલ
મોઅમેનીન અલી(અલ.)કો ખલીફએ અવ્વલ
રસુલુલ્લાહ(સલ.) ન બનાયા ગયા. જબકે વો
મુસદ્દકે અવ્વલ રસુલ થે.

હઝરત યુસુફ(અલ.)કી તખ્બીરે ખવાબ કી
સુરત યે હૈ ગ્યારહ સિતારોં સે મુરાદ ઉંકે ગ્યારહ
ભાઇ થે, ઔર ચાંદ-સૂરજ સે મુરાદ ઉંકે માં-બાપ
થે. જો સબ ઉંહેં સિજદા કર રહે થે.

ઝુલેખાકા હાલ

તારીખોં મેં હૈ કે જબ ઝુલેખા કા શૌહર સાબિક (પાછલો, પાછલા) અઝીઝ મર ગયા તો કહત કે ઝમાને મેં ઝુલેખા બહુત મોહતાજ હો ગઇ. યહાં તક કે ભીક માંગને લગી.

[યહાં એક બડા બારીક પોઇન્ટ હૈ. જનાબે યુસુફ(અલ.)કો ઉસને ઝલીલ કિયા થા. યહાંતક કે ઝિનાકી તોહમત એક નબી પર લગાઇ થી. આગે ઉસી તોહમતકે તહત જેલમેં ભિજવાયા થા. યાની નબી ઔર ઇમામોંકે સાથ ઐસા કરના બહુત બુરી બાત હૈ. ખુદા ઉતનાહી માફ કરનેવાલા મહરબાન ભી હૈ.]

લોગોંને ઉસસે કહા:

યુસુફ(અલ.)કે પાસ ક્યોં નહીં જાતી? ઉસને કહા: “હયા આતી હૈ.” જબ લોગોં ને બહુત ઇસરાર

કિયા તો એક દિન સરે રાહ (જાહેર રસ્તા વચ્ચે) આકર ખડી હુઇ. જબ હઝરત યુસુફ(અલ.)કા સવારી ઉઘર સે ગુઝરી તો બેસાખ્તા (નિ:સંકોચ) ઉસકી ઝબાન સે નિકલા.

“પાક હૈ વો ઝાત જિસને બાદશાહોં કો નાફરમાની કી વજહસે ગુલામ બના દિયા. ઔર ગુલામોં કો ફરમાંબરદારી કી વજહ સે બાદશાહ.”

જબ હઝરત યુસુફ(અલ.)ને યે કલામ સુના તો ફરમાયા તૂહી ઝુલેખા હૈ? વો બોલી હાં. ફરમાયા, તેરી કોઇ હાજત હૈ?

ઉસને કહા અબતો મૈં બુઢિયા હો ગઇ. તુમ મુઝ સે મેરી હાજત પૂછતે હો? યે સુન કર હઝરત યુસુફ(અલ.) ઉસકો અપને મહલ મેં લે ગયે. ઔર ફરમાયા. તુને મેરે સાથ ઐસા ઐસા કિયા થા. ઉસને કહા, બજા હૈ મગર અબ મુઝે મલામત (નિંદા) ન કરેં. આપને ફરમાયા, તુને ઐસા ક્યોં કિયા થા? કહા

એક તો તુમ જૈસા હસીન ખુદાને પૈદા હી નહીં ક્રિયા.
દુસરે મિસર મેં મુઝ સે ઝયાદા કોઇ ખૂબસુરત ન
થા. તીસરે મેરા શૌહર નામદં થા. આપને પૂછા
અબ ક્યા ઇરાદા હૈ? ઉસને કહા, મેરે લિયે ખુદા સે
દુઆ કરો વો મુઝે ફિર સે જવાન બના દે.

ગરઝ વો ફિર જવાન હો ગઇ. આપને ઉસ
સે નિકાહ ક્રિયા ઔર વો બાકેરાહ (અક્ષત યોનિ,
કુંવારી) થી. ઉસકે બતન સે તીન ઔલાદેં હુઇં એક
મૈના, દુસરે અફરાહિમ, જો હઝરત યુશોઅ વસીએ
મુસા(અલ.)કે દાદા થે, તીસરી બેટી થી. જો હઝરત
ઐયુબ(અલ.)કી ઝવજા થીં.

બુઢીયાકા કિસ્સા

બાઅઝ તફસીરોં મેં યે કિસ્સા લિખા હૈ કે જબ હઝરત યુસુફ(અલ.) બાદશાહે મિસર હુએ તો લોગોં ને આપકો તરહ તરહકે ગિરાંકદ્ર તોહફે પેશ કિયે. એક બુઢીયા ભી અપની સૂત કી અતીયા લેકર આઇ. ઔર હઝરત યુસુફ(અલ.)કે સામને પેશ કી. આપને લેકર રખ ઈ.

જબ ઇન્આમ દેને કા વક્ત આયા તો વહી હઇ. અય યુસુફ(અલ.) તુમને તમામ ઓમરા ઔર રોઅસા (માલદારો અને અમીર દરબારીઓ) કો તો ઇન્આમ દિયે. તુમહેં ઇસ બુઢીયા કા ખ્યાલ ન આયા? અઝ કી પરવરદિગાર! જો તેરા હુકમ હો, બજા લાઉંગા. ખુદાને ફરમાયા: ઇસ બુઢીયા કી કુલ કાએનાત (દુનિયા) એક સૂત કી અતીયા થી. જિસે બેચ કર વો રોઝી હાસિલ કરતી. પસ ઉસકા

ઇન્આમ યે હૈ કે તુમ અપની પૂરી સલ્તનત ઉસકે
હવાલે કરદો. યે સુનકર જનાબે યુસુફ(અલ.) ઉસ
બુઢિયા કે પાસ ગએ, ઔર ફરમાયા, અય કનીઝે
ખુદા! તુને મુઝે તો સૂત કી અતિયા બતૌરે તોહફા
પેશ કી થી. મૈં ઉસકે ઇન્આમ મેં અપની સલ્તનત
દેને આયા હું.

(34) દાસ્તાને યુસુફ (અલ.)

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا
جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنَ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا

كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يُوَسُّوهُ لِمُنْتَبِهَاتٍ ﴿٣٤﴾

વલકદ જાઅકુમ યુસુફ મિન કબ્લો બિલ
બય્યેનાતે ફમાઝિલ્તુમ ફી શક્કિમ મિમ્મા જાઅકુમ
બેહ, હતા એઝા હલક ફુલ્તુમ લંચ યબ્અષલ્લાહો
મિમ બાઅદેહી રસૂલા, કઝાલેક યોઝિલ્લુલ્લાહો મન
હોવ મુસેફુમ મુર્તાબ.

(સૂ.મોમિન, આ.34)

(ઇસસે પહલે) યુસુફ(અલ.)ભી તુમહારે પાસ
મોઅજેઝાત લેકર આયે થે. તો જો લાઅે થે, તુમ
ઉનકે બારે મેં બરાબર શક હી મેં પડે રહે. ઓર જબ
ઉન્હોં ને વફાત પાઇ તો તુમ કહને લગે ખુદા અબ

उनके बाद कोठ रसूल नहीं लेजे गा. जो हद से गुजरने वाला और शक करने वाला होगा. ખુદા उसे थूही गुमराही में छोड देता है.

तमामशुद